

**En analyse av norsk oppfølging av internasjonale
beslutninger og anbefalinger knyttet til skogsektoren**

Berit Hauger Lindstad
Birger Solberg
Erik Trømborg

INA fagrapport 4

Institutt for naturforvaltning
Norges landbrukshøgskole

2004

ISSN 1503-9439

En analyse av norsk oppfølging av internasjonale beslutninger og anbefalinger knyttet til skogsektoren

Berit Hauger Lindstad
Birger Solberg
Erik Trømborg

INA fagrapport 4

Institutt for naturforvaltning
Norges landbrukshøgskole

2004

Forord

Skog og skogforvaltning har i løpet av de siste tiårene gått fra primært å være et nasjonalt anliggende til å bli et viktig tema også i ulike internasjonale fora. Fra globale og europeiske prosesser foreligger et omfattende sett av beslutninger og anbefalinger for skogforvaltning som det er behov for å systematisere og få en samlet oversikt over.

Denne kartleggingen omfatter Skogprosessen i FN, Arbeidsprogrammet for biologisk mangfold i skog under Biodiversitetskonvensjonen og Ministerkonferansene for beskyttelse av Europas skoger. Målsettingen har vært å systematisere beslutninger og anbefalinger fra prosessene ment for nasjonal oppfølging, beskrive norske tiltak og aktiviteter som kan knyttes til disse beslutningene og anbefalingene, og på denne bakgrunn identifisere områder med avvik mellom internasjonale beslutninger og norsk oppfølging.

Studien er gjennomført på oppdrag og med finansiering fra Landbruksdepartementet, men forfatterne står alene ansvarlig for innhold og vurderinger.

Kartleggingen kunne ikke vært utført uten bidrag og innspill fra ulike aktører med interesse for skog- og miljøforvaltning i Norge. Oppdraget har medført jevnlig kontakt med Landbruksdepartementet, som har bidratt både som oppdragsgiver og som viktig nasjonal aktør for oppfølging av internasjonale anbefalinger og beslutninger. Andre aktører har bidratt med informasjon og synspunkter gjennom intervjuer, skriftlige innspill og seminar deltakelse.

En stor takk rettes til alle som har bidratt med innspill og kommentarer!

Vi håper kartleggingen vil være til nytte i videre norsk oppfølging av internasjonale beslutninger og anbefalinger for bærekraftig skogforvaltning – i Norge og globalt.

Ås, august 2004.

Berit Hauger Lindstad

Birger Solberg
(prosjektleder)

Erik Trømborg

INNHOLDSFORTEGNELSE

FORORD	3
FORKORTELSER	6
SAMMENDRAG	7
SUMMARY	9
1. INNLEDNING	11
2. BESKRIVELSE AV DE INTERNASJONALE PROSESSENE	13
2.1. SKOGPROSESSEN I FN	13
2.2. KONVENSJONEN OM BIOLOGISK MANGFOLD OG KONVENSJONENS ARBEIDSPROGRAM FOR BIOLOGISK MANGFOLD I SKOG.....	14
2.3. MINISTERKONFERANSENE FOR BESKYTTELSE AV EUROPAS SKOGER	15
3. METODE	17
3.1. KLASSIFISERING AV BESLUTNINGER OG ANBEFALINGER I DE INTERNASJONALE PROSESSENE.....	17
3.2. KARTLEGGING AV NORSKE TILTAK.....	19
3.3. VURDERING AV NORSK OPPFØLGING	19
3.4. INVOLVERING AV AKTØRER.....	20
4. RESULTATER	23
4.1. INTERNASJONALE BESLUTNINGER OG ANBEFALINGER, RELEVANTE NORSKE TILTAK SAMT VURDERING AV NORSK OPPFØLGING	23
4.1.1. <i>Tematisk område 1: Formulering og implementering av nasjonale skogprogrammer</i>	23
4.1.2. <i>Tematisk område 2: Fremme deltakelse fra allmennheten</i>	27
4.1.3. <i>Tematisk område 3: Bekjempelse av avskoging og forringelse av skog</i>	30
4.1.4. <i>Tematisk område 4: Tradisjonsbasert skogrelatert kunnskap</i>	32
4.1.5. <i>Tematisk område 5: Skogrelatert vitenskapelig kunnskap</i>	34
4.1.6. <i>Tematisk område 6: Skogens vitalitet og produktivitet</i>	37
4.1.7. <i>Tematisk område 7: Kriterier og indikatorer for bærekraftig skogforvaltning</i>	39
4.1.8. <i>Tematisk område 8: Økonomiske, sosiale og kulturelle aspekter ved skog</i>	41
4.1.9. <i>Tematisk område 9: Vern av skog og beskyttelse av unike skogtyper og sårbare økosystemer</i>	44
4.1.10. <i>Tematisk område 10: Overvåkning, vurdering og rapportering; og begreper, terminologi og definisjoner</i>	47
4.1.11. <i>Tematisk område 11: Rehabilitering og vernestrategier for land med lavt skogdekke</i>	49
4.1.12. <i>Tematisk område 12: Rehabilitering og restaurering forringede arealer og fremme naturlig og plantede skoger</i>	51
4.1.13. <i>Tematisk område 13: Opprettholde skogdekke for å møte nåværende og fremtidige behov</i> ..	53
4.1.14. <i>Tematisk område 14: Finansielle ressurser</i>	56
4.1.15. <i>Tematisk område 15: Internasjonal handel og bærekraftig skogforvaltning</i>	59
4.1.16. <i>Tematisk område 16: Internasjonalt samarbeid innen kapasitetsbygging, overføring av og tilgang til miljøvennlig teknologier for støtte til bærekraftig skogforvaltning</i>	62
4.2. SÆRSKILT OM NORSK OPPFØLGING AV INTERNASJONALE BISTANDSELEMENTER.....	65
5. DISKUSJON OG KONKLUSJON	67
6. REFERANSER	73
VEDLEGG 1: PROSJEKTPLAN FOR KARTLEGGING AV INTERNASJONALE FORPLIKTELSE KNYTTET TIL SKOGSEKTOREN 08.01.04	75
VEDLEGG 2: INFORMANTER OG ORIENTERTE AKTØRER	79
VEDLEGG 3: KLASSIFISERING AV BESLUTNINGER OG ANBEFALINGER FRA DE INTERNASJONALE SKOGRELATERTE PROSESSENE PÅ 16 TEMATISKE OMRÅDER	81
VEDLEGG 4: KARTLAGTE NORSKE TILTAK	91

Forkortelser

CBD	Convention on Biological Diversity	Konvensjonen for biologisk mangfold
CIFOR	Center for International Forestry Research	Senter for internasjonal skogforskning
CPF	Collaborative Partnership on Forests	Partnerskap for internasjonale organisasjoner som arbeider med skogspørsmål
CSD	Commission on Sustainable Development	Kommisjonen for bærekraftig utvikling
DN		Direktoratet for naturforvaltning
ECOSOC	United Nations Economic and Social Council	FNs Komité for økonomiske og sosial saker
EEA	European Environmental Agency	Europeiske miljøbyrået
FAO	Food and Agricultural Organisation	FNs organisasjon for ernæring og landbruk
FN	United Nations	Forente Nasjoner
FNI		Fritjof Nansen Instituttet, Oslo
GEF	Global Environment Facility	Den globale miljøfasiliteten
IFF	Intergovernmental Forum on Forests	Det mellomstatlige skogforumet
IPF	Intergovernmental Panel on Forests	Det mellomstatlige skogpanelet
IUCN	The World Conservation Unit	Verdens naturvernunion
JD		Justisdepartementet
KRD		Kommunal- og regionaldepartementet
LD		Landbruksdepartementet
MCPFE	Ministerial Conference on the Protection of Forests in Europe	Ministerkonferansene for beskyttelse av Europas skoger
MD		Miljøverndepartementet
NFG	Norwegian Forestry Group	
NFR		Norges forskningsråd
NGO	Non-Governmental Organisation	Frivillige organisasjoner
NIJOS		Norsk institutt for jord- og skogkartlegging
NLH		Norges landbrukshøgskole
PEBLDS	Pan-European Biological and Landscape Diversity Strategy	Pan-Europeisk biodiversitets- og landskapsstrategi
PEFC	Pan-European Forest Certification	Pan-Europeisk skogsertifisering
SSB		Statistisk sentralbyrå
UD		Utenriksdepartementet
UFD		Utdannings- og forskningsdepartementet
UNCED	United Nations Conference on Environment and Development	FN-konferansen om miljø og utvikling
UNFF	United Nations Forum on Forest	FNs Skogforum

Sammendrag

Lindstad, B. H., Solberg, B. & Trømborg, E. 2004. En analyse av norsk oppfølging av internasjonale beslutninger og anbefalinger knyttet til skogsektoren. INA Fagrapport 4. 115 sider. [In Norwegian with English summary: An Analysis of Norwegian Implementation of International Forest Related Decisions and Recommendations]

En rekke internasjonale politiske prosesser har relevans for skogsektoren, og det foreligger et omfattende sett av beslutninger og anbefalinger fra globale og europeiske prosesser som er ment for nasjonal oppfølging. Landbruksdepartementet besluttet høsten 2003 å få utført en kartlegging av de internasjonale anbefalingene og evaluere gjennomføringen i Norge. Oppdraget ble etter anbudsinnhenting tildelt Institutt for naturforvaltning ved Norges landbrukshøgskole.

Kartleggingen omfatter Skogprosessen i FN (FNs Skogforum, det mellomstatlige skogforumet og det mellomstatlige skogpanelet), Arbeidsprogrammet for biologisk mangfold i skog under Biodiversitetskonvensjonen og Ministerkonferansene for beskyttelse av Europas skoger. I tråd med prinsippene for nasjonale skogprogram har sentrale aktører vært involvert gjennom hele prosessen. I henhold til oppdragsbeskrivelsen fra Landbruksdepartementet er kartleggingen strukturert i 16 tematiske områder anbefalt i FNs Skogforum.

Første del av kartleggingen innebar å systematisere og beskrive internasjonale skogrelaterte beslutninger og anbefalinger som er ment for nasjonal oppfølging. Beslutningene/anbefalingene er her framstilt i forenklet form, men med henvisning til de originale tekstene. Bistand og internasjonalt samarbeid er viktige elementer i prosessene, og nasjonal oppfølging inkluderer i denne sammenheng norske aktiviteter både i og utenfor Norge.

Andre del omfattet å kartlegge iverksatte og planlagte tiltak og aktiviteter i Norge som kan knyttes til de internasjonale beslutningene/anbefalingene fra de internasjonale prosessene. Relevante tiltak ble kartlagt gjennom intervjuer og bruk av skriftlige kilder.

Siste del var å identifisere og beskrive områder hvor det er mangler i nasjonal oppfølging, basert på opplysningene fra første og andre del av kartleggingen. Målsettingen har vært en konsistent behandling av innhold i beslutninger/anbefalinger og kartlagte norske tiltak. Vurderingen av norsk oppfølging er gjort separat for nasjonale og internasjonale elementer under hvert tematiske område.

De fleste anbefalinger og beslutninger fra de tre skogpolitiske prosessene er vurdert til å være enten 'fullt implementert' eller 'i stor grad implementert' av Norge, og ingen tematiske områder er vurdert til dårligere enn 'delvis implementert'. Norsk oppfølging er generelt kommet noe lengre for nasjonale enn internasjonale elementer.

Innen *nasjonale elementer* er to tematiske områder vurdert til å være 'delvis implementert'. Dette gjelder områdene (i) kriterier og indikatorer for bærekraftig skogforvaltning og (ii) vern av skog og beskyttelse av unike skogtyper og sårbare økosystemer. Innen disse områdene er flere aspekter ved anbefalingene ivaretatt gjennom norske tiltak, men det er også vesentlige aspekter som synes å ikke være ivaretatt. For 'kriterier og indikatorer' er det særlig implementeringen av disse i offentlig politikk som synes mangelfull, mens det for 'vern og beskyttelse' er særlig representativt vern basert på faglige kriterier som er mangelfullt per dato.

Internasjonale elementer består av anbefalinger og beslutninger som dreier seg om bistand, handel og samarbeid i internasjonale organisasjoner. Tematiske områder der status for de internasjonale elementene er vurdert til å være 'delvis implementert' omfatter (i) bekjempelse av avskoging og forringelse av skog, (ii) rehabilitering og vernestrategier for land med lavt skogdekke, (iii) rehabilitering og restaurering av forringede arealer og fremme naturlig og plantende skoger, (iv)

finansielle ressurser og (v) internasjonalt samarbeid innen kapasitetsbygging, overføring av og tilgang til miljøvennlig teknologier for støtte til bærekraftig skogforvaltning. Felles for disse tematiske områdene er at bistand utgjør et vesentlig aspekt blant de internasjonale elementene i anbefalinger og beslutninger, og at norsk oppfølging er vurdert til å avvike fra internasjonale beslutninger/anbefalinger på grunn av den lave prioriteringen av skog i norsk bistand.

Utredningen påpeker områder med avvik mellom internasjonale beslutninger/anbefalinger og norsk oppfølging, uten å gå konkret inn på hvordan oppfølgingen kan forbedres. Kartleggingen vurderer status i forhold til anbefalinger og beslutninger tolket samlet for de tre prosessene. I politikkutforming og annen oppfølging nasjonalt og internasjonalt vil i tillegg andre prioriteringer og prosesser med relevans for skogsektoren måtte tillegges vekt.

Summary

Lindstad, B. H., Solberg, B. & Trømborg, E. 2004. En analyse av norsk oppfølging av internasjonale beslutninger og anbefalinger knyttet til skogsektoren. INA Fagrapport 4. 115 sider. [In Norwegian with English summary: An Analysis of Norwegian Implementation of International Forest Related Decisions and Recommendations]

A number of international political processes are relevant for the forest sector, and there exists an extensive set of decisions and recommendations from global and European processes meant for national implementation. The Norwegian Ministry of Agriculture decided in the autumn of 2003 to commission a mapping of international recommendations in order to assess Norwegian implementation. The study has been conducted by the Department of Ecology and Natural Resource Management, at the Agricultural University of Norway.

The analysis covers decisions from the United Nations' Forest Process (the United Nations Forum on Forests, the Intergovernmental Forum on Forests and the Intergovernmental Panel on Forests), the Expanded Programme of Work on Forest Biological Diversity under the Convention on Biological Diversity, as well as the Ministerial Conference on the Protection of Forests in Europe. In accordance with basic principles for National Forest Programmes a wide group of participants have been involved throughout the process. And based on specifications provided by the Ministry, the mapping is organized by 16 thematic elements considered important by the United Nations' Forum on Forests.

The first part of the study systematizes and describes international forest related decisions and recommendations meant for national implementation. The decisions/recommendations are here presented in a simplified manner, with references to the original documents from the various processes. Assistance to developing countries as well as international co-operation are important elements in these processes, meaning that national implementation in this regard includes Norwegian activities both within and outside of Norway.

The second part consists of a mapping of Norwegian efforts and activities with relevance to international decisions/recommendations. Relevant activities – ongoing and planned - were mapped through interviews and written sources.

In the third part, a gap analysis is conducted. Based on the first two parts of the study, areas where national implementation is seen to fall behind international recommendations are identified and described. The overall objective has been a consistent treatment of decisions and recommendations as well as the mapped Norwegian activities. Implementation is assessed separately for national and international elements within each of the 16 thematic areas.

The analysis reveals that Norway to a considerable extent has implemented the decisions and recommendations from the three forest related processes. Most of the thematic areas are considered to be 'fully implemented' or 'largely implemented' by Norway, and none are given lower score than 'partly implemented'. Generally, implementation seems to be better within Norway than for aspects outside the country.

For *national elements* two thematic areas are considered to be 'partly implemented': (i) criteria and indicators for sustainable forest management and (ii) forest conservation and protection of unique types of forests and fragile ecosystems. Some aspects of these thematic areas are dealt with, while there seem to be gaps in implementing criteria and indicators in national forest policy and in representative protection of productive forest areas in Norway.

International aspects consist of development aid, trade and cooperation. Thematic areas where the international actions by Norway are considered to be ‘partly implemented’ include: (i) combating deforestation and forest degradation, (ii) rehabilitation and conservation strategies for countries with low forest cover, (iii) rehabilitation and restoration of degraded lands and the promotion of natural and planted forests, (iv) financial resources, and (v) international cooperation in capacity-building, and access to and transfer of environmentally sound technologies to support sustainable forest management. Development aid is central within these 5 thematic areas, and low priority of forest issues in Norwegian development aid thus contributes to the low scores.

The study points to gaps in implementation without going into how compliance can be improved. Current Norwegian performance is compared to the decisions and recommendations from the three processes assessed jointly. In policy development as well as for national and international actions also other priorities and different processes with relevance to the forest sector will have to be taken into account.

It is our hope that this study will be useful for Norwegian authorities and other actors in the further development of national forest policies as well as for Norwegian international forest related activities.

The study was commissioned by the Norwegian Ministry of Agriculture. The views expressed are solely those of the authors.

1. Innledning

Skog og skogforvaltning har i løpet av de siste tiårene gått fra primært å være et nasjonalt anliggende til å bli et viktig tema også i ulike internasjonale fora. Fra globale og europeiske prosesser foreligger et omfattende sett av beslutninger og anbefalinger for skogforvaltning. I mange tilfeller er innholdet i beslutningene/anbefalingene fra de ulike prosessene lite tilgjengelige for sentrale norske aktører innen skogsektoren. Samtidig er det viktig at nasjonale aktører har god kunnskap om prosessene for å sikre at beslutningene følges opp av Norge på en tilfredsstillende måte.

På denne bakgrunn tok Landbruksdepartementet høsten 2003 initiativ til en kartlegging av nasjonal oppfølging av internasjonale forpliktelser knyttet til skogsektoren, og arrangerte i september 2003 et informasjonsmøte der forslag til prosjektplan for kartleggingen ble drøftet med en rekke aktører med tilknytning til skog og skogpolitikk. Landbruksdepartementet sendte deretter oppdraget på anbud, med følgende forutsetninger, jfr brev 14.10.03: *"Landbruksdepartementet ønsker å gjennomføre denne oppgaven i samarbeid med en kompetanseinstitusjon som har tilstrekkelig kjennskap til både nasjonal og internasjonal skogpolitikk. Ettersom utredningen skal benyttes som grunnlag både for nasjonal politikktutforming og internasjonal rapportering, har departementet behov for innflytelse på arbeidet og metoden som benyttes. Vi ønsker imidlertid å sette alt det vesentligste av arbeidet med kartleggingen ut som oppdrag. Vi vil legge opp til en nær dialog mellom departementet og den utførende institusjonen underveis i prosessen."*

Etter anbudsinnhenting ble oppdraget tildelt Institutt for naturforvaltning, Norges landbrukshøgskole. I følge *Prosjektplan for kartlegging av internasjonale forpliktelser knyttet til skogsektoren* (vedlegg 1 i denne rapporten) har utredningen et tredelt formål:

1. Systematisere og beskrive internasjonale skogrelaterte beslutninger og anbefalinger som er rettet mot nasjonal oppfølging. Beskrivelsen skal omfatte en vurdering av hvilken internasjonal prioritet disse beslutningene og anbefalingene har, relevansen for Norge, samt hvilke nasjonale målgrupper de retter seg mot (myndigheter, privat sektor, organisasjoner osv).
2. Beskrive gjennomførte, pågående og planlagte tiltak og aktiviteter i Norge som kan knyttes til disse beslutningene/anbefalingene.
3. Identifisere og beskrive områder hvor det er avvik mellom internasjonale beslutninger/anbefalinger og nasjonal oppfølging.

En rekke internasjonale prosesser har relevans for skogsektoren, og en avgrensning var derfor nødvendig. I henhold til prosjektplanen ble kartleggingen avgrenset til anbefalinger og beslutninger i de internasjonale skogpolitiske prosessene IPF, IFF, UNFF og MCPFE, samt Arbeidsprogrammet for skog under CBD.

Rapporten er strukturert som følger: Kapittel 2 gir en kort beskrivelse av prosessene som omfattes av kartleggingen. I kapittel 3 beskrives hvordan arbeidet er gjennomført. I kapittel 4 presenteres resultatene fra kartleggingen. Her klassifiseres anbefalinger/beslutninger fra de internasjonale prosessene, relevante norske tiltak presenteres og samlet norsk oppfølging vurderes. Kapittel 5 inneholder en mer overordnet diskusjon av arbeidet og konklusjoner.

2. Beskrivelse av de internasjonale prosessene

Utredningen omfatter Skogprosessen i FN, Arbeidsprogrammet for skog under Biodiversitetskonvensjonen og De europeiske ministerkonferansene for beskyttelse av Europas skoger. I det følgende gis en kort beskrivelse av disse prosessene.

2.1. SKOGPROSESSEN I FN

Skogspørsmål kom for alvor på den internasjonale dagsorden i forbindelse med forberedelser til og gjennomføringen av *FN konferansen for miljø og utvikling* (United Nations Conference on Environment and Development - UNCED) i Rio de Janeiro i 1992, der Skogprinsippene og Agenda 21 med et eget kapittel om avskoging ble vedtatt. Skogens økonomiske verdier, den avgjørende betydningen for det globale miljøet og den raske avskogingen i tropiske områder var viktige årsaker til at det ble fokusert på skogspørsmål.

Den globale oppfølgingen etter UNCED har hovedsakelig vært organisert i et mellomstatlig skogpanel (Intergovernmental Panel on Forests, IPF), 1995-97, etterfulgt av et mellomstatlig skogforum (Intergovernmental Forum on Forests, IFF), 1997-2000. I 2000 ble FNs skogforum etablert, som et mer permanent forum i FN systemet. Målsettingen for Skogprosessen i FN er å fremme en helhetlig politikk for forvaltning, bevaring og bærekraftig utvikling av all skog.

Det mellomstatlige skogpanelet, IPF, resulterte i konklusjoner og tiltaksforslag for å fremme en bærekraftig skogforvaltning. Panelet kom imidlertid ikke fram til enighet om institusjonell oppfølging. Enighet ble heller ikke oppnådd i spørsmål knyttet til temaene handel og finansiell bistand. FNs generalforsamlings spesialsesjon for miljø og utvikling vedtok derfor i 1997 å videreføre den politiske dialogen, og etablerte det mellomstatlige skogforumet, IFF.

IFF resulterte i supplerende konklusjoner og tiltaksforslag som dels omhandler tema som ikke var ferdigforhandlet under IPF, og dels også andre tema.

IPF og IFF resulterte i til sammen mer enn 270 tiltaksforslag, som er kjent under samlebetegnelsen IPF/IFF Proposals for Action. Samlet utgjør dette en omfattende tiltakspakke for å fremme bærekraftig forvaltning av verdens skoger.

Et spørsmål som ble diskutert både under IPF og IFF var hvorvidt det skulle opprettes en internasjonalt rettslig bindende avtale om skogforvaltning. Dette ble det ikke oppnådd enighet om. IFF foreslo imidlertid å etablere et permanent FN organ som skulle følge opp de vedtak som var gjort. Høsten 2000 ble FNs skogforum (United Nations Forum on Forests, UNFF) opprettet som et organ direkte underlagt FNs Komité for økonomiske og sosiale saker (ECOSOC). UNFF opererer etter et femårig arbeidsprogram og en handlingsplan, og skal evaluere sin måloppnåelse i 2005.

Den viktigste funksjonen til UNFF er å bidra til gjennomføring av IPF/IFF Proposals for Action og andre omforente skogrelaterte tiltak.

For øvrig skal forumet

- bidra til kontinuerlig politikkutvikling og dialog mellom myndigheter, internasjonale organisasjoner og 'viktige grupper' som definert i Agenda 21, og fostre felles forståelse for bærekraftig skogforvaltning,
- styrke samarbeid og politikk- og programkoordinering mellom internasjonale organisasjoner og avtaler som jobber med skogrelaterte tema,
- fostre internasjonalt samarbeid,
- overvåke, vurdere og rapportere om framgang, og
- styrke politiske forpliktelser til bærekraftig skogforvaltning.

Det er også etablert et formelt partnerskap bestående av de mest sentrale internasjonale organisasjonene som jobber med skogspørsmål. Dette partnerskapet (Collaborative Partnership on Forests, CPF) har to hovedmål:

- å støtte arbeidet under UNFF og i medlemslandene, og
- å styrke samarbeid og samordning på skog.

For tiden er 14 internasjonale organisasjoner medlemmer¹ i partnerskapet.

Mer informasjon om UNFF kan finnes på <http://www.un.org/esa/forests/>

2.2. KONVENSJONEN OM BIOLOGISK MANGFOLD OG KONVENSJONENS ARBEIDSPROGRAM FOR BIOLOGISK MANGFOLD I SKOG

Konvensjonen om biologisk mangfold ble vedtatt under *FN konferansen for miljø og utvikling*, i Rio de Janeiro i 1992. Hovedmålsetting er bevaring av biologisk mangfold, bærekraftig bruk av dets komponenter, og rettferdig fordeling av goder i forbindelse med utnytting av genetiske ressurser. Konvensjonen er en prosessorientert rammekonvensjon som fastlegger overordnede mål, prinsipper og generelle forpliktelser. Under konvensjonen kan det vedtas protokoller og arbeidsprogrammer, og det arbeides med ulike tematiske programmer og tverrgående emner. Tverrgående emner med stor relevans for skog er blant annet økosystemtilnærming og bærekraftig bruk av biologisk mangfold.

Biologisk mangfold i skog er ett av de tematiske områdene. Konvensjonens hovedorgan, Partsmøtet, vedtok i 1998 et arbeidsprogram for dette temaet med hovedfokus på forskning, samarbeid og utvikling av teknologier.

¹ Centre for International Forestry Research (CIFOR)
Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO)
International Tropical Timber Organization (ITTO)
International Union of Forestry Research Organizations (IUFRO)
Secretariat of the Convention on Biological Diversity (CBD)
Secretariat of the Global Environmental Facility (GEF)
Secretariat of the United Nations Convention to Combat Desertification (UNCCD)
Secretariat of the United Nations Forum on Forests (UNFF)
Secretariat of the United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC)
United Nations Development Programme (UNDP)
United Nations Environment Programme (UNEP)
World Agroforestry Centre (ICRAF)
World Bank (WB)
World Conservation Union (IUCN)

I 2002 vedtok Partsmøtet det *Utvidede arbeidsprogrammet for biologisk mangfold i skog*. Dette arbeidsprogrammet omfatter anbefalinger i form av mål og anbefalte tiltak innen tre programområder:

- (i) bevaring, bærekraftig bruk, og fordeling av goder,
- (ii) institusjonelle og sosio-økonomiske omgivelser, og
- (iii) kunnskap, vurdering og overvåkning.

På samme måte som for IPF/IFF tiltaksforslagene er disse anbefalingene i stor grad ment for nasjonal oppfølging i de enkelte land.

Mer informasjon om CBD sitt arbeidsprogram for biologisk mangfold i skog kan finnes på <http://www.biodiv.org/programmes/areas/forest/>

2.3. MINISTERKONFERANSENE FOR BESKYTTELSE AV EUROPAS SKOGER

Ministerkonferansene for beskyttelse av Europas skoger (MCPFE) er et skogpolitisk samarbeid som samler de europeiske land og en rekke frivillige organisasjoner om strategier for å møte de utfordringer og muligheter som skogsektoren i Europa står overfor. Til forskjell fra jordbruket har ikke EU en egen skogpolitikk. Dette har ført til at oppfølgingen av ministerkonferansene har blitt den viktigste arenaen for europeisk samarbeid om skogpolitikk. MCPFE startet med en konferanse som ble gjennomført i Strasbourg i 1990. Utgangspunktet var den gang en økende bekymring for skogtilstanden i Europa. Senere har det vært avholdt ministerkonferanser i Helsinki i 1993, Lisboa i 1998 og i Wien i 2003.

De skogansvarlige ministrene har vedtatt erklæringer og til sammen 17 resolusjoner (6 i Strasbourg i 1990, 4 i Helsinki i 1993, 2 i Lisboa i 1998 og 5 i Wien i 2003) som omfatter en rekke spørsmål knyttet til forvaltningen av skogressursene i vår verdensdel. Norge har undertegnet alle resolusjonene. Det legges stor vekt på arbeidet med å følge opp de politiske beslutningene. De fleste anbefalingene er ment for nasjonal gjennomføring. Beslutninger som er innrettet mot eller egner seg for felles europeisk gjennomføring, følges opp gjennom et eget arbeidsprogram, i nært samarbeid med en rekke internasjonale organisasjoner, forskningsinstitusjoner og eksperter fra de enkelte land.

I tillegg til å ta opp de spesifikke europeiske utfordringene på området er MCPFE også en regional oppfølging av de globale skogrelaterte samarbeidet, med klare referanser til Skogprosessen i FN og CBD sitt arbeidsprogram for biologisk mangfold i skog.

Mer enn 40 europeiske land deltar i samarbeidet. Arbeidet koordineres av ei gruppe på fire land som for tiden er Polen, Norge, Østerrike og Spania. Fram til neste konferanse har Polen lederskapet. Sekretariatet (Liaison Unit) er for tiden plassert i Warszawa.

Mer informasjon om MCPFE kan finnes på <http://www.mcpfe.org/>

3. Metode

Metodisk kan arbeidet inndeles i følgende komponenter:

- Klassifisering av beslutninger/anbefalinger i de internasjonale prosessene (del 1, jamfør første formål for utredningen)
- Kartlegging av norske tiltak og aktiviteter som kan knyttes til disse beslutningene/anbefalingene (del 2, jamfør andre formål for utredningen)
- Vurdering av norsk oppfølging (del 3, jamfør tredje formål for utredningen)
- Involvering av aktører gjennom hele prosessen

I det følgende beskrives hver enkelt av disse komponentene nærmere.

3.1. KLASSIFISERING AV BESLUTNINGER OG ANBEFALINGER² I DE INTERNASJONALE PROSESSENE

Første del av kartleggingen omfattet å klassifisere alle beslutninger og anbefalinger fra det mellomstatlige skogpanelet (IPF), det mellomstatlige skogforumet (IFF) og FNs Skogforum (UNFF), Arbeidsprogrammet for biologisk mangfold i skog under Konvensjonene for Biologisk mangfold (CBD), samt Ministerkonferansene for beskyttelse av Europas skoger (MCPFE). Hensikten med klassifiseringen var å framstille anbefalinger og beslutninger på en oversiktlig måte, gjennom systematisering, tolkning og forenklet framstilling.

I henhold til oppdragsbeskrivelsen fra Landbruksdepartementet ble alle anbefalinger og beslutninger klassifisert under de 16 tematiske områdene som er anbefalt i handlingsplanen til UNFF:

1. Formulering og implementering av nasjonale skogprogrammer
2. Fremme deltagelse fra allmennheten
3. Bekjempelse av avskoging og forringelse av skog
4. Tradisjonsbasert skogrelatert kunnskap
5. Skogrelatert vitenskapelig kunnskap
6. Skogens vitalitet og produktivitet
7. Kriterier og indikatorer for bærekraftig skogforvaltning
8. Økonomiske, sosiale og kulturelle aspekter ved skog
9. Vern av skog og beskyttelse av unike skogtyper og sårbare økosystemer
10. Overvåkning, vurdering og rapportering, og begreper, terminologi og definisjoner
11. Rehabilitering og vernestrategier for land med lavt skogdekke
12. Rehabilitering og restaurering forringede arealer og fremme naturlig og plantede skoger
13. Opprettholde skogdekke for å møte nåværende og fremtidige behov
14. Finansielle ressurser
15. Internasjonal handel og bærekraftig skogforvaltning
16. Internasjonalt samarbeid innen kapasitetsbygging, overføring av og tilgang til miljøvennlig teknologier for støtte til bærekraftig skogforvaltning

² Ettersom prosessene som dekkes av denne kartleggingen, gir anbefalinger og tiltaksforslag – og ikke forpliktelser – har vi valgt å gå bort fra betegnelsen 'internasjonale forpliktelser' som opprinnelig var benyttet i prosjektbeskrivelsen fra Landbruksdepartementet.

Under hvert av disse tematiske områdene ble et varierende antall underelementer identifisert, med utgangspunkt i et tidligere arbeid i regi av Australia og Verdensbanken (World Bank 2003). For også å dekke anbefalinger og beslutninger fra MCPFE, og for å tilpasse klassifiseringen til norske forhold, ble noen underelementer justert. Den foreløpige klassifiseringen av alle anbefalinger og beslutninger ble lagt ut på prosjektets nettside i mars d.å med invitasjon om å komme med innspill til hvordan anbefalinger/beslutninger var behandlet. Basert på innspill og egne vurderinger ble det så gjort noen mindre endringer i underelementene, og de endelige underelementene benyttet i analysen er vist i første kolonne i første tabell under hvert tematiske område i kapittel 4. Vedlegg 3 viser koblingen mellom de 16 tematiske områdene med tilhørende underelementer og hver enkelt anbefaling/beslutning i henholdsvis IPF/IFF, UNFF, CBD og MCPFE. Ved hjelp av vedlegg 3 kan en enkelt identifisere under hvilket tematiske område og underelement hver enkelt anbefaling/beslutning i hver av prosessene er behandlet i utredningen.

Første tabell ("*Beslutninger og anbefalinger for ...*") under hvert tematiske område i kapittel 4.1 (kapitlene 4.1.1 - 4.1.16) presenterer underelementene framkommet som beskrevet i foregående avsnitt. Tabellen gir også en oversikt over (i) hvilken prosess anbefalingen/beslutningen stammer fra og prioritet, (ii) hvem som er adressat, og (iii) hvilken aktualitet underelementet har for Norge. Denne klassifiseringen er gjort på følgende måte:

Prosess og prioritet gir henvisning til de respektive internasjonale prosessene. For IPF og IFF henvises det til paragrafene beslutningen stammer fra. For UNFF henvises det til beslutning fra første, andre og tredje sesjon av UNFF (henholdsvis 1/, 2/ og 3/) samt paragrafnummer. For CBD henvises det til element i arbeidsprogrammet for biologisk mangfold i skog (slik at eksempelvis 2.1.3.a-b står for element 2, mål 1, hensikt 3, og aktiviteter a og b). For MCPFE henvises det til resolusjon/erklæring med paragraf for de ulike ministerkonferansene (S=Strasbourg, H=Helsinki, L=Lisboa og W=Wien).

For beslutningene fra IPF, IFF og UNFF er i tillegg prioritet tatt med slik den framkommer i hver beslutning (se punkt 3.3.4 i vedlegg 1). På grunn av språkformen i beslutningene er en tilsvarende inndeling mindre relevant for anbefalinger som stammer fra CBD og MCPFE. I CBD er det presisert i beslutningen for Arbeidsprogrammet for biologisk mangfold i skog (paragraf 11 og 14) at landene selv "*skal foreta en nasjonal prioritering av aktiviteter i programmet på bakgrunn av nasjonale forhold, behov og prioriteringer*".

Adressat henviser til hvilke aktører beslutningene er stilet til, med skille på primær og sekundær adressat slik det framkommer i de aktuelle anbefalingene/beslutningene. Ettersom hvert underelement i vår klassifisering dekker flere anbefalinger/beslutninger, kan det være flere primære adressater per underelement. Ikke alle beslutninger er konkrete i henvisning til adressat, og enkelte underelementer kan derfor være relevante for noen av adressatene til tross for at de ikke er nevnt i beslutningen.

Aktualitet for Norge er gitt som høy, middels og lav for hvert underelement, og gir en oppsummert vurdering av hvor relevant elementet er for Norge. Klassifiseringen er gjort ut fra følgende begrepsinnhold: Høy = svært relevant område for Norge. Middels = kan være relevant for Norge. Lav = liten eller ingen relevans for Norge. Anbefalinger som omhandler bistandsspørsmål, er identifisert og merket med "bistand". Elementer av lav aktualitet for Norge er utelatt i den videre analysen.

En kompliserende faktor ved den gitte inndelingen i 16 tematiske områder er at anbefalinger/beslutninger som gjelder for oppfølging nasjonalt og internasjonalt, er blandet. Under arbeidet, og særlig etter responsen på våre foreløpige vurderinger presentert på arbeidsseminaret i mai, så vi behov for en klargjøring av hvilke anbefalinger som gjelder for norsk innsats utenfor Norge. Vi har derfor valgt å oppsummere og vurdere særskilt de anbefalinger/beslutninger som gjelder internasjonalt – dvs. bistand, handel og samarbeid med land og internasjonale organisasjoner.

3.2. KARTLEGGING AV NORSKE TILTAK

Andre del av kartleggingen omfattet å beskrive norske tiltak og aktiviteter som kan knyttes til de internasjonale anbefalingene og beslutningene. Resultatet er presentert i vedlegg 4. De enkelte tiltak er kartlagt gjennom personlige intervju og skriftlige innspill fra aktører, samt skriftelige kilder. Tiltakene er registrert i tilknytning til tematisk område og underelement, og klassifisert i henhold til type tiltak, ansvarlig institusjon og status for gjennomføring, som følger:

Type tiltak er delt i (i) juridisk, J, (ii) ikke-juridisk, IJ, og (iii) ikke offentlige, IO. Noen tiltak er i grenseland og andre omfatter for eksempel både juridiske og ikke-juridiske element.

Ansvarlig institusjon viser hvilke(n) aktør(er) som står for tiltaket.

Status for tiltaket er gitt som (i) iverksatt, I (omfatter igangsatte og gjennomførte tiltak) og (ii) planlagt, P. Det er viktig å se angitt status for hvert enkelt tiltak i sammenheng med omtale av tiltaket. For eksempel vil en handlingsplan ved godkjenning få status *iverksatt*, mens gjennomføring av enkeltelementer i handlingsplanen på samme tidspunkt i beste fall er *planlagt*.

Det er ellers viktig å merke seg at denne klassifiseringen angir status for det enkelte tiltak, og at det ikke er direkte sammenheng mellom status for enkelttiltak under et tematisk område og norsk oppfølging av samme område. Dette skyldes at hvert enkelt norske tiltak i større og mindre grad dekker de ulike aspektene ved et underelement/tematiske område. Eksempelvis vil et iverksatt tiltak med relevans for en liten del av et underelement bare i liten grad bidra til norsk oppfølging (vurdering av norsk oppfølging utgjør neste ledd i kartlegging, se videre 3.3).

Kartleggingen av tiltak avdekket at flere av tiltakene var relevante under mer enn ett tematisk område. Oversikten som er framkommet gjennom kartleggingen, viser dessuten at tiltakene varierer mye når det gjelder størrelse og detaljeringsgrad (kortvarige/langvarige, lite/mye midler – f.eks. 57 mill til GEF vs enkeltprosjekter med få månedsværk).

Som omtalt i kapittel 3.1 er det også visse overlapp i de identifiserte underelementene av anbefalinger og beslutninger. Med overlapp i både anbefalinger/beslutninger og kartlagte tiltak har vi funnet det hensiktsmessig å presentere relevante tiltak i aggregert form under hvert av de 16 tematiske områdene i kapittel 4. Andre tabell (“*Norske tiltak knyttet til ...*”) under hvert tematiske område i kapitlene 4.1.1 - 4.1.16 presenterer tiltakene i aggregert form. For å kunne vurdere i hvor stor grad den enkelte anbefaling/beslutning er fulgt opp fra norsk side, er det i disse tabellene skilt mellom tiltak med fokus nasjonalt og internasjonalt.

3.3. VURDERING AV NORSK OPPFØLGING

Tredje del av kartleggingen omfattet å identifisere og beskrive områder hvor det er avvik mellom internasjonale anbefalinger/beslutninger og nasjonal oppfølging. Resultatene er beskrevet under “*Vurdering av norsk oppfølging*” for hvert tematiske område i kapitlene 4.1.1 - 4.1.16. På grunn av spesielle utfordringer knyttet til bistandselementer i beslutninger/anbefalinger, og visse mangler i norske oversikter for skogrelatert bistand, drøftes bistandselementene særskilt i kapittel 4.2.

En vurdering av norsk oppfølging av anbefalinger/beslutninger fra de internasjonale prosessene kan gjøres på ulike nivå. Vi har valgt å gjennomføre analyser for hvert av de 16 tematiske områdene, og under hvert av disse å skille mellom nasjonale og internasjonale elementer. Det er spesielt to forhold som har vært avgjørende for valget av de tematiske områdene som hensiktsmessig nivå for analysen. For det første er det, som allerede nevnt i kapitlene 3.1 og 3.2, under hvert tematiske område til dels betydelig overlapp både når det gjelder anbefalinger og tiltak. For det andre oppfyller dette nivået

oppdragsgivers ønske om at beslutninger og anbefalinger skulle presenteres i forenklet form og tilpasset norske forhold.

I henhold til prosjektbeskrivelsen (vedlegg 1) er grad av implementering klassifisert etter en femdelt skala, slik det framkommer av tabellen under. Denne klassifiseringen bygger i stor grad på klassifiseringen i Pülzl (2002). Vi har gjort noen mindre presiseringer i klassifiseringen, sammenliknet med det som var gitt av Landbruksdepartementet. Betegnelsen 'anbefaling/beslutning' erstatter 'forpliktelse', jmfør fotnote 2. Det er presisert at aspektene må være 'ivaretatt' og ikke bare 'adressert'. For å presisere skillet mellom 'stor grad av implementering' og 'delvis implementert', er det i tillegg spesifisert at om noen av de vesentlige aspektene ved anbefalingene/beslutningene er bare delvis ivaretatt, så gir det status 'delvis implementert'.

Grad av implementering	Krav
Fullt implementert	Alle vesentlige aspekter ved anbefaling/beslutning er ivaretatt
Stor grad av implementering	En eller flere av de vesentlige aspekter ved anbefaling/beslutning er ivaretatt, men ikke alle
Delvis implementert	Noen av de vesentlige aspektene ved anbefaling/beslutning er bare delvis ivaretatt
I forberedelse	Anbefaling/beslutning vil adresseres i fremtidige eller pågående prosesser
Ikke adressert	Ikke adressert

Det er ikke mulig å unngå skjønsmessige vurderinger i denne type arbeid. For å bidra til størst mulig åpenhet om vurderingene som våre analyser bygger på, har vi lagt vekt på å dokumentere de sentrale klassifiseringene og aggregeringene som er gjort i analysen. Særlig viktige i denne sammenheng er vedlegg 3 som viser hvor hver enkelt anbefaling og beslutning fra de ulike prosessene er klassifisert, tabellene i kapitlene 4.1.1 – 4.1.16 som presenterer anbefalinger/beslutninger og relevante tiltak under de 16 tematiske områdene, samt oversikten i vedlegg 4 over alle kartlagte tiltak.

Vurderingen av grad av implementering vil avhenge av hvor strengt en tolker anbefalingene og beslutningene under hvert tematiske område, samt hvor relevante eksisterende tiltak vurderes å være i forhold til anbefalingene. Det vil for eksempel være flytende overganger mellom stor grad av implementering og delvis implementert. Som det framgår i den videre drøftingen under noen av de tematiske områdene i kapittel 4, vil det også være ulike syn på grad av implementering blant ulike aktører i Norge. Vi har lagt vekt på å gi en konsistent vurdering av norsk oppfølging for de 16 tematiske områdene.

3.4. INVOLVERING AV AKTØRER

Aktiv involvering av interessenter og aktører har vært både en målsetting og et hjelpemiddel i kartleggingen. Det var gitt i oppdragsbeskrivelsen at kartleggingen skulle utføres i samsvar med prinsipper for et nasjonalt skogprogram, ved at blant annet sektormyndigheter, privat sektor, organisasjoner og fagmiljøer skulle gis anledning til medvirkning. Det har vært avholdt to åpne møter i regi av Landbruksdepartementet, et oppstartseminar i september 2003 og et arbeidsseminar med presentasjon av foreløpige resultater fra prosjektgruppen i mai 2004. I tillegg har Institutt for naturforvaltning, NLH hatt en egen nettside for kartleggingen (www.nlh.no/ina/oppdrag/forpl) under prosessen, som det har vært henvist til fra Landbruksdepartementets hjemmeside og fra SkogsNorge.no.

En oversikt over informanter og orienterte aktører er gitt i vedlegg 2. De har gitt innspill gjennom hele arbeidsprosessen:

- I mars ble det invitert til å gi innspill til behandlingen av beslutninger og anbefalinger fra de internasjonale prosessene i notatet ”*Arbeidsdokument: Internasjonale forpliktelser knyttet til skogsektoren*”.
- I perioden mars til juni har aktører bidratt med informasjon om norske tiltak med relevans for de skogrelaterte beslutningene som er omfattet av kartleggingen. Informasjon om tiltak er gitt ved personlige intervjuer, skriftlige innspill og telefonisk kontakt.
- På arbeidsseminaret i mai ble foreløpige vurderinger av norsk oppfølging presentert med invitasjon til kommentarer fra aktørene, og etter justeringer basert på disse kommentarene ble det invitert til innspill på et foreløpig rapportutkast (med frist 20. juni d.å.).

Alle innspill har vært til nytte i arbeidet, men det kan allikevel være aktører som mener at deres innspill ikke er tilstrekkelig reflektert i utredningen. Målsettingen har vært en mest mulig balansert og konsistent behandling av innspill og synspunkter. Forfatterne er selvsagt ansvarlige for vurderingene i den endelige rapporten.

Et siste element av betydning for medvirkning er at det fra oppdragsstart av har vært klart at Landbruksdepartementet vil invitere involverte aktører til å gi skriftelige uttalelser til den ferdigstilte rapporten. Høringen vil gi alle aktører mulighet for å påpeke avvikende syn på hvordan beslutninger og anbefalinger i de internasjonale prosessene skal forstås og hvordan de er fulgt opp av Norge.

4. Resultater

4.1. INTERNASJONALE BESLUTNINGER OG ANBEFALINGER, RELEVANTE NORSKE TILTAK SAMT VURDERING AV NORSK OPPFØLGING

I det følgende er de 16 tematiske områdene behandlet fortløpende i kapitlene 4.1.1 – 4.1.16. For hvert tematiske område behandles

- beslutninger og anbefalinger fra de internasjonale prosessene klassifisert i underelementer (del 1 av kartleggingen),
- aggregert beskrivelse av norske tiltak innen området (del 2 av kartleggingen)
- en vurdering av norsk oppfølging, med vekt på avvik mellom internasjonale beslutninger/anbefalinger og nasjonale oppfølging (del 3 av kartleggingen).

For en nærmere beskrivelse av klassifisering, definisjoner og hvordan arbeidet er gjennomført, henvises det til kapittel 3.

4.1.1. Tematisk område 1: Formulering og implementering av nasjonale skogprogrammer

1. Beslutninger og anbefalinger for Formulering og implementering av nasjonale skogprogrammer, klassifisert i underelementer	Prosess og prioritet (H=Høy, M=Middels, L=Lav)				Adressat (P=Primær, S=Sekundær)		Aktualitet for Norge (Høy, Middels, Lav)
	IPF	IFF	UNFF	CBD	MCPFE	Nasjonale myndigheter	
1. Utvikle og implementere et helhetlig nasjonalt skogprogram som integrerer bevaring og bærekraftig bruk av skogressurser og -verdier på en måte som er konsistent med nasjonal, regional og lokal politikk og strategier	17a M 58b(i) M 70a H		3/1: 1 M 3/4: 11 M	1.4.4.g 2.1.2.a, e-g	H1: 13, 14 H2: 1, 5 L1: 14, II 1 L2: 5, 7 WD: 14, 16 W1: 5, 7 W4: 5	P	HØY

2.	Evaluerer, utvikle og implementere et egnet institusjonelt og juridisk rammeverk, inkludert økonomiske virkemidler og skattepolitikk, for å fremme bærekraftig skogforvaltning		56b H 115a M 115b M 115c M	3/1: 4 M 3/4: 8 M	1.2.6.c 1.4.1.d, g-h 1.4.2.c 2.1.3.a-c 2.2.1.a, d-f	L1: I4	P	S	S	HØY
3.	Utvikle og implementere egnet politikk og mekanismer for å sikre eiendomsrettigheter, fremme rettferdig fordeling av overskudd, og ivareta tilgang til og bruk av skogressurser for lokalsamfunn og/eller urbefolkning for å fremme bærekraftig skogforvaltning	29c M	56j H 64c H 64d H 115d M		1.4.3.a-b 1.4.4.e 1.5.1.a 2.1.2.i 2.1.3.a-e 2.3.1.f	L1: I4	P			MIDDELS
4.	Oppmuntre aktiviteter i private sektor som fremmer bærekraftig skogforvaltning, inkludert utvikle og implementere standarder for dette	69a H 128c H			1.4.1.h 2.1.4.d Decision COP6/22 Para.29, 35		P		S	HØY
5.	Utføre en systematisk nasjonal vurdering av tiltaksforslagene i IPF og IFF, og utveksle erfaringer med andre land om dette		9d H	2/2A: 2 M		W1: 10, 11	P	P		HØY
6.	Implementere tiltaksforslagene i IPF/IFF og annet skogrelaterte arbeid i internasjonale prosesser i en koordinert og integrert prosess.	144 H	9b H 9e H 9f H	3/4: 4 H			S	P		HØY
7.	Evaluerer nasjonale skogprogram løpende, inkludert erfaringer med kriterier og indikatorer, iverksetting, samt tverrsektoriell planlegging og koordinering.	17d M 17e M	9e H	3/3: 7 M		WD: 13 W1: 6, 8	P			HØY
8.	Fremskaffe generelle, tverrsektorielle og spesifikke råd til land om nasjonale skogprogram, skogpolitikk, og utforming og administrering av økonomiske instrumenter og skattepolitikk for å fremme bærekraftig skogforvaltning.		115f M 140a M 142b M			WD: 14 W2: 15	S	P		MIDDELS
9.	Bruke nasjonalt skogprogram som et rammeverk for støtte og koordinering av skogrelaterte aktiviteter, og sikre kobling mellom skogrelaterte aktiviteter og bærekraftig utvikling mer generelt	17b M 17c H 67d H		3/4: 11 M		W1: 9	S	P		HØY

Norske tiltak knyttet til formulering og implementering av nasjonale skogprogrammer	Aktører
<p>Nasjonalt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Summen av prosesser som Skogmelding (St meld nr 17 (1998-99)), politiske virkemidler, fylkesvise skogstrategier, kommunale oversiktsplaner og Levende Skogprosessen defineres av LD som Norges nasjonale skogprogram. Også politiske dokumenter fra f.eks MD tar opp i seg relevante elementer for nasjonale skogprogrammer • Kartlegging av internasjonale anbefalinger og beslutninger under utarbeidelse • Økonomiske virkemidler (skogavgiftsordningen, skattepolitikk, tilskudd) • Regulering av eiendomsrettigheter og tilgang til skogressurser (Grunnloven, Friluftsløven, Lover om stats- og bygdeallmenninger), oppfølging av Samerettsutvalgets innstilling <p>Internasjonalt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samarbeid om og fremme av nasjonale skogprogram mv i internasjonale prosesser • Støtte til utarbeidelse og gjennomføring av nasjonale skogprogram nevnt i Handlingsplan for landbruksutvikling 	<p>LD, MD, ulike interessenter (spes Levende skog)</p> <p>LD, NLH LD, FIN JD, MD, LD</p>
<p>Internasjonalt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samarbeid om og fremme av nasjonale skogprogram mv i internasjonale prosesser • Støtte til utarbeidelse og gjennomføring av nasjonale skogprogram nevnt i Handlingsplan for landbruksutvikling 	<p>LD, UD UD, Norad</p>

Vurdering av norsk oppfølging

Nasjonale elementer

IPF ga en bred definisjon av nasjonale skogprogram som et skogpolitisk rammeverk for å oppnå bærekraftig skogforvaltning og bruker terminologien ”nasjonalt skogprogram som en felles betegnelse for et vidt spekter av tilnæringer for bærekraftig skogforvaltning i ulike land, anvendt på nasjonalt og under-nasjonalt nivå”. IPF ga anbefalinger om elementer som skulle vurderes i utviklingen og implementeringen av nasjonale skogprogram uavhengig av hvilken tilnærming som ble valgt av individuelle land. Konklusjonene fra IPF er stadfestet og dels videreutviklet gjennom vedtak i både IFF og UNFF. I MCPFE er prinsipper for nasjonale skogprogrammer utdypet for europeiske forhold. De europeiske prinsippene er: Deltagelse, helhetlig og tverrsektoriell tilnærming, rullerende prosess med langsiktig forpliktelse, kapasitetsbygging, samsvar med nasjonal politikk og lovgivning, integrering med nasjonale planer for bærekraftig utvikling, konsistens med internasjonale forpliktelser som tar hensyn til synergier mellom ulike internasjonale initiativ og konvensjoner, institusjonell og politisk reform, økosystem tilnærming, partnerskap for gjennomføring og økt oppmerksomhet.

Enkelte av prosessene som av LD defineres til å inngå i det norske skogprogrammet, er utarbeidet med et annet utgangspunkt enn utvikling av et nasjonalt skogprogram og noe tilbake i tid. Begrenset deltagelse i noen av prosessene samt manglende planer for rullering og evaluering gjør at prosesselementer av anbefalingene knyttet til nasjonalt skogprogram etter vår mening bare delvis er implementert i Norge. På den annen side er

et bredt spekter av substanselementene på området dekket i skogpolitisk arbeid. Samlet sett vurderer vi derfor nasjonal oppfølging av tematisk område 1 til status stor grad av implementering.

Internasjonale elementer

Nasjonale skogprogram har vært et sentralt element i internasjonale prosesser de senere årene. Norge har deltatt aktivt i disse prosessene. Anbefalinger for internasjonal oppfølging inkluderer også å bruke nasjonale skogprogram for internasjonalt samarbeid og støtte til skogsektoren. Skog og skogprogrammer har en lite fremtredende plass i norsk bistand og bistandspolitikk, og dette utgjør en mangel i forhold til anbefalingene innen området. Samlet vurderer vi oppfølging av internasjonale elementer knyttet til tematisk område 1 til status stor grad av implementering.

4.1.2. Tematisk område 2: Fremme deltagelse fra allmennheten

2. Beslutninger og anbefalinger for å <i>Fremme deltagelse fra allmennheten, klassifisert i underelementer</i>	Prosess og prioritet (Høy, Middels, Lav)				Adressat (Primær-Sekundær)			Aktualitet for Norge (høy, middels, lav)	
	IPF	IFF	UNFF	CBD	MCPFE	Nasjonale myndigheter	Internasjonale organisasjoner		Andre grupper, privat sektor, NGO, mv
1. Konsultere interessenter for å identifisere hele spekteret av skogprodukter og tjenester, og gjøre skogrelatert informasjon og statusrapporter tilgjengelige for beslutningstakere og relevante interessenter.	30a M 78b M 89h M	17b M 18 M		1.1.1.e	L1: 11. II1, 2 L2: 8	P	S		HØY
2. Involvere interesserte aktører i formidling, planlegging, implementering, overvåking og evaluering av skogforskning.	17e H 94d M					P			HØY
3. Legge til rette for og oppmuntre lokal medvirkning av lokalsamfunn og skogeiere, bl.a gjennom finansiell støtte.	70c M 77f M	64f H			L1: 13, II 3 W2: 18, 19	P			HØY
4. Øke den offentlige oppmerksomheten om de direkte og indirekte godene fra skog på lokalt, nasjonalt, regionalt og globalt nivå.		142a H		2.3.1.a, g	H2: 7 L2: 7 W3: 9	P	P	S	HØY
5. Forbedre samarbeid, koordinering og partnerskap for å støtte bærekraftig skogforvaltning innenfor et nasjonalt skogprogram, gjennom involvering av relevante interessenter inkludert urbefolkning, skogeiere, kvinner og lokalsamfunn i skogrelaterte beslutninger.	17f M 17h M 17i M 40e M	19b M 64b M 66 M		1.1.1.e, g 1.4.3.c 2.1.3.d, g	L1: 17, 8. II4, 5 L2: 8 WD: 15	P	P		HØY
6. Fremme effektiv deltagelse i skogrelaterte beslutninger på alle nivå i land med lavt skogdekke.	58b(vi) H						P		LAV

Norske tiltak knyttet til fremme av deltagelse fra allmennheten	Aktører
<p>Nasjonalt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Innspill fra interessenter til ulike tema (eks Skogmeldingen, arbeid med ny skogbrukslov, Treprogrammet, satsing på bioenergi og utmarksnæring) • Lokal medvirkning (lokalsamfunn og skogeiere) gjennom overføring av myndighet på landbruksområdet til kommunene • Verneprosesser generelt har omfattende medvirkning av ulike interessenter. Prosess for frivillig vern gir mer aktiv involvering av skogeiere og andre interessenter • Informasjon er tilgjengelig gjennom nettportaler og på nettsider • Deltagelse innen skogforskning gjennom programstyrer, kontaktkonferanser, seminarer, kurs, mv • Allmeningsstyrer og fjellstyrer er formelle organ for medvirkning av lokalbefolkning • Prosjekter med fokus på miljøverdier, rekreasjonsopplevelser, og trevirkets miljøgevinster <p>Internasjonalt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ekstrabudsjettstøtte til FAO på 8 mill. årlig til ”Participatory Forestry and Sustainable Livelihoods” • Regjeringens handlingsplan for landbruksutvikling i utviklingspolitikken • Bistandsprosjekter 	<p>LD</p> <p>KRD, LD</p> <p>MD, DN, skogeiere, mfl</p> <p>LD, NIJOS, SSB, m.fl</p> <p>NFR, LD, Skogforsk, NLH, SKI</p> <p>LD/styrene</p> <p>Ulike organisasjoner</p>
	<p>UD</p> <p>UD</p> <p>Bistandsorganisasjoner</p>

Vurdering av norsk oppfølging

Nasjonale elementer

Deltagelsen i mye av norsk skogpolitikk er sentrert rundt konsultasjon med interessenter, gjennom at representanter for utvalgte grupper inviteres til å fremme forslag og innspill. Reell beslutningsmyndighet tilligger allmeningsstyrer og eksempelvis programstyrer i Forskningsrådet. Variasjon i rolle for deltagelse, fra å informeres til reell medbestemmelse, og bredde i deltagelse, utvalgte grupper og/eller invitasjon til bred deltagelse, er delvis temaspesifikke.

Anbefalinger og beslutninger relatert til nasjonalt nivå omfatter hele dette spekteret. Organisering av interessenter gjennom eksempelvis skogei- og miljøorganisasjoner, samt andre med interesse i skogforvaltning, veier til en viss grad opp for at ”allmennheten” normalt ikke inviteres til å delta. Det er allikevel noen mangler mhp. å forbedre involvering av alle relevante interessenter, noe som kan styrkes blant annet gjennom å øke den offentlige oppmerksomheten om omfanget av goder knyttet til skog. Samlet vurderer vi nasjonale elementer under tematisk område 2 til å ha status stor grad av implementering.

Internasjonale elementer

Anbefalingene for internasjonal oppfølging er knyttet til støtte til bruk og distribusjon av informasjon knyttet til bærekraftig skogbruk til land og grupper med lav kapasitet. Anbefalingene for internasjonale oppfølging er altså relativt begrenset. Deltagelse av bredere grupper er ett av flere sentrale element ved

bistandsprosjekter og kan også være relevant for internasjonale organisasjoner mv. Det er et generelt fokus på kvinners deltagelse og omtale av Nasjonale skogprogram (som forutsetter bred deltagelse) i Regjeringens handlingsplan for landbruksutvikling, men også svært moderat satsing på skog i bistandssammenheng. Samlet gis internasjonale elementer av tematisk område 2 status stor grad av implementering.

4.1.3. Tematisk område 3: Bekjempelse av avskoging og forringelse av skog

3. Beslutninger og anbefalinger for Bekjempelse av avskoging og forringelse av skog, klassifisert i underelementer	Prosess og prioritet (Høy, Middels, Lav)						Adressat (Primær-Sekundær)			Aktualitet for Norge (høy, middels, lav)
	IPF	IFF	UNFF	CBD	MCPFE	Nasjonale myndigheter	Internasjonale organisasjoner	Andre grupper, privat sektor, NGO, mv		
1. Analyserer historiske og underliggende årsaker til avskoging og forringelse av skog, inkludert tap av biodiversitet, påvirket av grenseoverskridende/ luftbåren forurensning og prosesser utenfor skogsektoren.	27a H 27b H 27c H 28c H 30b M 31a H	64a H 121c M 122c M	2/2A: 1 M	1.2.4.g 1.2.6.d 1.4.2.b 2.1.1.a-c		P	P	S	MIDDELS	
2. Assistere land, inkludert organisasjoner i enkeltland, for å studere de underliggende årsakene til avskoging og forvaltning som forringer skogene og integrere skogtemaer i fattigdomsbekjempelse, matsikkerhet og relaterte utviklingsprogram	31b H	115c M 144 H	2/2A: 6 M	1.1.1.i 2.1.2.a, d		S	P		MIDDELS (bistand)	
3. Utvikle og iverksette helhetlig nasjonal politikk, strategier, økonomiske instrumenter og mekanismer for å bekjempe avskoging og forringelse av skog.	29a M 29b M	115c M 115g M	3/3: 1 H	1.4.1.b 2.1.3.h Decision COP6/22, para 28		P			MIDDELS	
4. Skape oppmerksomhet om betydningen av temaer knyttet til avskoging og forringelse av skog, samt de ulike verdiene knyttet til skog.	30a M	64e H 142a M		2.3.1.d		P	S	S	MIDDELS	

Norske tiltak knyttet til bekjempelse av avskoging og forringelse av skog	Aktører
<p>Nasjonalt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Landskogtaksering og program for overvåkning av skogskader • Forskning om skogproduksjon og skogskader • Økonomiske og juridiske virkemidler for beskyttelse av skogarealene • Opplysning om skog og skogskader <p>Internasjonalt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Støtte til bistandsprosjekter knyttet til skog/avskoging og politikkutvikling i utviklingsland og Øst-Europa/Balkan 	<p>LD, NIJOS LD, UFD, diverse forskningsinstitusjoner LD, MD LD, MD, organisasjoner</p> <p>UD/Norad og utførende institusjoner</p>

Vurdering av norsk oppfølging

Nasjonale elementer

Nasjonale anbefalinger innen dette området omfatter å analysere årsaker til avskoging/forringelse av skog, og utvikle politikk for å bekjempe dette, inkludert økt oppmerksomhet omkring problemene. Debatten om skogskader i Norge på slutten av 80-tallet satte fokus på problemstillingene og det ble etablert et program for overvåkning av skogskader. Skogen i Norge har også relativt sterk juridisk beskyttelse mot omdisponering, den er i internasjonal sammenheng i liten grad truet av avskoging og forringelse, og har høy vitalitet og god tilvekst. For elementer knyttet til ”forringelse av skog, inkludert tap av biodiversitet” kan det være ulike syn på hva beslutningene krever av nasjonal oppfølging, men disse utgjør en begrenset del av anbefalingene innen dette tematiske området. Ettersom elementene under området er klassifisert til middels og lav aktualitet for Norge, vurderer vi samlet sett nasjonale elementer knyttet til tematisk område 3 som fullt implementert.

Internasjonale elementer

Avskoging og forringelse av skog er internasjonalt sett et stort miljø- og ressursproblem. Anbefalingene på det internasjonale området er støtte til global virksomhet knyttet til årsaker til avskoging og forringelse av skog, støtte til u-lands arbeid med å utvikle politikk på dette området og støtte til u-land og land med overgangsekonomier knyttet til aktiviteter på dette området. Selv om det finnes eksempler på bistandsprosjekter med elementer som er relevante for området, utgjør dette en så begrenset del av norsk bistand at området etter vår mening må betegnes som bare delvis implementert.

4.1.4. Tematisk område 4: Tradisjonsbasert skogrelatert kunnskap

4. Beslutninger og anbefalinger for Tradisjonsbasert skogrelatert kunnskap, klassifisert i underelementer	Prosess og prioritet (Høy, Middels, Lav)					Adressat (Primær-Sekundær)			Aktualitet for Norge (høy, middels, lav)
	IPF	IFF	UNFF	CBD	MCPFE	Nasjonale myndigheter	Internasjonale organisasjoner	Andre grupper, privat sektor, NGO, mv	
1. Samarbeide med og styrke kapasiteten til urbefolkningen og skogavhengige lokalsamfunn for å identifisere, kartlegge og fremme forståelsen for og anvendelsen av tradisjonsbasert skogrelatert kunnskap på lokalt, nasjonalt og internasjonalt nivå.	40a M 40g M 40j M 40n M 40p M	75 M		1.4.1.a		P	S	S	HØY
1. Utvikle og implementere nasjonal lovgivning og politikk, inkludert bruk av intellektuelle eiendomsrettigheter, for å respektere, opprettholde, beskytte og anvende tradisjonsbasert skogrelatert kunnskap.	40b M 40cM 40d H 40p M	74d M		1.4.3.f 2.1.3.d		P			HØY
2. Utvikle og implementere politikk og mekanismer for å støtte tradisjonsbaserte systemer for ressursbruk og sikre rettferdig deling av skogrelaterede goder, inkludert bruk av skoggenetiske ressurser, med lokalsamfunn, kvinner og urbefolkning, og dokumentere suksessfulle tilnæringer til dette.	40c M 40f M 40h M 40i H 40r H	56j H 64c H 66 M 74b M		1.3.3.b 1.5.1.b-c		P	S	S	MIDDELS
3. Fremme forskning om og støtte til nettverk som fremmer tradisjonell skogrelatert kunnskap, og inkludere tradisjonsbasert skogrelatert kunnskap i opplæringsprogrammer for skogforvaltning.	40k H 40l H 40m M			1.4.3.e		P	S	S	MIDDELS
4. Legge til rette for arbeid under Konvensjonen for biologisk mangfold og i andre relevante organisasjoner for å iverksette tiltak som anerkjenner, respekterer, beskytter og opprettholder tradisjonsbasert skogrelatert kunnskap	40o M 40q H	56j H 74aM 74c M 75 M		2.3.1.e, f Decision COP6/22 Para 3 I		S	P	S	HØY

Norske tiltak knyttet til tradisjonsbasert skogrelatert kunnskap	Aktører
Nasjonalt: <ul style="list-style-type: none"> • Tiltak og fokus knyttet til historisk bruk av skog og tre, kulturminner i skog 	LD, MD gjennom Skogbruksmuseet, Treprogrammet, Riksantikvaren og kulturminneforvaltningen
Internasjonalt: <ul style="list-style-type: none"> • Støtte til bistandsprosjekter knyttet til tradisjonell ressursbruk og kunnskap 	UD, Norad, bistandsorg

Vurdering av norsk oppfølging

Nasjonale elementer

Anbefalingene innen området omfatter å fremme forståelse for og anvendelse av tradisjonsbasert skogrelatert kunnskap gjennom nasjonal lovgivning og politikk. Skogen og skogbrukets historiske betydning i Norge og tradisjoner og teknikker knyttet til dette er relativt godt ivaretatt i Norge. Tradisjonsbasert skogrelatert kunnskap er ikke fokusert i nasjonal lovgivning. Dette skyldes trolig at problemstillinger knyttet til skog- og urbefolknings intellektuelle eiendomsrettigheter til kunnskap eller genetiske ressurser er mindre aktuelle i Norge. Den foreslåtte Finnmarksloven vil berøre slike temaer. Det kan stilles spørsmål ved om tradisjonsbasert skogrelatert kunnskap har tilstrekkelig oppmerksomhet i forskning og utdanning i forhold til de internasjonale anbefalingene. Nasjonale elementer av beslutninger knyttet til tradisjonsbasert skogrelatert kunnskap kan samlet betegnes ved stor grad av implementering.

Internasjonale elementer

Tradisjonsbasert skogrelatert kunnskap er et omfattende tema og internasjonalt sett en utfordring. De internasjonale anbefalingene på området er en invitasjon til land om å samarbeide med urbefolkning og folkegrupper som er avhengig av skog for å øke forståelse og bevaring av tradisjonsbasert skogrelatert kunnskap, samt å støtte tiltak og forskning på området. Norge støtter noen prosjekter på området. Samlet sett vurderer vi dette området til status stor grad av implementering.

4.1.5. Tematisk område 5: Skogrelatert vitenskapelig kunnskap

5. Beslutninger og anbefalinger for <i>Skogrelatert vitenskapelig kunnskap, klassifisert i underelementer</i>	Prosess og prioritet (Høy, Middels, Lav)						Adressat (Primært-Sekundært)			Aktualitet for Norge (høy, middels, lav)
	IPF	IFF	UNFF	CBD	MCPFE	Nasjonale myndigheter	Internasjonale organisasjoner	Andre grupper, privat sektor, NGO, mv		
1. Identifisere og prioritere behov for interdisiplinær skogforskning på nasjonalt nivå og for ulike økologiske regioner.	94a H	96a M		1.4.4.a 2.1.3.f	S5 WD: 17 W2: 12 W3: 11	P	P		HØY	
2. Styrke skogforskningen ved formulering av nasjonal politikk, programmer og strategier og ved å koordinere i verksetting av forskningsprogrammer med nasjonal tilslutning.		96a M 96d M			W2: 12	P			HØY	
3. Mobilisere ressurser, støtte felles initiativ i offentlig og privat sektor, bygge kapasitet og styrke institusjoner, nettverk og konsortium for skogforskning på lokalt, nasjonalt og internasjonalt nivå.	94a H 94d M	96b M 97bH 97d H		1.3.1.c 3.3.1.d		P	P		HØY	
4. Videreutvikle og styrke tilgang til skogforskning og informasjonssystemer ved utnyttning av eksisterende mekanismer og nettverk.	94a H	97c H			L2: 4	S	P		HØY	
5. Styrke koblingen mellom skogforskning og skogrelatert politikk og planleggingsprosesser, samt støtte skogrelaterte forskningsprogrammer i u-land.	17e H 40k H 58b(vii) H 94c H	96c M 97a H 98a H 98b H 98c H			WD: 17	P	P		HØY (også bistand)	
6. Fremme forskning på og analyse av skogrelaterte konvensjoner for å adressere mangler i eksisterende kunnskap.	31c M 94b M			1.2.3.a, e			P		HØY	
7. Utvide forskning om skogtaksering og overvåking, effektive metoder for verdssetting av alle skogprodukter og –tjenester, og nytte og kostnader knyttet til bærekraftig skogforvaltning.	89c H 104c M	107b M 107c M		2.2.1.b 3.1.1.a-b 3.1.3.a	W4: 6	P	P	S	HØY	

8. Utvikle og støtte forskning på biologisk mangfold i skog og samspill med henholdsvis økosystemfunksjoner og klimaendringer					1.1.1.h 1.2.3.a, e 1.4.4.a, c, f 3.3.1.a-d	S2, S6 H2: 2, 9,10 H4: 1-7, 8 WD: 22 W4: 17 W5: 6, 7, 10	P	P	HØY
---	--	--	--	--	---	---	---	---	-----

Norske tiltak knyttet til skogrelatert vitenskapelig kunnskap

	Aktører
Nasjonalt: <ul style="list-style-type: none"> Skogforskning og interdisiplinær forskning med relevans for skog i flere forskningsprogrammer inkludert Skogprogrammet, Klimaprogrammet, Biologisk mangfold, Marked og Samfunn Brakerstyrte prosjekter og FOU ordninger som Skogtiltaksfondet, Treprogrammet, Skattefunn 	LD, Forskningsrådet, forskningsinstitusjoner FIN, NFR, organisasjoner
Internasjonalt: <ul style="list-style-type: none"> Støtte til internasjonal skogforskning gjennom CIFOR Eksempler på støtte til skogforskning og utdanning i U-land 	UD Norad gjennom Noragric m.fl

Vurdering av norsk oppfølging

Nasjonale elementer

Nasjonale anbefalinger omfatter styrking av skogforskning og videreutvikling av koblingen med politikk. Norge har en lang og relativt omfattende tradisjon innen skogforskning. Denne forskningen har over tid blitt bredere og mer interdisiplinær. Hovedutfordringene i forhold til de internasjonale beslutningene er knyttet til koblingen mellom skogforskning og skogrelatert politikk og planlegging. Samlet sett vurderer vi nasjonale elementer under tematisk område 5 til stor grad av implementering.

Internasjonale elementer

De internasjonale anbefalingene knyttet til skogrelatert vitenskapelig kunnskap er støtte til skogforskning i u-land, identifisere nye måter å mobilisere finansiering av slik forskning på nasjonalt, regionalt og internasjonalt nivå, gi støtte for å sikre tilgang på skoglig informasjon og støtte samarbeid mellom offentlige og private institusjoner på dette området. Norge gir noe bilateral bistand til skogforskning i u-land og er en

viktig bidragsyter til CIGAR/CIFOR systemet. Også internasjonalt er det utfordringer knyttet til koblingen mellom skogforskning og skogrelatert politikk og planlegging. Samlet gis området status stor grad av implementering.

4.1.6. Tematisk område 6: Skogens vitalitet og produktivitet

6. Beslutninger og anbefalinger for <i>Skogens vitalitet og produktivitet</i> , klassifisert i underelementer	Prosess og prioritet (Høy, Middels, Lav)						Adressat (Primært-Sekundært)		Aktualitet for Norge (høy, middels, lav)
	IPF	IFF	UNFF	CBD	MCPFE	Nasjonale myndigheter	Internasjonale organisasjoner	Andre grupper, privat sektor, NGO, mv	
1. Utvikle nasjonale takserings- og overvåkningsmetoder, utvide regionale programmer for å overvåke virkningen av luftbåren forurensning og andre negative påvirkninger på skogens helse, og skaffe faktisk informasjon om luftbåren forurensning og sykdomsmitte på tvers av landegrensene.	27c H 50c M 50d M		3/2: 7 M	1.2.2.a-d	S1	P	S		HØY
2. Styrke internasjonalt samarbeid og benytte forebyggende tilmærming for å redusere langtrekkende luftforurensning og andre skadeeffekter (sykdom og skadedyr, villbrann, mv) på skog	50a M 50b M 50e M			1.2.1.a-b 1.2.2.a-d	W4: 14	P			HØY
3. Iverksette tiltak for å kartlegge og redusere negative effekter på skogens helse og vitalitet, av bl.a. uheldig spredning av fremmede arter, klimaendring og skogbranner, gjennom tverrsektoriell tilmærming, både på nasjonalt, regionalt og globalt nivå.			2/2A: 3 M 3/2: 2, 3, 4, 5, 6 M	1.2.1.a-b 1.2.3.b 1.2.4.b, d-i	S3 WD: 21 W5: 6, 7, 8, 10	P	P		HØY
4. Demepe tap av bl.a. biologisk mangfold som skyldes oppdeling og omdisponering av arealer og mangel på naturlige forstyrrelser				1.1.1.i 1.2.5.a 1.2.6.a-b, d	H2: 4 WD: 22 W4: 11	P			HØY

Norske tiltak knyttet til skogens vitalitet og produktivitet	Aktører
<p>Nasjonalt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Økonomiske (støtte, skogavgiftsordningen) og juridiske virkemidler (skogloven) • Landskogtaksering og program for overvåkning av skogskader • Kontroll av importert tømmer • Miljøregistreringer i skog <p>Internasjonalt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Deltagelse i det europeiske overvåkningsprogrammet ICP Forests • Støtte til FAO for tverrgående samarbeid 	<p>LD LD-NIJOS LD-Mattilsynet LD-takstinstitusjoner, kommuner</p> <p>LD, SFT, NIJOS, NILU UD</p>

Vurdering av norsk oppfølging

Nasjonale elementer

Nasjonale anbefalinger omfatter overvåkning av skogsituasjonen, samt kartlegging og reduksjon av negative effekter. Norge har i forholdsvis lang tid hatt en skogpolitikk som har vært innrettet mot å sikre og utvikle skogens vitalitet og produktivitet, både i form av juridiske virkemidler knyttet til skogproduksjon, skoghygiene og omdisponering av skog til andre formål, og økonomiske virkemidler som har gitt insentiver til å investere i skogproduksjon. Anbefalingene i CBDs Arbeidsprogram for skog som er knyttet til skogens vitalitet og produktivitet, er imidlertid ambisiøse (eksempelvis kreves det å utarbeide responsstrategier for å motvirke negative effekter av klimaendringer på biodiversitet i skog på globalt, regional og nasjonalt nivå). Samlet vurderer vi området til status stor grad av implementering.

Internasjonale elementer

Anbefalingene på det internasjonale området er knyttet til internasjonalt samarbeid og avtaler. Norge spiller en aktiv rolle i internasjonale pågående prosesser innen området. Samlet kan derfor internasjonale elementer av området karakteriseres ved stor grad av implementering.

4.1.7. Tematisk område 7: Kriterier og indikatorer for bærekraftig skogforvaltning

7. Beslutninger og anbefalinger for <i>Kriterier og indikatorer for bærekraftig skogforvaltning</i> , klassifisert i underelementer	Prosess og prioritet (Høy, Middels, Lav)					Adressat (Primært-Sekundært)		Aktualitet for Norge (høy, middels, lav)
	IPF	IFF	UNFF	CBD	MCPFE	Nasjonale myndigheter	Andre grupper, privat sektor, NGO, mv	
1. Videreutvikle og implementere kriterier og indikatorer for bærekraftig skogforvaltning nasjonalt og internasjonalt, og støtte bestrebelser på å harmonisere tilhørende begreper og definisjoner.	17d M 40l H 50d M 115a M 115b H 115c M 115d H	17d M		2.1.2.c 2.2.1.c 3.2.1.a-b	L2: 1, 2, 5 WD: 25	P	P	HØY (også bistand)
2. Oppmuntre, bl.a innenfor arbeidet knyttet til CBD, utviklingen av indikatorer for biodiversitet som er komplementære til eksisterende kriterier og indikatorer for bærekraftig skogforvaltning.	115f H		3/4: 8 M	Decision COP6/22 Para 34		P	P	HØY

Norske tiltak knyttet til kriterier og indikatorer for bærekraftig skogforvaltning

	Aktører
Nasjonalt:	
• Kriterier og indikatorer fra MCPFE var grunnlag for Levende Skog standarder som brukes i sertifisering av skogbruket	Skogeierforeninger mv
• Biomangfold-parametere i Landsskogtaksering, arbeid med rødlistearter	LD, MD
Internasjonalt:	
• Internasjonal rapportering i henhold til MCPFE kriterier og indikatorer	LD
• Deltagelse i internasjonale og regionale prosesser og fora	LD, MD, interdep

Vurdering av norsk oppfølging

Nasjonale elementer

De nasjonale anbefalingene på området omfatter utvikling og bruk av kriterier og indikatorer for bærekraftig skogforvaltning. Norge har deltatt aktivt i utviklingen av europeiske kriterier og indikatorer gjennom MCPFE, inkludert arbeidet med *Forbedrede pan-europeiske kriterier og indikatorer for bærekraftig skogforvaltning i 2002*. Norge rapporterer i hht til de europeiske indikatorene til MCPFE og internasjonalt, men arbeidet med kriterier og indikatorer er i liten grad synliggjort i norsk offentlig skogpolitikk.

Levende Skog utviklet i 1998 nasjonale kriterier og indikatorer for bærekraftig skogforvaltning i Norge basert på de europeiske kriteriene og indikatorene, samtidig med at Levende skog standardene ble utviklet. I ettertid har fokuset vært på implementering av Standardene for skogbehandling, og pågående evaluering og planlagt revisjon av disse. Kriteriene og indikatorene er i mindre grad implementert, og er f.eks ikke benyttet i forbindelse med utarbeiding og evaluering av nasjonal skogpolitikk. Det er heller ikke gjennomført noen revisjon av de norske kriteriene og indikatorene etter revisjonen i det pan-europeiske settet i 2002. I følge nasjonal rapport fra Norge til UNFF4 kan evaluering og revisjon av Levende Skog standardene lede til revisjon av Levende Skog indikatorene for bærekraftig skogforvaltning, trolig i 2005 (Landbruksdepartementet 2004).

Det vil være ulike syn på grad av oppfølging fra norsk side avhengig av hvor strengt en tolker de nasjonale elementene av anbefalingene innen området, samt hvordan en vurderer den felles offentlige og private innsatsen gjennom Levende Skog. Det er vår vurdering at implementering av standardene ikke kan erstatte den manglende implementeringen av kriterier og indikatorer, ettersom standardene gjelder spesifikke hensyn ved skogbehandling, mens kriterier og indikatorer opererer på et mer overordnet nivå.

Ettersom nasjonal implementering av kriterier og indikatorer er et vesentlig aspekt av anbefalinger/beslutninger for dette tematiske området, er det vår vurdering at nasjonal status klassifiserer til delvis implementert.

Internasjonale elementer

Internasjonale elementer i anbefalingene omfatter regional videreutvikling av kriterier og indikatorer for bærekraftig skogforvaltning, samt støtte til u-land for implementering av kriterier og indikatorer. Norge er aktiv deltager i internasjonale og regionale fora der kriterier og indikatorer behandles, særlig MCPFE. Norge har dessuten rapportert i henhold til kriterier og indikatorer til både UNFF og MCPFE. Videreutvikling og implementering av kriterier og indikatorer er fortsatt i gang regionalt og internasjonalt med norsk deltagelse. Når det gjelder støtte til u-land er den norske innsatsen mangelfull. Oppsummert er den norske oppfølgingen av internasjonale elementer derfor vurdert til å ha status stor grad av implementering.

4.1.8. Tematisk område 8: Økonomiske, sosiale og kulturelle aspekter ved skog

8. Beslutninger og anbefalinger for Økonomiske, sosiale og kulturelle aspekter ved skog, klassifisert i underelementer	Prosess og prioritet (Høy, Middels, Lav)					Adressat (Primært-Sekundært)			Aktualitet for Norge (høy, middels, lav)
	IPF	IFF	UNFF	CBD	MCPFE	Nasjonale myndigheter	Internasjonale organisasjoner	Andre grupper, privat sektor, NGO, mv	
1. Forbedre innsamling og utveksling av informasjon om verdier av alle skogtjenester og -produkter, inkludert miljømessige og sosiale effekter av endret bruk av skog, til støtte for beslutninger knyttet til skogpolitikk og investeringer.	58b(vii) H 89h M 104a M 104c M 131a M	30d M 107a H 107c H 121b M		2.2.1.b-c	L1: 1,3, 5; II 7, 9 WD: 11, 21 W2: 7, 10, 15 W5: 5	P	S		HØY
2. Klargjøre informasjon om metoder og databehov for verdsetting av skogens økonomiske, sosiale og kulturelle aspekter, og videreutvikle og styrke disse aspektene.	104b H	107d H		1.4.3.d 2.3.1.b, e	WD: 7, 11 W3: 5, 6, 8, 9, 10	P	P		HØY
3. Analysere verdikjedene i skogsektoren, og sammenhengene mellom ulik næringsutnyttning og skogens næringsmessige betydning lokalt til støtte for politiske beslutninger. Fremme nye produkter og innovasjon og entreprenørskap		30d M			L1: 1,4, 6; II 6 WD: 7, 21 W2: 11, 16 W5: 5	P	P		HØY
4. Gjennomgå sammenhengen mellom eiendomsrettigheter og avskoging og forringelse av skog.		67 M 115e H			W2: 17	S	P		LAV
5. Forbedre innsamling av data og informasjonsspredning om tilbud og etterspørsel av treprodukter, andre skogbaserte produkter samt substitutter, og bruke dette i utvikling og iverksetting av nasjonale skogprogrammer og -strategier.	28a H 131a M	121a M 121c M 121d M	3/3: 2, 3 M	2.2.1.c	L1: 13	P	S		HØY

6.	Analysere nytte og kostnader over livsløpet, inkludert miljøvirkninger, av skogprodukter samt substitutter, som basis for å gjennomgå politikk som har betydning for deres relative priser og for å utvikle insentiver til støtte for bærekraftig skogforvaltning	58b(iv) H 134a M 134b M	41c H 41d H 41e M 64h M 121d M 122e M 122f M	2.3.1.b	H1: 15 L1: I 9; II 10 W2: 10	P	P	HØY
7.	Implementere politikk for å sikre eiendomsrettigheter og oppnå rettferdig fordeling av nytten av bærekraftig skogforvaltning for lokalsamfunn, skogeiere og urbefolkning.	29c M	64c M 122b M 122d M		L1: I 2 WD: 7, 12 W3: 7	P	S	HØY
8.	Sikre utdanning og opplæring, samt styrke sikkerhetsforholdene, for å sikre kompetente skogeiere og ansatte framover				L1: II 6, 8 W2: 13, 14	P	S	HØY

Norske tiltak knyttet til økonomiske, sosiale og kulturelle aspekter ved skog		Aktører
Nasjonalt:	<ul style="list-style-type: none"> Innsamling av biologiske og økonomiske data om skog Utvikling av metoder for verdsetting av skog, annen forskning Analyse og utvikling av verdikjeden Markedsinformasjon og informasjon om skogprodukter Regulering/sikring av eiendomsrettigheter Utdanning og opplæring innen skogsektoren Tiltak for å bedre sikkerhetsforholdene 	SSB, NIJOS, Skogforsk NLH, Skogforsk, m. fl Treprogrammet, Innovasjon Norge m.fl Skogeierorganisasjoner, Treteknisk institutt m.fl JD, LD, MD m.fl LD, UFD, Skogbrukets Kursinstitutt, mfl Arbeidstilsynet, Skogbrukets Landsforening m.fl
Intermasjonalt:	<ul style="list-style-type: none"> Bistandsprosjekter knyttet til eiendomsrettigheter 	UD, Norad, bistandsorg.

Vurdering av norsk oppfølging

Nasjonale elementer

Innenfor dette tematiske området er det tilordnet et relativt bredt spekter av anbefalinger, som verdsetting, næringsutnyttning og nye produkter, med fokus på kobling til politiske beslutninger. Internasjonalt sett er sikring av eiendomsrettigheter sentralt innenfor området, et felt hvor Norge har kommet langt. En utfordring innen området er knyttet til å koble verdsetting samt informasjon om alle skogens produkter og verdier bedre med politiske beslutninger. Nasjonalt sett vurderer vi området til status stor grad av implementering.

Internasjonale elementer

Utover en anbefaling til land og organisasjoner om å støtte u-land med å bygge og fremme kapasitet for utvikling og anvendelse av metoder for verdsetting av skog, er det ikke gitt direkte anbefalinger for enkeltnasjoner i internasjonal sammenheng. Norge har støttet prosjekter innen verdsetting av skogressurser, men innsatsen er ikke stor. Begrensede anbefalinger/beslutninger og begrensede tiltak fra norsk side, gir samlet status for internasjonale elementer under området stor grad av implementering.

4.1.9. Tematisk område 9: Vern av skog og beskyttelse av unike skogtyper og sårbare økosystemer

9. Beslutninger og anbefalinger for <i>Vern av skog og beskyttelse av unike skogtyper og sårbare økosystemer</i> , klassifisert i underelementer	Prosess og prioritet (Høy, Middels, Lav)				Adressat (Primært-Sekundært)			Aktualitet for Norge (høy, middels, lav)
	IPF	IFF	UNFF	CBD	MCPFE	Nasjonale myndigheter	Internasjonale organisasjoner	
1. Utvikle metoder og strategier for økosystemtilnærming (definert under CBD) for all skog – i og utenfor vermede områder			3/4: 8 M	1.1.1.a-d, g	W4: 8	P	P	HØY
2. Utvikle og gjennomføre tilpasset planlegging og forvaltningsstrategier for representativ beskyttelse og vern av hele spekteret av skogverdier	46c H 58b(v) H	85a M 85b M		1.1.1.a-d 1.2.3.b-d 1.2.4.a, c 1.3.1.a-b 1.3.2.a-b 1.3.3.a, d 1.4.4.b, h 3.3.1.a	S2, H2: 2, 3 H4, W4: 9, 15, 18 W5	P		HØY
3. Utvikle og ta i bruk partnerskap for å engasjere skogeiere, privat sektor, urbefolkning og lokalsamfunn i planlegging og forvaltning av skogreservater		84 M 85b M 85c M 85d M		1.3.3.b-c 2.1.2.f		P	S	HØY (også bistand)
4. Utvikle og ta i bruk innovative metoder nasjonalt og internasjonalt og bedre koordinering av bistand for effektiv finansiering, oppmuntring og gjennomføring av tverrsektoriell politikk for å støtte skogvern		85f M 90 H	2/2B: 1, 2, 5 M	1.3.3.a-d, f 3.1.3.a		P	S	HØY (også bistand)
5. Utvikle og ta i bruk metoder for å vurdere tilstrekkelighet, konsistens, tilstand og effektivitet av vermede områder og deres forvaltning		85e M 88 M 89 M	2/2B: 1 M	1.3.3.a-e 3.1.3.a	H2: 6 W4: 10, 16	P	S	HØY
6. Etablere felles verneområder og retningslinjer for samarbeid i forvaltning av økologisk viktige eller unike skoger på tvers av landegrensene		86 M		COP6/22 Para 33		P	S	HØY

7. Prioritere rehabilitering og bærekraftig forvaltning av skog og trær i miljømessig kritiske områder i nasjonalt skogprogram. Oppmuntre samarbeid og samordning av aktiviteter i slike områder, inkludert systematisk innhenting og analyse av data	129a M 129b H	1.4.4.h 3.3.1.c	S4 H2: 6 W4: 4	P	S	S	HØY
---	------------------	--------------------	----------------------	---	---	---	-----

Norske tiltak knyttet til vern av skog og beskyttelse av unike skogtyper og sårbare økosystemer	Aktører
<p>Nasjonalt:</p> <ul style="list-style-type: none"> Vern etter Naturvernloven (eksisterende vern og nye verneprosesser) Mål om økt vern av skog, jfr. St.meld nr 25 (2002-2003) Prosess for økt vern av skog på statlig grunn Frivillig vern – utvidelse av verneområder på frivillig basis i samarbeid mellom miljømyndigheter og skogeiere, skogvern som ”produkt” Vernskogbestemmelser og annen beskyttelse av skog i hht Skogloven Kartlegging av unike og sårbare områder, inkl gjennom Miljøregisteringer i skog og naturtypekartlegginger <p>Internasjonalt:</p> <ul style="list-style-type: none"> Samordning av økosystemtilnærming og bærekraftig skogforvaltning i Europa, MCPFE og PEBLDS Arbeid på vernede områder i Europa i regi av MCPFE og PEBLDS Felles verneområder med naboland (Russland, Finland og Sverige) Bistandsprosjekter, samarbeid med urbefolkning og lokalsamfunn 	<p>MD, DN, interessenter MD, DN, LD LD, MD, Statskog MD, DN, skogeiere, mfl LD MD, LD, kommuner, Skogforsk</p> <p>LD og MD deltar LD og MD deltar MD/DN Bistandsorganisasjoner</p>

Vurdering av norsk oppfølging

Nasjonale elementer

Anbefalingene på området omfatter å utvikle og ta i bruk metoder for vern og bevaring gjennom bruk, inkludert planlegging, partnerskap og forvaltningsstrategier. Det er betydelig norsk aktivitet for å beskytte unike skogtyper og sårbare økosystemer i vernskog og generelt på skogområdene som bidrar til nasjonal oppfølging på området.

Framstad et al. (2002) konkluderte i sin evaluering av omfanget av skogvern med behov for mer vern av produktiv skog. Stortinget har besluttet at utvidelse skal skje bl.a på statlig grunn og gjennom en prosess med frivillig vern. Slik sett kan en argumentere for at beslutningene i de

internasjonale prosessene er fulgt opp i stor grad. Problemet her er imidlertid knyttet til omfanget av økt vern, usikkerhet vedrørende bevilgninger og konfliktgrad mv.

Ettersom representativ beskyttelse og vern av hele spekteret av skogverdier utgjør et vesentlig aspekt ved anbefalingen, og det for Norge er avdekket mangler på dette området, er det vår samlede vurdering at nasjonal oppfølging innen dette tematiske området klassifiserer til delvis implementert.

Internasjonale elementer

Anbefalingene på det internasjonale området er knyttet til koordinert bistandsinnsats, etablering av felles verneområder på tvers av landegrensler, samt arbeid med felles retningslinjer for bruk av IUCN kategorier for vermede områder. Norge deltar i et europeisk samarbeid mellom MCPFE og PEBLDS vedrørende koblingen mellom ”økosystemtilnærming” definert under CBD og ”bærekraftig skogforvaltning”. Norsk deltagelse i samordning på europeisk nivå og samarbeid med naboland bidrar til implementering av den internasjonale delen av anbefalinger/beslutninger. Innen bistand har Norge begrenset med prosjekter, men der er det også relativt begrenset med anbefalinger/beslutninger. Området gis derfor status på internasjonalt nivå som i stor grad implementert.

4.1.10. Tematisk område 10: Overvåking, vurdering og rapportering; og begreper, terminologi og definisjoner

10. Beslutninger og anbefalinger for <i>Overvåking, vurdering og rapportering; og begreper, terminologi og definisjoner, klassifisert i underelementer</i>	Prosess og priorititet (Høy, Middels, Lav)				Adressat (Primært-Sekundært)			Aktualitet for Norge (høy, middels, lav)	
	IPF	IFF	UNFF	CBD	MCPFE	Nasjonale myndigheter	Internasjonale organisasjoner		Andre grupper, privat sektor, NGO, mv
1. Rapportere på gjennomføring av IPF/IFF tiltaksforslag		17c M	1/2 annex: 6-10			P		HØY	
2. Bidra med nasjonale data for tømmer og andre skogbaserte verdier til FAOs Global Forest Resource Assessments	89d H					P	S	HØY	
3. Delta i internasjonal utvikling av globale retningslinjer for konsistent nasjonal oversettelse og bruk av IUCNs kategorier for vernet skog		89 M				P	P	HØY	
4. Utvikle harmoniserte, kostnadseffektive og omfattende nasjonal rapportformat og datasystemer som inkluderer relevante kriterier og indikatorer for bærekraftig skogforvaltning, og sørg for synkronisering i rapportering for å redusere dobbeltarbeid	58a M 89g H 115e M	19a M 142c M	2/2E: 1, 2, 4 M	2.1.2.b	H1: 15 H4: 9 L2: 3, 6 W4: 13	S	P	S	MIDDELS
5. Konsultere med landene om definisjoner for skogvurderinger og innsamling og analyse av skoginformasjon, inkludert Global Forest Resource Assessment, og gi tilbakemeldinger på resultatene	89e H 89f H	18 M 122a M	3/3: 5 M	3.1.1.c 3.1.2.a		S	P	S	MIDDELS
6. Overvåke, evaluere og rapportere på iverksettning av nasjonalt skogprogram, inkludert bruk av kriterier og indikatorer for å vurdere utvikling i skogtilstand og bærekraftig skogforvaltning	17a M 17d M 89a M 115a M	17b M 17d M 19a M	3/1: 6 M	3.1.2.c	H2: 11 W4: 13	P	S	S	HØY
7. Utarbeide nasjonal informasjon om bærekraftig skogforvaltning, inkludert ressurskartlegging i skog og statistikk for trevinke og andre produkter og tjenester fra skog. Bistå utviklingsland og land med overgangskøkonomier i datainnsamling og -analyse for å sikre overvåking av skogressursene.	89b M	17a M 121a M 121b M	3/3: 3 M	3.1.2.b 1.4.4.d	L1: 15 WD: 19 W5: 9	P	P		HØY (også bistand)

8. Bidra til globalt og regionalt omfattende vurdering av nåværende status for vernede skogområder, for å bistå i etablering av bio-geografisk balanserte nettverk av vernete skog	58e H	85g M	1.1.1.f 1.3.3.e	P	HØY
--	-------	-------	--------------------	---	-----

Norske tiltak knyttet til overvåkning, vurdering og rapportering; og begreper, terminologi og definisjoner	Aktører
Nasjonalt: (også omtalt i 7.1, 7.2 og 8.1) <ul style="list-style-type: none"> Videreutvikling av nasjonale rapporteringer, inkl Landsskogtakseringen og resultatrapporteringen 	LD, NIJOS, SSB
Internasjonalt: <ul style="list-style-type: none"> Europeisk og internasjonal rapportering til relevante organer, og arbeid for samordning av slik rapportering Samordning og harmonisering av definisjoner og terminologi Diverse bistandsprosjekter innen overvåkning og rapportering 	LD, SSB, NIJOS, UD, Norad LD, MD, DN, NIJOS UD, Norad, bistandsorg.

Vurdering av norsk oppfølging

Nasjonale elementer

Anbefalingen på området omfatter rapportering av nasjonale data og harmonisering av datainnsamling. Norge ligger langt framme når det gjelder nasjonal implementering av anbefalinger innen dette tematiske området for tradisjonell skog- og trebruk. Det er noen svakheter knyttet til evaluering av nasjonalt skogprogram, inkludert bruk av kriterier og indikatorer, som er nevnt tidligere under tematisk område 1 og 7. Samtidig er det visse mangler i oppfølging av anbefalinger i CBDs skogprogram, innen overvåkning og rapportering internasjonalt av biodiversitet i skog. Samlet får området status nasjonalt som stor grad av implementering.

Internasjonale elementer

Anbefalingene på det internasjonale området er at land skal assistere u-land og land med overgangskonomier med lavt skogdekke med å bygge kapasitet for datainnsamling og analyse for å kunne overvåke sine skogressurser. En tilsvarende anbefaling er også gitt når det gjelder overvåking av vernede områder. Norge bidrar og spiller dels aktive roller i videreutvikling av relevante elementer i nordisk, europeisk og globale samordninger, og har noe prosjektaktivitet innen bistand på området. Samlet er den norske aktiviteten innen internasjonale elementer på området vurdert til stor grad av implementering.

4.1.11. Tematisk område 11: Rehabilitering og vernestrategier for land med lavt skogdekke

11. Beslutninger og anbefalinger for Rehabilitering og vernestrategier for land med lavt skogdekke, klassifisert i underelementer	Prosess og prioritet (Høy, Middels, Lav)						Adressat (Primært-Sekundært)			Aktualitet for Norge (høy, middels, lav)
	IPF	IFF	UNFF	CBD	MCPFE	Nasjonale myndigheter	Internasjonal organisasjoner	Andre grupper, privat sektor, NGO, mv		
1. Analyser og ta hensyn til relevante sosiale, økonomiske og miljømessige effekter, nytte og kostnad av substitutter for treprodukter og importerte skogprodukter.	58b(iv) H	41h H				P			LAV	
2. Etablere og forvalte plantasjer for å øke produksjon av varer og tjenester fra skog, med omtanke for relevante sosiale, kulturelle, økonomiske og miljømessige hensyn i valg av arter, område og skjøtselsystem	58b(ii) H					P			LAV	
3. Fremme forskning om rehabilitering og utvidelse av skog i tørre områder og tradisjonell skogrelatert kunnskap med full deltakelse fra urbefolkning og lokalsamfunn	40k H 46g M					P		P	MIDDELS	
4. Vurdere behov i utviklingsland og land med lavt skogdekke, støtte skogprogrammer og integrere skogaspekter i fattigdomsbekjempelse, befolknings-, mat- og miljøprogrammer		143 M 144 H	3/3: 4 M			S	P		HØY (bistand)	
5. Gjennomføre integrerte og koordinerte aktiviteter for å adressere forhold ved lavt skogdekke og skog i tørre områder på internasjonal, nasjonalt og lokalt nivå, inkludert begrepsutvikling	46a H 46f H		2/2C: 1 M 2/2E: 3 M			P	P		MIDDELS (bistand)	
6. Utvikle og støtte partnerskap som tar utgangspunkt i urbefolkning og lokalsamfunn, inkludert tradisjonelle levevis, for å redusere press på skog i tørre områder og fremme bærekraftig forvaltning og fornyelse av slik skog	46d M 46e M		2/2C: 2 M			P	P	S	MIDDELS (bistand)	

Tiltak knyttet til rehabilitering og vernestrategier for land med lavt skogdekke	Aktører
Nasjonalt: Anbefalinger/beslutninger er ikke relevant for tiltak nasjonalt	
Internasjonalt: <ul style="list-style-type: none"> • Enkelte bistandsprosjekter i Afrika og Asia, men ingen stor aktivitet 	UD, Norad, bistandsorg.

Vurdering av norsk oppfølging

Nasjonale elementer

Anbefalinger/beslutninger er ikke relevant for tiltak nasjonalt.

Internasjonale elementer

Anbefalinger knyttet til rehabilitering og vernestrategier for land med lavt skogdekke på det internasjonale området er å ta initiativ på området, støtte utdanning, veiledning og inkludering av urbefolkning og lokalsamfunn i utvikling av forvaltningssystemer som reduserer presset på skogressursene, utvikle partnerskap på ulike nivå, samt utvikle effektive og koordinerte programmer for internasjonalt samarbeid og aktiviteter rettet mot økosystemer som er påvirket av forørkning og tørke. Norge har få prosjekter med fokus på skogproblematikk i land med lavt skogdekke. Anbefalingene har derfor status av å være delvis implementert.

4.1.12. Tematisk område 12: Rehabilitering og restaurering av arealer og fremme naturlig og plantede skoger

12. Beslutninger og anbefalinger for å <i>Rehabilitering og restaurering av arealer og fremme naturlig og plantede skoger, klassifisert i underelementer</i>	Prosess og prioritet (Høy, Middels, Lav)					Adressat (Primært-Sekundært)			Aktualitet for Norge (høy, middels, lav)
	IPF	IFF	UNFF	CBD	MCPFE	Nasjonale myndigheter	Internasjonale organisasjoner	Andre grupper, privat sektor, NGO, mv	
1. Øke plantasjer med hensikt å redusere avskoging og forringelse av naturlig skog	28b H	64g M		1.3.1.a-b		P	S	S	LAV
2. Iverksette tiltak for etablering og beskyttelse av skog, inkludert rehabilitering av ødelagt skog, forvaltning av plantasjer og trær utenom skog	58b(ii) H 58b(iii) H 58b(v)H 58c H	30b M 122a M 129c M	2/2D: 1, 3 M 3/3: 6 M	1.3.1.b	W4: 12	P	P		MIDDELS
3. Øke bevissthet og spre data om økologiske, sosiale, kulturelle og økonomiske bidrag fra plantet og naturlig skog i miljømessig kritiske områder		129d H		1.3.1.c	W4: 12	P			MIDDELS
4. Analyserer erfaringer og overvåke trender i skog i tørre områder, inkludert biofysiske, sosiale, økonomiske og institusjonelle faktorer	46b M					P			LAV

Tiltak knyttet til å rehabilitering og restaurering av arealer og fremme naturlig og plantede skoger	Aktører
Nasjonalt: <ul style="list-style-type: none"> Vernskogbestemmelser og annen beskyttelse av skog i lht Skogloven Arbeid for økt skogvern Miljøorganisasjoners fokus på forvaltning av naturlig skog og forringede arealer 	LD MD, DN, LD, skogeiere WWF Norge, Naturvernforbundet, m.fl
Internasjonalt: <ul style="list-style-type: none"> Bistandsprosjekter 	UD, Norad, bistandsorg

Vurdering av norsk oppfølging

Nasjonale elementer

Anbefalingen på nasjonalt nivå inkluderer å sørge for etablering og beskyttelse av skog, samt øke bevissthet om ulike bidrag fra skog i miljømessig kritiske områder. Norge har historisk hatt stor aktivitet for økt skogproduksjon. Gjennom de senere år har det vært økende fokus på økologiske og sosiale bidrag fra skog, i tillegg til de økonomiske bidrag som tradisjonelt har dominert. Vernskog-bestemmelser bidrar til beskyttelse av skog og andre verdier. Som for enkelte andre tematiske områder vil synspunkter på grad av implementering variere avhengig av hvilket nivå en mener må til for å tilfredsstille anbefalingene fra de ulike internasjonale prosessene. Når en også tar hensyn til at elementene under området er vurdert til å ha middels og lav aktualitet for Norge, vurderer vi nasjonale elementer under området samlet til status fullt implementert.

Internasjonale elementer

Anbefalingene på det internasjonale området er finansiell støtte for at u-land kan møte sine behov for skogprodukter på en bærekraftig måte. Norge støtter enkelte bistandsprosjekter med elementer av rehabilitering og restaurering. Skog utgjør imidlertid en liten del av Norges bistand, og oppsummert er anbefalingene vurdert til å være delvis implementert.

4.1.13. Tematisk område 13: Opprettholde skogdekke for å møte nåværende og fremtidige behov

13. Beslutninger og anbefalinger for <i>Opprettholde skogdekke for å møte nåværende og fremtidige behov, klassifisert i underelementer</i>	Prosess og prioritet (Høy, Middels, Lav)				Adressat (Primært-Sekundært)			Aktualitet for Norge (høy, middels, lav)	
	IPF	IFF	UNFF	CBD	MCPFE	Nasjonale myndigheter	Internasjonale organisasjoner		Andre grupper, privat sektor, NGO, mv
1. Iverksette tiltak og programmer rettet mot offentlige og private sektorer for å møte økende behov for trevirke og andre produkter og tjenester fra naturlig og plantet skog og trær utenom skog	28a H	122a M 122b M 122d M		1.4.2.b 2.2.1.g		P			HØY
2. Innarbeide informasjon og strategier om tilgang til og bruk av bioenergi og energieffektiv utnyttelse av trevirke, i planlegging av skog-, jordbruk- og energiprogrammer		56n M 121c M 122c M				P			MIDDELS
3. Iverksette kontinuerlig tiltak for å anerkjenne og respektere eiendomsrettigheter, tilgang til og bærekraftig bruk av skogressurser for lokalsamfunn og urbefolkning		64d M 115d M				P			HØY
4. Iverksette strategier for beskyttelse av alle skogrelaterte verdier, med spesiell oppmerksomhet mot biologisk mangfold		85b M			WD: 10, 22	P	S		HØY
5. Benytte frivillige kriterier og indikatorer, tverrsektoriell tilnærming, og bred deltagelse inkludert av ungdom, i arbeidet for å opprettholde skogdekke, og integrere dette arbeidet i fattigdomsbekjempelse og utviklingsplaner			3/3: 8 M, 9 H, 10, 11, 12, 13 M			P			MIDDELS (bistand)

Norske tiltak knyttet til å opprettholde skogdekke for å møte nåværende og framtidige behov	Aktører
<p>Nasjonalt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skogdekke i Norge er sikret mot omdisponering gjennom lovverk (Plan- og bygningslov og Skogbruksloven) • Eiendomsrettigheter samt tilgang til og bruk av skogressurser er regulert gjennom lovverk • Lovverk og annen politikk, inkludert skogvern, kartlegging og reguleringer av miljøhensyn og sertifisering, bidrar til beskyttelse av skogrelaterte verdier • Økonomiske virkemidler bidrar til at produkter og tjenester fra skog og trær blir opprettholdt • Tiltak for økt bruk av bioenergi <p>Internasjonalt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Handlingsplan for landbruksutvikling nevner skog som energikilde og mer generelt i sammenheng med landbruksilknyttet skogbruk og bærekraftig bruk av naturressurser • Bistandsprosjekter med fokus på beskyttelse av skogrelaterte verdier og mot utvikling og alternative inntektskilder 	<p>MD, LD</p> <p>JD, MD, LD LD, MD, FIN</p> <p>LD LD, Innovasjon Norge</p>
	<p>UD</p> <p>Bistandsorganisasjoner</p>

Vurdering av norsk oppfølging

Nasjonale elementer

Nasjonale anbefalinger innen dette tematiske området omfatter å iverksette et bredt spekter av tiltak for å møte økende behov for ulike produkter og tjenester fra skog. Skogdekke er ikke kritisk utsatt i Norge i dag, og i noen områder er gjengroing et større problem enn å opprettholde skogdekket. Mer konkret til 'økende behov for trevirke og andre produkter og tjenester' kan det være forskjellige syn på hvilke produkter og verdier som er viktigst, og dermed også ulike syn på om hvert enkelt element opprettholdes med dagens politikk. Iverksette strategier for beskyttelse av alle skogrelaterte verdier, med spesiell oppmerksomhet mot biologisk mangfold, er eksempel på en ambisiøs beslutning under området. Avveiningen mellom de ulike elementene skjer gjennom det politiske systemet, og det er samlet sett en betydelig innsats i Norge for å tilfredsstille nåværende og framtidige behov av både produkter og tjenester fra skog, og et økende fokus på andre verdier enn tømmerressursene. Vår vurdering er at de nasjonale elementene under tematisk område 13 samlet har status fullt implementert.

Internasjonale elementer

Beslutningene fra IFF som omhandler å opprettholde skogdekke, oppfordrer til internasjonalt samarbeid, og beslutninger fra UNFF anbefaler støtte til u-land for å involvere ungdom i arbeidet med å opprettholde skogdekke. Utover dette er det ingen beslutninger som direkte krever internasjonal innsats. I bistandssammenheng er elementer av anbefalingene planlagt fulgt opp gjennom *Handlingsplan for landbruksutvikling*,

mens elementer allerede følges opp gjennom regnskogbevarende prosjekter. Gitt de generelle anbefalingene innen området, er status samlet vurdert til å være i stor grad implementert.

4.1.14. Tematisk område 14: Finansielle ressurser

14. Beslutninger og anbefalinger for <i>Finansielle ressurser, klassifisert i underelementer</i>	Prosess og prioritet (Høy, Middels, Lav)					Adressat (Primært-Sekundært)			Aktualitet for Norge (høy, middels, lav)
	IPF	IFF	UNFF	CBD	MCPFE	Nasjonale myndigheter	Internasjonale organisasjoner	Andre grupper, privat sektor, NGO, mv	
1. Utforske og øke innovative finansielle mekanismer for å støtte bærekraftig skogforvaltning og nasjonale skogprogrammer	17c H 67e M 67f M 67g M 68 L 70c M 70d L 71c M	30e M 64j M		2.1.3.f	W2: 17	P	S		HØY (også bistand)
2. Oppmuntre private investeringer og reinvestering av avkastning fra skog i bærekraftig skogforvaltning og miljøforsvarlig teknologi, gjennom hensiktsmessig politikk, lovgivning, insentiver og mekanismer	69b H 69c H 69d M 69e H 70b M 77d M	30c M 56b H 115a M 115b M 122b M			L1: II3 WD: 8 W2: 7	P	S		HØY
3. Identifisere og prioritere nødvendige ressurser for bærekraftig skogforvaltning, inkludert ivertsettning av IPF/IFF tiltaksforslagene	30b M 67b H 67c H 133b M	17e M 30b M				P	S		HØY (bistand)
4. Styrke åpenhet i beslutning i internasjonale finansinstitusjoner og sikre at politikk og programmer støtter bærekraftig skogforvaltning		65 M 115g M				P	P		HØY
5. Forbedre informasjonsflyten med sikte på styrket koordinering av bistand og finansielle bidrag fra offentlige og private ressurser for ivertsettning av nasjonale skogprogrammer.	78a M						P		HØY (bistand)

6. Skape eller styrke partnerskap og internasjonalt samarbeid som gir økte finansielle ressurser for å gjennomføre bærekraftig skogforvaltning	17c H 67a M	9a H 9c H 9g H 30a M 84 M 87 M 97a H 129e H	2/2B: 3, 4 M	2.1.2.h Decision COP6/22 Para 16, 17, 20	WD: 15	S	P	S	HØY (bistand)
7. Forsterke koordinering og samarbeid mellom giverland, internasjonale institusjoner og instrumenter relatert til skog og utforske hensiktsmessige indikatorer for overvåking og evaluering av bistandsfinansierte skogprogrammer	71a M 71b M					S	P		HØY (bistand)
8. Støtte koordinert anvendelse av ressurser for bærekraftig skogforvaltning gjennom nasjonale skogprogrammer for å øke nyttevirking og effektivitet av tilgjengelige midler	17g H 70a H 70d L	9g H 30a M				S	P		HØY (bistand)

Norsk tiltak knyttet til finansielle ressurser		Aktører
Nasjonalt: <ul style="list-style-type: none"> Økonomiske virkemidler, skogavgift og skatteforhold er viktige finansielle mekanismer for å støtte bærekraftig skogforvaltning, inkludert å oppmuntre private investeringer. Endringer i støtteordningene de senere år, samt økte bevilgninger til skogvern Forslag til endring i skogbeskatning i forbindelse med skattereformen (St meld nr 29 (2003-2004)) kan svekke økonomien i skognæringen 	17g H 70a H 70d L	FIN, LD, MD FIN
Internasjonalt: <ul style="list-style-type: none"> Handlingsplan for landbruksutvikling (mai 2004) vektlegger landbrukets bidrag i større sammenheng (fattighedsreduksjon og utvikling) og Regjeringen har uttalt et mål om økte ressurser til landbruksutvikling de kommende år. Ekstrabudsjettære midler til FAO i 2004, ca 8 mill til skogrelaterte problemstillinger Bilaterale bistandsprosjekter med fokus på finansielle ressurser for bærekraftig skogforvaltning og norsk støtte til GEF Støtte til arbeid i regi av Verdensbanken, bl.a allianse med WWF og skogstrategi Norge arbeider allment for å bedre samarbeid og koordinering mellom organisasjoner 		UD UD UD, Norad, bistandsorg. UD UD

Vurdering av norsk oppfølging

Nasjonale elementer

Anbefalingene på området omfatter finansiering av bærekraftig skogforvaltning, med fokus på hensiktsmessig politikk, lovgivning, insentiver og mekanismer. Økonomiske virkemidler har tradisjonelt hatt en sentral rolle i norsk skogpolitikk. Støtteordningene har gjennomgått til dels omfattende endringer de senere år, med etablering av ny ordning med tilskudd til miljøtiltak og endringer knyttet til bruk av skogavgift.

Bevilgning til skogvern er økt, men ligger betydelig under behovet dersom verneomfanget skal økes i vesentlig grad. I *St.meld nr 29 (2003-2004)* *Om skattereforment* foreslås til dels omfattende endringer i skatteordninger for skogsektoren, som potensielt kan slå negative ut for skognæringen. Synspunkter på grad av implementering nasjonalt vil avhenge av hvilke elementer av bærekraftig skogforvaltning som vektlegges, især næringsaspekter kontra miljøaspekter. Tatt i betraktning at det nasjonale politiske systemet har rutiner for å håndtere denne type avveininger, er implementeringen av området på nasjonalt nivå vurdert til i stor grad implementert.

Internasjonale elementer

Anbefalingene på det internasjonale området er å prioritere bistanden slik at andelen og tilgangen til støtte til bærekraftig skogforvaltning øker. Videre skal koordinering, samarbeid og overvåkning knyttet til skogprosjekter bedres. Norge har bidratt med finansielle ressurser til elementer av beslutningene over flere år og med ekstra innsats til FAO i 2004. I følge handlingsplanen for landbruksutvikling skal beløpet til landbruksstøtte øke de kommende år. Men ettersom skog ikke er prioritert i handlingsplanen, er det et åpent spørsmål om flere midler i framtiden vil gå til skogrelatert bistand. Implementering vurderes til dels implementert. Se videre drøftingen i kapittel 4.2.

4.1.15. Tematisk område 15: Internasjonal handel og bærekraftig skogforvaltning

15. Beslutninger og anbefalinger for <i>Internasjonal handel og bærekraftig skogforvaltning, klassifisert i underelementer</i>	Prosess og prioritet (Høy, Middels, Lav)						Adressat (Primært-Sekundært)			Aktualitet for Norge (høy, middels, lav)
	IPF	IFF	UNFF	CBD	MCPFE	Nasjonale myndigheter	Internasjonal organisasjoner	Andre grupper, privat sektor, NGO, mv		
1. Studere miljømessig, sosiale og økonomiske effekter av handelsrelaterte tiltak med betydning for skogprodukter og tjenester	128a H			COP6/22 Para 30		P	P		HØY	
2. Bedre markedstilgang for skogprodukter og tjenester, ved reduksjon av handelshindre som toll og ikke-toll, i samsvar med internasjonale forpliktelser og for å fremme gjensidig forbindelse mellom miljø og handel	128b H	64i M	3/i: 2 M, 7 H	1.4.3.a 2.2.1.h	WD: 9 W2: 8, 9 W4: 6 W5: 5	P	P		HØY (også bistand)	
3. Styrke åpenhet i markeder for skogprodukter og – tjenester og iverksette tiltak for å redusere ulovlig handel i treprodukter og andre skogprodukter	135a M 135b M	41e M 41f M	2/2A: 4 H 3/i: 3 M	1.4.2.a, d 2.1.4.a-c, e-f	WD: 20 W2: 7 W4: 7	P			HØY (også bistand)	
4. Iverksette politikk og aktiviteter for å lette handel med treprodukter og andre skogprodukter fra bærekraftig forvaltet skog	128c H	41a M 41g M	2/2A: 5 H	1.4.1.b, f 1.4.2.c 2.1.4.d 2.2.1.i	H1: 15 H4: 10 WD: 9 W2: 8 W4: 7	P			HØY	
5. Videreføre samarbeid omkring frivillig sertifisering og merkeordninger, inkludert studier av kobling med kriterier og indikatorer og deres effektivitet i å fremme bærekraftig skogforvaltning og utveksling av informasjon og erfaring med disse systemene	133a H 133b M 133d M 133e M 133g M	41b H	3/i: 8 M		L1: II 11	S	P	S	HØY (også bistand)	
6. Støtte troverdighet, kostnadseffektivitet, åpenhet og deltagelse i sertifisering og merkeordninger, og sikre at de ikke medfører uberettigede handelshindringer	133c H 133f M		3/i: 8 M	1.4.1.f	L1: II 11	P	P		HØY	
7. Intensivere innsatsen og iverksette politikk for å fremme bærekraftig bruk av økonomisk utnyttede arter i nasjonale og internasjonale markeder	132a M 132b H				L1: I 3 W2: 9	S	P	S	HØY	

Norske tiltak knyttet til internasjonal handel og bærekraftig skogforvaltning	Aktører
<p>Nasjonalt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Norge har tilnærmet ingen toll på skog- og treprodukter • Statens innkjøpspolitikk klargjør at tropiske byggematerialer skal ha miljødeklarasjon • Fokus på nye næringer, f.eks bioenergi og utmark, er bidrag til å fremme bærekraftig forvaltning av bredere ressursbaser • Norge deltar i PEFC (Pan-European Forest Certification) gjennom sertifisering etter ISO/EMAS og Levende Skog standarder, og nesten 100 % av skogbruket er omfattet av sertifisering. Sertifisering av skogforvaltning letter avsetning av skogprodukter – både til innenlands forbruk og eksport • Regnskogsfondet har nasjonale kampanjer med fokus på faren for at tropisk tømmer stammer fra områder som ikke er bærekraftig drevet <p>Internasjonalt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Effekter av handel er tema i nordisk, WTO og EØS samarbeid • Norge er part i den internasjonale avtalen om handel med tropisk tømmer og deltar i arbeid i den internasjonale tropiske tømmerorganisasjonen, ITTO. ITTO mottar også økonomisk støtte fra Norge • Regnskogsprosjekter – kampanjer regionalt og prosjekter for alternative inntektskilder 	<p>FIN AAD, Statsbygg, MD LD, Innovasjon Norge</p> <p>Skogeiere</p> <p>Regnskogsfondet</p>
<p>Internasjonalt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Effekter av handel er tema i nordisk, WTO og EØS samarbeid • Norge er part i den internasjonale avtalen om handel med tropisk tømmer og deltar i arbeid i den internasjonale tropiske tømmerorganisasjonen, ITTO. ITTO mottar også økonomisk støtte fra Norge • Regnskogsprosjekter – kampanjer regionalt og prosjekter for alternative inntektskilder 	<p>LD, UD UD</p> <p>Regnskogsfondet</p>

Vurdering av norsk oppfølging

Nasjonale elementer

Nasjonale anbefalinger innen handel og bærekraftig skogforvaltning omfatter å bedre markedsadgang for produkter fra bærekraftig forvaltet skog og videreføre samarbeid om sertifisering og fremme utnyttning av økonomisk utnyttede arter. Det er betydelig innsats nasjonalt for å medvirke til at handel, også regionalt/internasjonalt, bidrar til bærekraftig skogforvaltning. Til tross for at handel og miljø er et komplisert og dels kontroversielt tema, er de nasjonale elementer av anbefalingene innen området handel og bærekraftig skogforvaltning vurdert til å være fullt implementert.

Internasjonale elementer

Anbefalingene på det internasjonale området er å bidra til at handel med skogprodukter bidrar til et bærekraftig skogbruk, standarder for å fremme bærekraftig skogforvaltning i privat sektor som kan forbedre handelen med skogprodukter, og bidra til at internasjonal handelspolitikk tar hensyn til rettigheter til lokalsamfunn, samarbeid knyttet til frivillige sertifiseringsordninger og teknisk og finansiell støtte til tiltak i u-land som fremmer deres kapasitet knyttet til frivillige sertifiseringsordninger. Deler av anbefalingene er primært et ansvar for internasjonale organisasjoner og bare sekundært hvert enkelt lands ansvar. Norske næringsaktører har deltatt aktivt i utvikling av sertifiseringsordningen PEFC.

Norge er aktiv i fora knyttet til internasjonal handel, men har i liten grad bidratt med finansiell støtte til u-land for markedstilgang/sertifisering. Oppsummert er de internasjonale elementene fra norsk side vurdert til å være i stor grad implementert.

4.1.16. Tematisk område 16: Internasjonalt samarbeid innen kapasitetsbygging, overføring av og tilgang til miljøvennlig teknologi for støtte til bærekraftig skogforvaltning

16. Beslutninger og anbefalinger for <i>Internasjonalt samarbeid innen kapasitetsbygging, og overføring av og tilgang til miljøvennlige teknologier for å understøtte bærekraftig skogforvaltning, klassifisert i underelementer</i>	Prosess og prioritet (Høy, Middels, Lav)						Adressat (Primært-Sekundært)			Aktualitet for Norge (høy, middels, lav)
	IPF	IFF	UNFF	CBD	MCPFE	Nasjonale myndigheter	Internasjonale organisasjoner	Andre grupper, privat sektor, NGO, mv		
1. Støtte utviklingsland, bl.a gjennom kapasitetsbygging, i å utvide deres skogdekke, øke videreforedling og lokalt basert foredling av trevirke og andre produkter, inkludert utnyttning av mindre brukte arter	58c H		2/2A: 1 M			P			HØY (bistand)	
	58d H 77g H 131b H 132c H		2/2D: 2 M 3/1: 12 M							
2. Vurdere kapasitet mv for å ta i bruk egnet teknologi for å oppnå bærekraftig skogforvaltning, inkludert eventuelle kjønnsespesifikke hensyn	77b M	56c H 56o H				P	P		LAV	
	77a H 77c M 77d M	56a H 56e H 56g H 56h M 56i M 56l H 129e H	2/2A: 3M, 7 H 2/2B: 6 H 2/2C: 3 H 2/2D: 4 H 3/4: 5 M		H2: 8 WD: 19	P	S		HØY (bistand)	
3. Styrke samarbeid og finansiering for å fremme tilgang til og overføring av miljømessig forsvarlige teknologier	17g H 28a H 58b(iv) H 70a H 70e H 77e M 77f M	17a M 19b M 56d H 64e H 64i H 87 M 97b H 107d H 143 M	3/1: 5 M, 10 H 3/2: 1 H, 2 M 3/3: 1 H	1.4.1.c, e 2.1.2.d, g 3.4.1.a	WD: 12	P	S	S	HØY (også bistand)	
	4. Støtte nasjonale skogprogrammer og kapasitetsbygging for å iverksette bærekraftig skogforvaltning og IPF/IFF tiltaksforslagene og aktiviteter under CBDs program på skog, inkludert styrke og støtte institusjoner involvert i forvaltning av skog, plantasjer og vernede områder, skogforskning og støtte til urbefolkning, skogavhengige lokalsamfunn og skogteiere									

5. Spre miljøvennlige teknologier til sluttbrukere, særlig i utviklingsland og land med overgangsøkonomier, inkludert gjennom kompetansetiltak	77e M	56f H 56h H	3/4: 5 M	H3	P		HØY (bistand)
6. Styrke utdanning og opplæring for kvinner i utviklingsprogrammer, og sikre kvinner fordeler ved overføring av miljøvennlige teknologier		56m M 56n H	3/1: 9 H	COP6/22 Para 32	P		HØY (bistand)
7. Støtte skogrelatert arbeid i internasjonale og regionale organisasjoner og under relevante internasjonale instrumenter, og oppmuntre til bidrag i den skogpolitiske dialogen og samarbeid mellom ulike organisasjoner ved iverksettning av resultatene fra UNCED (Rio1992) og IPF/IFF prosessene	146a M 146d M 146e M	139a M 139b M 140b M 141a M	1/3: 3 M 3/1: 11 M 3/4: 5 M	COP6/22 Para 11, 12, 14, 15&18	P	P	HØY
8. Utvikle og klargjøre ulike internasjonale institusjoner og instrumenter sine roller i skogrelatert arbeid for å bedre integrering og koordinering, og fjerne duplisering av innsats	78c M 145 M 146b M 146c M	17e M 139c M 141b M 141c M	1/3: 3 M 3/4: 4 H	2.1.2.h W4: 4	S	P	HØY

Norske tiltak knyttet til internasjonalt samarbeid innen kapasitetsbygging, og overføring av og tilgang til miljøvennlige teknologier for å understøtte bærekraftig skogforvaltning	Aktører
Nasjonalt: Anbefalinger/ beslutninger er ikke relevant for tiltak nasjonalt	
Internasjonalt: <ul style="list-style-type: none"> • Det er elementer av kapasitetsbygging i alle norsk bistandsprosjekter, og særlig i Norads studentutveksling, kvotestudenter og -stipendiater • Det er ofte elementer av miljøvennlig teknologi, hard eller mykere, i bistandsprosjekter • Kvinnefokus er ofte sentralt i norske bistandsprosjekter • Støtte til CPF, partnerskap for skogsprosmål, inkludert deres innsats for nasjonale skogprogram, Skogforumet og dets aktiviteter, og utviklingsformål relatert til skog i FAO • Ulike partnerskap og samarbeid med myndigheter og/eller private organisasjoner på Balkan, i Asia, Afrika og Mellom- og Sør-Amerika 	UD, Norad, med flere UD, Norad, med flere UD, Norad, med flere UD, LD UD, Norad, med flere

Vurdering av norsk oppfølging

Nasjonale elementer

Anbefalinger/beslutninger er ikke relevant for tiltak nasjonalt.

Internasjonale elementer

Anbefalingene på det internasjonale området er knyttet til forbedret samarbeid og effektivitet i internasjonalt samarbeid for å støtte bærekraftig skogforvaltning, støtte aktiviteter for å forbedre prosessering av skogprodukter i u-land, samt støtte overføring av miljøvennlig teknologi i u-land og land med overgangsekonomier. Norge har aktiviteter i enkelte land og innen enkelte tema, samt generelt fokus på kapasitetsbygging, miljøvennlig teknologi og kvinner i bistandsprosjekter, som også er spesielt fremhevet i beslutninger innen dette området. De generelle elementene synes å være dekket av ulike norske aktiviteter, men nivået kan diskuteres. Med Regjeringens uttalte mål om økt bistand til landbruksutvikling vil det kanskje bli større innsats også innen skogrelatert bistand med betydning for fattigdomsbekjempelse og mer generelt knyttet til bærekraftig utvikling. I og med at skog er lavt prioritert i bistandssammenheng per dato, er status for anbefalingene vurdert til å være delvis implementert. Se videre drøftingen i kapittel 4.2.

4.2. SÆRSKILT OM NORSK OPPFØLGING AV BISTANDSELEMENTER

Som nevnt gjentatte ganger i rapporten, har vi funnet det hensiktsmessig å vurdere norsk oppfølging av bistandselementer i anbefalingene og beslutningene separat. Dette er begrunnet med at disse anbefalinger og beslutninger delvis er noe gjemt i de tabellariske oppsummeringene under hvert av de 16 tematiske områdene (kapitlene 4.1.1 – 4.1.16)

Beslutninger og anbefalinger med internasjonale skogrelaterte elementer omfatter bistand, som kan være finansiell støtte eller overføring av teknologi, handelstiltak samt samarbeid med land og internasjonale organisasjoner. For alle disse elementene er det særskilte utfordringer knyttet til hvor mye som skal til for at en skal kunne si at Norge har oppfylt sitt ansvar. Eksempelvis kan spørsmålet være om det er tilstrekkelig at Norge finansierer ett bistandsprosjekt med fokus på rehabilitering av degraderte arealer eller hvor mye ressurser som må brukes før status for området går fra ‘delvis implementert’ til ‘stor grad av implementering’. Våre vurderinger på det enkelte område er basert på beslutningene/anbefalingene og den kartlagte norske innsatsen på hvert område.

Gjennom arbeidet er det også blitt klart at enkelte bistandsprosjekter kan klassifiseres som tiltak under flere av de 16 tematiske områdene. Oversikten vi har over tiltak med relevans for de internasjonale elementene, kan være mangelfull i forhold til enkelte av de tematiske områdene, og dette kan bidra til at vi har undervurdert oppfølgingen av internasjonale elementer.

Det har videre vist seg at statistikk for norsk bistand på skogsiden har visse svakheter. Norad har vært hjelpelige med å framskaffe oversikter over prosjekter som er klassifisert under ”skogbruk” (DAC kode 312), men påpeker til dels betydelige feilmarginer. Et sentralt problem er at prosjekter med elementer av skog gjerne kan være klassifisert under andre områder. Et konkret eksempel er et miljøprosjekt med en stor skogkomponent i Tanzania, der beløpet som går til skog ikke kommer fram i statistikken for ”skogbruk”.

Netto bistand til prosjekter klassifisert som ”Skogbruk” for de siste fire årene er vist i tabellen under. I følge oversikten fra Norad utgjorde skogbruksprosjektene 0,32 % av netto bilateral bistand i 2003. Til sammenlikning var støtte til prosjekter klassifisert under hovedsektor ”Landbruk” (DAC kode 311) i 2003 totalt 254 millioner kroner, og utgjorde 2,63 % av netto bilateral bistand.

Netto bilateral bistand til hovedsektor Skogbruk fordelt på undersektorer, 2000-2003 (NOK 1000)				
Undersektor	2000	2001	2002	2003
Skogbrukspolitikk og -forvaltning	28 445	11 076	9 298	17 874
Skogbruksutvikling	39 445	30 398	35 081	9 533
Ved/trekull	875	500		1 700
Skogbruksutdanning og opplæring	776		20	221
Skogbruksforskning			87	1 293
SUM	68 551	41 973	44 487	30 620

Tabellen viser en vesentlig nedgang for perioden 2000 til 2003, men med de nevnte feilmarginer er det grunn til å være forsiktig med å trekke bastante konklusjoner. Samtidig er det klart at skogelementet i andre prosjekter må ha hatt en betydelig økning i samme periode dersom det ikke skal være grunnlag for å slutte at bistanden til skog totalt er vesentlig redusert i denne perioden.

I tillegg til bilateral bistand gir Norge støtte til Den globale miljøfasiliteten, GEF, Global Environment Facility. GEF skal dekke tilleggskostnader ved å gjennomføre tiltak som gir globale miljøfordeler, og har egne programmer som kan dekke skogprosjekter, eventuelt som del av et større hele, for eksempel prosjekter innen biodiversitet og økosystemforvaltning. Norge gir for tiden omkring 57 mill. NOK per år til GEF som generelle bidrag til GEFs virksomhet, og av dette er 75 % dekket over

bistandsbudsjettet. Som for bilateral bistand, har det ikke vært mulig å spore hvor mye av disse midlene som går til ulike skogrelaterte prosjekter.

En generell konklusjon for finansiering av internasjonale aktiviteter er dermed at det er omfattende mangler i oversikten over hvor mye midler som totalt går til skogrelaterte prosjekter og hvilken type prosjekter som får støtte. Bedre statistikk for andel til skog ville vært nyttig for å vurdere utviklingen i finansiell bistand i denne sammenheng.

Den nye handlingsplanen for landbruksutvikling i bistandspolitikken vektlegger tverrsektoriell tilnærming, men prioriterer ikke skogrelaterte prosjekter. Dette kan bidra til å forsterke dagens vanskeligheter med å identifisere skogkomponentene i bistandsprosjekter. Dersom det er ønskelig å følge utviklingen i pengestrøm til skogrelaterte prosjekter mer eksakt, vil det være nødvendig å forbedre rutinene for klassifisering av prosjektene.

5. Diskusjon og konklusjon

Hensikten med denne kartleggingen har vært å beskrive og systematisere skogrelaterte anbefalinger og beslutninger fra internasjonale prosesser og norske tiltak og aktiviteter som er relevante i forhold til disse, og på den bakgrunn å vurdere på hvilke områder det er mangler ved norsk oppfølging. En sentral forutsetning i oppdraget var å sikre aktiv involvering av sentrale aktører gjennom hele prosessen. I det følgende diskuteres først de metodiske komponentene og deretter resultatene på et overordnet nivå.

Klassifisering av beslutninger og anbefalinger (del 1 av kartleggingen)

De internasjonale skogpolitiske prosessene som rapporten dekker, inneholder en stor mengde anbefalinger og beslutninger - med eksempelvis omkring 270 tiltaksforslag bare i IPF og IFF. Det er generelt stor variasjon i omfang og detaljnivå på beslutningene både innen og mellom de ulike prosessene, og en del av beslutningene er overlappende og til dels gjentakende. Noen av temaene i de internasjonale prosessene er dessuten mindre relevante for norske forhold.

En viktig del av denne kartleggingen har vært å oversette de engelske originaltekstene og systematisere dem i de 16 tematiske områdene anbefalt i handlingsplanen til UNFF. Hensikten med systematiseringen har vært å gi et sammendrag av de anbefalingene som er ment for nasjonal oppfølging og å gjøre materialet lettere tilgjengelig for norske brukere. Samtidig innebærer dette en aggregering som gjør at enkelte momenter og nyanser ikke alltid kommer tydelig frem.

Bærekraftig skogforvaltning berører et komplekst sett av økonomiske, sosiale og miljømessige faktorer. Det er derfor utfordrende å fordele sammensatte anbefalinger på 16 tematiske områder. Enkelte av de originale anbefalingene er referert til under flere tematiske områder, men i hovedsak er det gjort en vurdering av hvor anbefalinger/beslutninger er mest relevant. Denne tildelingen er gjort ut fra forfatternes vurdering av innhold og relevans, basert på et tidligere arbeid i regi av Australia og Verdensbanken (World Bank 2003) og med innspill fra aktører i Norge under arbeidet. Siden de tematiske områdene er hentet fra Skogprosessen i FN, har det vært enklere å klassifisere beslutninger fra denne prosessen i de 16 tematiske områdene enn beslutningene fra CBD og MCPFE. Beslutningene fra CBD er naturlig nok fokusert mot vern og bærekraftig bruk av biologisk mangfold, mens resolusjonene fra MCPFE til dels er svært omfattende og relevante under flere av de tematiske områdene. Med en annen tematisk inndeling ville kanskje andre elementer av anbefalingene blitt tillagt større vekt, og det kan derfor være ulike syn på hvorvidt den norske gjengivelsen ivaretar den opprinnelige betydningen i de originale tekstene.

Betegnelsene 'anbefalinger' og 'beslutninger' er tatt i bruk i stedet for 'forpliktelser' som opprinnelig var benyttet i prosjektbeskrivelsen fra Landbruksdepartementet. Dette er begrunnet med at de anbefalingene og beslutningene som er dekket av denne kartleggingen, ikke er forpliktende i juridisk forstand. Anbefalingene og beslutningene er imidlertid godtatt av Norge, og de faller alle derfor inn under det som internasjonalt kalles 'soft law'. Og 'soft law' omtales gjerne som politisk forpliktende, i motsetning til 'hard law' som også er juridisk bindende.

Kartlegging av norske tiltak (del 2 av kartleggingen)

En rekke skogpolitiske tiltak knyttet til nasjonal og internasjonal forvaltning av skogressurser er relevante i forhold til anbefalinger og beslutninger fra de internasjonale prosessene. Målet med kartleggingen var å skaffe oversikt over hvilke tiltak som har relevans for de ulike anbefalingene og

beslutningene. Oversikten er basert på innsamling av informasjon fra sentrale aktører knyttet til forvaltning av skogarealer i Norge, samt skriftlig materiale.

Noen av tiltakene er relevante for måloppfyllelsen på flere av de 16 tematiske områdene. Videre kan det være mer generelle juridiske og økonomiske tiltak/virkemidler i norsk skogpolitikk som har relevans i forhold til de internasjonale anbefalingene og beslutningene, men som ikke framkommer i oversikten. Det er også pågående skogpolitiske tiltak i Norge som ikke har noen naturlig tilknytning til anbefalinger og beslutninger, og som derfor faller utenfor i denne kartleggingen. Oversikten over norske tiltak i vedlegg 4 er derfor ikke fullstendig, men det er gjort et forsøk på å få fram de tiltakene som er vurdert som mest relevante for oppfyllelse av de internasjonale prosessene.

I kapittel 4 er relevante tiltak under hvert enkelt tematisk område presentert i aggregert form. I vurderingen av norsk oppfølging (neste punkt) er allikevel alle kartlagte tiltak (presentert i vedlegg 4) tatt hensyn til.

Vurdering av norsk oppfølging (del 3 av kartleggingen)

Vurderingen av norsk oppfølging er gjort for hvert av de gitte 16 tematiske områdene (del 3 i kapitlene 4.1.1 – 4.1.16). Vurderingene tar utgangspunkt i de internasjonale beslutningene og anbefalingene og vurderer norske tiltak med relevans for disse. Vurderingene inkluderer ingen betingelser om at norske tiltak skal være iverksatt på grunn av anbefalinger/beslutninger i de internasjonale prosessene - det forutsettes med andre ord ingen årsakssammenheng mellom hva som er besluttet i disse prosessene og de norske tiltakene. Hensikten er heller ikke å sammenlikne norsk innsats med andre lands oppfølging av de internasjonale anbefalingene. Om Norge har gjort mer eller mindre enn andre land på et område, er dermed ikke relevant i denne sammenhengen.

Naturlige, markedsmessige, sosiale og kulturelle forhold gjør at situasjonen i skogsektoren kan være i tråd med internasjonale anbefalinger og beslutninger uten særskilte norske tiltak. Likeledes er enkelte tematiske områder med stor betydning internasjonalt lite relevante under norske forhold, eksempelvis lavt skogdekke. Dette er forhold som er søkt ivaretatt i vurderingene.

Som det framgår av kapittel 3 er flere ulike anbefalinger og beslutninger gruppert under hvert tematiske område. Graden av gjennomføring vil variere for ulike elementer under hvert tematiske område. Det går ikke alltid fram av underelementene beskrevet i første del av kapitlene 4.1.1 – 4.1.16 hvorvidt de er relevante nasjonalt eller internasjonalt (bistand, internasjonale prosesser og samarbeid). Dette er forsøkt ivaretatt ved vurderingen av norsk oppfølging, dvs i tredje del, der vi har gitt en samlet vurdering for henholdsvis nasjonale og internasjonale elementer under hvert tematiske område.

En vurdering av grad av gjennomføring vil være basert på skjønn og kan være preget av faglig og politisk ståsted. I oppdragsbeskrivelsen (vedlegg 1) var det gitt at en femdel skala skulle benyttes i denne vurderingen. Kapittel 4 viser at våre analyser resulterte i at nasjonale og internasjonale elementer under de 16 tematiske områdene er vurdert til delvis, i stor grad og fullt implementert. På det aggregerte nivået er det med andre ord ingen tematiske områder som er vurdert til å være 'i forberedelse' eller 'ikke adressert'. Elementer under hvert tematiske område som er dårlig dekket, er framhevet under drøftingen av norsk oppfølging i kapitlene 4.1.1 – 4.1.16. Tematiske områder som er vurdert til å være 'delvis implementert' er i tillegg trukket fram i Konklusjoner (se under).

I vurderingen av oppfølging på aggregert nivå basert på en kvalitativ analyse vil det være temaer som ligger i grenseland i den forstand at de med en noe strengere eller mindre streng vurdering kunne havnet i en annen kategori, og dette gjelder også her.

Denne drøftingen av klassifisering av norsk oppfølging illustrerer utfordringene med å presentere alle anbefalinger og beslutninger fra de internasjonale orginaltekstene på et nivå som gjør dem tilgjengelige, og som samtidig gir mening ved vurdering av norsk oppfølging. Med en annen tematisk inndeling enn de 16 områdene fra UNFF kunne dessuten delvis andre momenter blitt tillagt større vekt. Med de forbehold som ligger i våre vurderinger, har det vært en målsetting at de ulike tematiske områdene er konsistent behandlet med hensyn på innhold i beslutninger/anbefalinger og norske tiltak som er vurdert som relevante.

Så vidt vi er kjent med, er dette den første studien som vurderer oppfølging av anbefalinger og beslutninger fra Skogprosessen i FN, Arbeidsprogrammet for biologisk mangfold under CBD og MCPFE samlet. Pülzl (2002, 2003) har studert oppfølging i Østerrike av nasjonale og internasjonale elementer av hver enkelt beslutning/anbefaling fra henholdsvis IPF/IFF og Arbeidsprogrammet for biologisk mangfold i skog under CBD. Til forskjell fra de to østerrikske studiene tolker denne studien beslutninger og anbefaling fra tre internasjonale prosesser samlet for 16 tematiske områder. Denne tilnærmingen, som er gitt av oppdragsgiver, medfører både fordeler og ulemper.

En viktig fordel er at de svært omfattende og dels vanskelig tilgjengelige anbefalingene og beslutningene blir oversatt til en overkommelig mengde med underelementer under hvert tematiske område, og at en kan se innholdet i de ulike prosessene i sammenheng. Samtidig er det betydelige overlapp mellom både tematiske områder og anbefalinger/beslutninger som gjør at enhver form for klassifisering nødvendigvis må bygge på vurderinger, og dermed fare for at noen elementer tillegges større betydning enn andre. Med en begrenset mengde underelementer er det mindre ressurskrevende å innhente informasjon om relevante norske tiltak og aktiviteter enn om tiltak kartlegges for hver enkelt anbefaling/beslutning. Med færre underelementer ville det også vært enklere å kartlegge tiltak spesifikt for hvert enkelt underelement, og dermed også å vurdere norsk oppfølging av hvert enkelt underelement. På den annen side vil større grad av aggregering gi økt rom for subjektive vurderinger, og dermed fare for at enkeltelementer vil forsvinne i helheten.

En alternativ tilnærming er å vurdere grad av gjennomføring for hver enkelt anbefaling/beslutning, slik som en har gjort for to prosesser i Østerrike (Pülzl 2002, 2003). Denne tilnærmingen reduserer imidlertid mulighetene for å se innholdet i anbefalingene fra de ulike prosessene i sammenheng og vurdere disse samlet, inkludert som grunnlag for å prioritere nasjonal oppfølging. Videre vil analysen av forholdet mellom internasjonale beslutninger og nasjonale tiltak måtte omfatte langt flere elementer (270 beslutninger bare fra IPF/IFF) enn i denne rapporten – som vel er omfangsrik nok. Framgangsmåten benyttet i Østerrike kan dessuten gi inntrykk av at et element som er nevnt mange ganger, er viktigere enn elementer nevnt få ganger.

Involvering av aktører

En sentral forutsetning i oppdraget har vært å sikre aktiv involvering av sentrale aktører (sektormyndigheter, privat sektor, organisasjoner og fagmiljøer) gjennom hele prosessen. Det er imidlertid utfordringer knyttet til å sikre at alle potensielle bidragsyttere får like muligheter til å bidra. Prosjektets nettside skulle informere bredt og gi alle potensielle aktører muligheter for å bidra, men det er bare i liten grad mottatt innspill fra aktører som ikke var på den opprinnelige listen med adressater. Avhengig av innsatsen som legges ned fra enkeltaktører, kan det bli ulikheter i hvordan både tiltak og synspunkter blir reflektert. Samtidig har vi mottatt motstridende synspunkter på våre foreløpige vurderinger av grad av implementering. Dette kan i noen tilfeller knyttes til at ulike aktører har forskjellige syn både på hvilke elementer som er viktigst under et tematisk område, og i hvor stor grad norske aktiviteter på området samsvarer med anbefalinger fra de internasjonale prosessene.

Et annet aspekt ved involvering er den store mengden av orginaltekster som danner grunnlaget for denne kartleggingen. Det er utfordringer knyttet til å sette seg inn i lange, kompliserte tekster med

forhandlingspråk for ulike aktører. Mange av tekstene er vanskelig tilgjengelige, og inneholder begreper med spesifikk tolkning i de ulike prosessene. Vi mottok da også langt færre innspill på hvordan vi har oversatt og aggregert de engelske tekstene (første del av kartleggingen) enn på resten av arbeidet. Dette illustrerer utfordringene knyttet til å spre kunnskap nasjonalt om beslutninger og anbefalinger i fra de internasjonale prosessene, og dette kan i neste omgang være avgjørende for å sikre norsk oppfølging av beslutningene.

Konklusjoner

Tabellen under viser de oppsummerte resultatene for grad av norsk oppfølging for hvert av de 16 tematiske områdene, for både nasjonale og internasjonale elementer av beslutninger og anbefalinger, slik de framkommer i kapittel 4. Vi understreker at vurderingene gjelder i forhold til de aktuelle anbefalingene og beslutningene som er tilegnet hvert tematiske område, og viser til kapittel 4 for en mer utførlig diskusjon om hvilke mangler som er avdekket innen de ulike tematiske områdene.

Anbefaling/beslutning (tematisk område)	Grad av norsk oppfølging av	
	(i) nasjonale elementer	(ii) internasjonale elementer
1. Formulering og implementering av nasjonale skogprogrammer	Stor grad av implementering	Stor grad av implementering
2. Fremme deltagelse fra allmennheten	Stor grad av implementering	Stor grad av implementering
3. Bekjempelse av avskoging og forringelse av skog	Fullt implementert	Delvis implementert
4. Tradisjonell skogrelatert kunnskap	Stor grad av implementering	Stor grad av implementering
5. Skogrelatert vitenskapelig kunnskap	Stor grad av implementering	Stor grad av implementering
6. Skogens vitalitet og produktivitet	Stor grad av implementering	Stor grad av implementering
7. Kriterier og indikatorer for bærekraftig skogforvaltning	Delvis implementert	Stor grad av implementering
8. Økonomiske, sosiale og kulturelle aspekter ved skog	Stor grad av implementering	Stor grad av implementering
9. Vern av skog og beskyttelse av unike skogtyper og sårbare økosystemer	Delvis implementert	Stor grad av implementering
10. Overvåkning, vurdering og rapportering; og begreper, terminologi og definisjoner	Stor grad av implementering	Stor grad av implementering
11. Rehabilitering og vernestrategier for land med lavt skogdekke	(ikke aktuelt)	Delvis implementert
12. Rehabilitering og restaurering av forringede arealer og fremme naturlig og plantede skoger	Fullt implementert	Delvis implementert
13. Opprettholde skogdekke for å møte nåværende og fremtidige behov	Fullt implementert	Stor grad av implementering
14. Finansielle ressurser	Stor grad av implementering	Delvis implementert
15. Internasjonal handel og bærekraftig skogforvaltning	Fullt implementert	Stor grad av implementering

16. Internasjonalt samarbeid innen kapasitetsbygging, overføring av og tilgang til miljøvennlig teknologier for støtte til bærekraftig skogforvaltning	(ikke aktuelt)	Delvis implementert
--	----------------	---------------------

Oppsummeringen viser at Norge i stor grad har fulgt opp anbefalinger og beslutninger fra de tre skogpolitiske prosessene slik dette er vurdert i denne kartleggingen. Med en strengere vurdering av oppfølging, for eksempel en betingelse om at nye tiltak var iverksatt som følge av internasjonale beslutninger, ville resultatet vært annerledes. Som nevnt tidligere er det også mulig at med en annen inndeling i tematiske områder, ville andre elementer blitt prioritert høyere, og dette kunne eventuelt gitt andre resultater for oppfølgingen totalt sett.

Samlet sett viser resultatene at implementering av nasjonale elementer er vurdert til å være kommet noe lengre enn implementering av internasjonale elementer. Det er fire tematiske områder der de nasjonale elementene er vurdert til å være *fullt implementert*, men ingen der internasjonale elementer er vurdert til å være fullt implementert. Vurderingen *stor grad av implementering* er gitt 8 ganger til nasjonale elementer og 11 ganger til internasjonale elementer, mens *delvis implementert* er gitt 10 ganger til nasjonale elementer og fem ganger til internasjonale elementer. I tillegg er to av de tematiske områdene vurdert til ikke å ha relevans nasjonalt (rehabilitering mv i land med lavt skogdekke og internasjonalt samarbeid innen kapasitetsbygging mv). Disse vurderingene må ses i sammenheng med klassifiseringen for grad av implementering, presentert i kapittel 3.3.

Vurderingene må videre ses i sammenheng med hvilke elementer hvert tematiske område omfatter. Nyanser og enkeltelementer kan forsvinne når vurderingene gjøres på aggregert nivå, og de oppsummerte resultatene må derfor vurderes i lys av dette. Her framheves tematiske områder som er vurdert til å være ‘delvis implementert’, dvs. har vesentlige avvik mellom de internasjonale beslutningene/anbefalingene og norsk oppfølging av henholdsvis nasjonale og internasjonale elementer. For en mer detaljert beskrivelse av mangler ved oppfølgingen under hvert tematiske område, også for områder som er vurdert til å være ‘stor grad av implementert’, henvises det til omtale i kapitlene 4.1.1 – 4.1.16.

Innen nasjonale elementer er to tematiske områder vurdert til å være ‘delvis implementert’. Dette gjelder områdene (i) kriterier og indikatorer for bærekraftig skogforvaltning og (ii) vern av skog og beskyttelse av unike skogtyper og sårbare økosystemer. Innen disse områdene er flere aspekter ved anbefalingene adressert gjennom norske tiltak, men det er også vesentlige aspekter som synes å ikke være adressert. For ‘kriterier og indikatorer’ er det særlig implementeringen av disse i offentlig politikk som synes mangelfull, mens det for ‘vern og beskyttelse’ er særlig representativt vern basert på faglige kriterier som er mangelfullt per dato.

Internasjonale elementer består av anbefalinger og beslutninger som dreier seg om bistand, handel og samarbeid i internasjonale organisasjoner. Som omtalt i kapittel 4.2, er lav prioritering av skog i norsk bistand en viktig årsak til at internasjonale elementer generelt er vurdert til å være dårlig fulgt opp fra norsk side. Når det gjelder samarbeid med land og organisasjoner, ett annet element internasjonalt, er den norske oppfølgingen kommet vesentlig lengre. Tematiske områder der status for de internasjonale elementene er vurdert til å være ‘delvis implementert’ omfatter (i) bekjempelse av avskoging og forringelse av skog, (ii) rehabilitering og vernestrategier for land med lavt skogdekke, (iii) rehabilitering og restaurering av forringede arealer og fremme naturlig og plantende skoger, (iv) finansielle ressurser og (v) internasjonalt samarbeid innen kapasitetsbygging, overføring av og tilgang til miljøvennlig teknologier for støtte til bærekraftig skogforvaltning. Felles for disse tematiske områdene er at bistand utgjør et vesentlig aspekt blant de internasjonale elementene i anbefalinger og beslutninger, og at norsk oppfølging er vurdert til å avvike fra internasjonale beslutninger/anbefalinger på grunn av den lave prioriteringen av skog i norsk bistand.

Denne utredningen påpeker områder med avvik mellom internasjonale beslutninger/anbefalinger og norsk oppfølging, uten å gå konkret inn på hvordan oppfølgingen kan forbedres. En påvisning av mangler i forhold til internasjonale prosesser gir ikke nødvendigvis en oppskrift på hvor norsk innsats i hovedsak bør settes inn. Kartleggingen vurderer status i forhold til anbefalinger og beslutninger tolket samlet for de tre prosessene. I politikktutforming og annen oppfølging nasjonalt og internasjonalt vil i tillegg andre prosesser med relevans for skogsektoren som ikke dekkes av denne kartleggingen, måtte tillegges vekt. Vi håper utredningen vil være til nytte for norske myndigheter og andre aktører i videreutvikling av norsk skogpolitikk og for Norges internasjonale aktiviteter innen skogsektoren.

6. Referanser

Framstad, E., Økland, B., Bendiksen, E., Bakkestuen, V., Blom, H. & Brandrud, T.E. 2002: Evaluering av skogvernet i Norge. NINA Fagrapport 54: 1-146.

Landbruksdepartementet 2004: National Report to the Forth Session of the United Nations Forum on Forests. Norway. January 2004. http://www.un.org/esa/forests/pdf/national_reports/unff4/norway.pdf

Ministerial Conference on the Protection of Forests in Europe 2001: The MCPFE and the IPF/IFF Proposals for Action. MCPFE Paper 1, May 2001. Liaison Unit Vienna.

Pülzl, Helga 2002: Evaluation of the Implementation of the IPF and IFF Proposals for Action in Austria. Executive Summary in Evaluierung der Umsetzung der IPF- und IFF-Aktionvorschläge in Österreich. Schriftenreihe des Instituts für Sozioökonomik der Forst- und Holzwirtschaft. Band 45. Universität für Bodenkultur Wien

Pülzl, Helga 2003: Evaluation of the Implementation of CBD Expanded Programme of Work on Forest Biological Diversity and the IPF and IFF Proposals for Action in Austria. Executive Summary in Evaluierung der Umsetzung des erweiterten CBD-Arbeitsprogramms für biologische Vielfalt der Wälder und der IPF- und IFF-Aktionvorschläge in Österreich. Schriftenreihe des Instituts für Sozioökonomik der Forst- und Holzwirtschaft. Band 50. Universität für Bodenkultur Wien

Utenriksdepartementet 2004: Handlingsplan: Landbruk mot fattigdom. Regjeringens handlingsplan for landbruk i utviklingspolitikken.

World Bank 2003: Implementing the Proposals for Action of the Intergovernmental Panel on Forests and the Intergovernmental Forum on Forests. Department of Agriculture, Fisheries and Forestry, Australia, and Program on Forests, ProFor at the World Bank. May 2003.

ANDRE NYTTIGE DOKUMENTER

Skogprosessen i FN: IPF/IFF/UNFF

<http://www.un.org/esa/forests/pdf/ipf-iff-proposalsforaction.pdf>

Refererer alle IPF/IFF Proposals for Action i rekkefølge, organisert i hht temaene som var på dagsorden for hhv IPF og IFF.

http://www.profor.info/pdf/IPF_IFFtext.pdf

Summerer IPF/IFF Proposals for Action fordelt i hht de 16 UNFF elementene, og gir tips i vedlegg om hvordan land kan vurdere egen gjennomføring av tiltaksforlagene.

<http://www.un.org/esa/forests/documents-unff.html>

Nettside for UNFF, som vil pågå til 2005. Forpliktelser til og med 2003 er inkludert i den norske kartleggingen.

<http://www.un.org/esa/forests/about-history.html>

History and Milestones of Global Forest Policy – fra Rio til UNFF, med linker til diverse dokumenter og annen nyttig informasjon.

<http://www.svo.se/forlag/rapporter/1630.pdf>

Svensk utredningen av IPF/IFF forslagene og gjennomføring i Sverige, fra 2001.

Konvensjonen for biologisk mangfold, CBD

<http://www.biodiv.org/decisions/default.asp?lg=0&dec=VI/22>

CBDs skogprogram, vedtatt på COP6, i 2002.

<http://www.biodiv.org/doc/meetings/cop/cop-07/official/cop-07-17-add7-en.pdf>

Forslag til nasjonal rapportering på elementer i skogprogrammet under CBD.

Ministerkonferansene for beskyttelse av Europas skoger, MCPFE

<http://www.mcpfe.org/>

Resolusjoner fra hver enkelt konferanse finnes under linken: RESOLUTIONS

<http://www.mcpfe.org/secure/k-tools/phplib/MedienDatenbankView.inc.php?id=440>

Arbeidsprogram for å følge opp beslutningene på 4. ministerkonferanse, Wien 2003.

<http://www.mcpfe.org/secure/k-tools/phplib/MedienDatenbankView.inc.php?id=278>

Analyserer sammenhengen mellom IPF/IFF Proposals for action og MCPFE, per mai 2001.

VEDLEGG 1: Prosjektplan for Kartlegging av internasjonale forpliktelser knyttet til skogsektoren 08.01.04

1. BAKGRUNN

Det har i flere år pågått et omfattende internasjonalt samarbeid om skogpolitikk og skogforvaltning. Norge deltar aktivt i dette arbeidet. De viktigste skog- og skogrelaterede avtalene og prosessene for Norge er FNs skogforum (UNFF), de europeiske ministerkonferansene for beskyttelse av Europas skoger (MCPFE), FN-konvensjonen om biologisk mangfold (CBD) samt FN-konvensjonen om klimaendringer (UNFCCC) og Kyotoprotokollen.

Skogprosessen i FN ble etablert som en oppfølging av toppmøtet om miljø og utvikling (UNCED) i Rio i 1992. Det mellomstatlige skogpanelet (IPF, 1995-1997), etterfulgt av det mellomstatlige skogforumet (IFF, 1997-2000), resulterte i en rekke anbefalinger for en bærekraftig skogforvaltning globalt. De fleste av disse er rettet mot de enkelte land og nasjonal oppfølging. UNFF (<http://www.un.org/esa/forests/index.html>) ble etablert i 2000 for å bidra til at tiltaksforslagene fra IPF/IFF blir gjennomført. I denne sammenheng er det oppfordret til at alle land skal gjennomføre en analyse av anbefalingene mhp. nasjonal relevans og status for gjennomføring, samt sette mål og gjøre prioriteringer for framtidig gjennomføring.

CBD etablerte et nytt skogprogram i 2002. Også dette programmet inneholder en rekke tiltak, spesifikt rettet mot biodiversitet, med føringer for nasjonal skogpolitikk og -forvaltning. (Se <http://www.biodiv.org/decisions/default.asp?lg=0&dec=VI/22>).

Landbruksdepartementet har besluttet å utføre en kartlegging av de internasjonale anbefalingene, og evaluere gjennomføringen i Norge. Vekten vil bli lagt på IPF/IFF tiltakene og skogprogrammet i CBD. I tillegg vil vi trekke inn de beslutningene som er gjort i MCPFE (<http://www.mcpfe.org/>). Denne europeiske skogprosessen er knyttet sterkt opp mot prioriteringer og beslutninger i de globale prosessene. Dette har medført at vi i Europa på en rekke områder har kommet fram til mer konkrete oppfølgingstiltak, tilpasset situasjonen i vår del av verden.

2. FORMÅL

Formålet med utredningen er tredelt:

1. Systematisere og beskrive internasjonale skogrelaterede beslutninger og anbefalinger som er rettet mot nasjonal oppfølging. Beskrivelsen skal omfatte en vurdering av hvilken internasjonal prioritet disse beslutningene og anbefalingene har, relevansen for Norge, samt hvilke nasjonale målgrupper de retter seg mot (myndigheter, privat sektor, organisasjoner osv).
2. Beskrive gjennomførte, pågående og planlagte tiltak og aktiviteter i Norge som kan knyttes til disse beslutningene/anbefalingene.
3. Identifisere og beskrive områder hvor det er avvik mellom internasjonale beslutninger/anbefalinger og nasjonal oppfølging.

3. METODE

3.1 Avgrensning og metodevalg

En rekke internasjonale prosesser har relevans for skogsektoren. En avgrensning er derfor nødvendig. Utredningen skal omfatte:

1. Anbefalinger og beslutninger i de internasjonale skogpolitiske prosessene IPF, IFF, UNFF og MCPFE
2. Anbefalinger og beslutninger med spesiell relevans for norsk skogpolitikk og -forvaltning i andre internasjonale prosesser, i første rekke CBD

Selv om prosesser og beslutninger i EU kan ha en innflytelse på skogpolitiske og forvaltningsmessige valg i Norge, har vi besluttet å utelate det skogpolitiske arbeidet i EU i denne utredningen. I motsetning til de ovenfor nevnte prosessene, medfører ikke beslutningene i EU direkte føringer eller forpliktelser for Norge når det gjelder skogpolitikk og skogforvaltning.

Metoden som skal anvendes i utredningen er basert på IPF's *Practitioner's Guide to the Implementation of the IPF Proposals for Action* (IFF 1999) og andre føringer som er lagt i de internasjonale prosessene. En evaluering av nasjonal oppfølging av tiltaksforslagene fra IPF og IFF som er gjennomført i Østerrike er også benyttet som grunnlag for metodevalg.

Utredningen skal bestå av tre hovedaktiviteter:

1. Tematisk inndeling og tolking
2. Vurdering av relevans
3. Vurdering av oppfølging

Innholdet i disse tre hovedaktivitetene vises nedenfor.

3.2 Tematisk inndeling og tolkning

Beslutningene og anbefalingene skal framstilles på en oversiktlig måte, og kartleggingen skal benyttes som et grunnlag for å rapportere til internasjonale fora. Kartleggingen skal derfor omfatte en tematisk gruppering av beslutningene og anbefalingene basert på den inndelingen som UNFF har anbefalt i sin handlingsplan (www.un.org/esa/forests/pdf/UNFF1Report.pdf):

1. Formulering og implementering av nasjonale skogprogrammer
2. Fremme deltagelse fra allmennheten
3. Bekjempelse av avskoging og forringelse av skog
4. Tradisjonell skogrelatert kunnskap
5. Skogrelatert vitenskapelig kunnskap
6. Skogvitalitet og –produktivitet
7. Kriterier og indikatorer for bærekraftig skogforvaltning
8. Økonomiske, sosiale og kulturelle aspekter ved skog
9. Vern av skog og beskyttelse av unike skogtyper og sårbare økosystemer
10. Overvåking, vurdering og rapportering; og begreper, terminologi og definisjoner
11. Rehabilitering og vernestrategier for land med lavt skogdekke
12. Rehabilitering og restaurering av forringet land og fremme av naturlige og plantede skoger
13. Opprettholde skogdekke for å møte nåværende og fremtidige behov
14. Finansielle ressurser
15. Internasjonal handel og bærekraftig skogforvaltning
16. Internasjonalt samarbeid innen kapasitetsbygging, overføring av og tilgang til miljøvennlig teknologier for støtte til bærekraftig skogforvaltning.

Utredningen vil omfatte flere hundre internasjonale anbefalinger. Mange av disse er sammenfallende og til dels overlappende. Ettersom de er et resultat av forhandlinger mellom land som ofte har svært ulike interesser, er språket komplekst og vanskelig å forstå for folk flest. Utredningen skal derfor inkludere en systematisering, tolkning og forenklet fremstilling av de internasjonale beslutningene/anbefalingene, med en henvisning til de konkrete tekstene (IPF/IFF tiltaksforslagene, CBD arbeidsprogrammet osv.). Beslutningene/anbefalingene skal framstilles slik at de lett forstås av både politikere, byråkrater og andre grupperinger som skal forholde seg til dette arbeidet.

3.3 VURDERING AV RELEVANS

3.3.1 Aktualitet for Norge

En del av de internasjonale forpliktelsene som retter seg mot enkeltland kan ha liten eller ingen relevans for Norge pga økonomiske eller naturmessige forhold. For å gi utredningen legitimitet er det viktig at forpliktelser ikke utelates fra rapporten dersom enkelte grupper eller interesser vurderer dem som aktuelle. Det skal framgå av utredningen hvilke forpliktelser som defineres som ikke relevante for Norge og som derfor utelates i den videre analysen. I de tilfeller hvor årsaken ikke er opplagt, skal det også gis en begrunnelse for hvorfor en slik utelatelse er foretatt.

3.3.2 Adressater

Beslutninger i internasjonale fora har ulike adressater slik som nasjoner, internasjonale organisasjoner, det sivile samfunn og kombinasjoner av slike. For denne utredningen er det beslutninger adressert eksplisitt eller implisitt til aktørene (myndigheter, privat sektor, organisasjoner med mer) på nasjonalt nivå som er relevante.

3.3.3 Grad av ansvar for implementering

Graden av ansvar for implementering av en beslutning eller tiltaksforslag kan variere. For eksempel kan hovedansvaret for implementering av en beslutning ligge hos en internasjonal organisasjon, mens det nasjonale nivå har et sekundært ansvar for oppfølging. Ansvaret for implementering av den enkelte beslutning karakteriseres som primær dersom Norge har et eksklusivt mandat til å implementere og sekundær dersom ansvaret deles med en internasjonal organisasjon eller andre land.

3.3.4 Internasjonal prioritet

Beslutninger som er ment for nasjonal oppfølging kategoriseres etter hvilken prioritet de er gitt internasjonalt. Prioriteringene graderes i høy, middels og lav prioritet på grunnlag av tabellen nedenfor (fra UNFF 2001):

Prioritet	Formulering i internasjonale avtaler
Høy	Urged Requested stressed the need for
Middels	Encouraged called for/upon Invited Recommended
Lav	Considered Supported Recognized Suggested

3.4 TILTAK OG GRAD AV IMPLEMENTERING

3.4.1 Tiltak

Relevante nasjonale planlagte, igangsatte og gjennomførte tiltak (inkludert aktiviteter, ordninger mv), kartlegges og beskrives. Dette gjøres blant annet ved å intervjuere aktører knyttet til skogsektoren som har ansvaret for, deltar i eller har oversikt over slike tiltak.

Tiltakene deles inn i 1) juridiske virkemidler som lover, forskrifter, retningslinjer, direktiver mv, 2) ikke-juridiske offentlige virkemiddel som støtte eller finansiering av tiltak, informasjonstiltak osv., og 3) tiltak og initiativ i regi av andre enn myndighetene (privat sektor, organisasjoner etc).

3.4.2 Graden av implementering

Graden av implementering av de internasjonale forpliktelsene vurderes og klassifiseres i samsvar med tabellen under:

Grad av implementering	Krav
Fullt implementert	De vesentligste av forpliktelsene er adressert
Stor grad av implementering	En eller flere aspekter ved forpliktelsen er adressert, men ikke alle
Delvis implementert	Noen av aspektene ved forpliktelsen er delvis adressert
I forberedelse	Forpliktelsen vil adresseres i fremtidige eller pågående prosesser
Ikke adressert	Ikke adressert

4. GJENNOMFØRING OG FREMDRIFTSPLAN

Utredningen skal gjennomføres i regi av Landbruksdepartementet. Arbeidet skal utføres i samsvar med prinsipper for et nasjonalt skogprogram. Dette innebærer blant annet at sektormyndigheter, privat sektor, organisasjoner og fagmiljøer som har vesentlig innflytelse på, eller sterke interesser knyttet til skogpolitikk og skogforvaltning, skal gis anledning til medvirkning. Relevante aktører skal inviteres til å bidra med informasjon om nasjonale tiltak og implementeringsstatus gjennom intervjuer. I tillegg skal aktørene gis anledning til å komme med innspill underveis i arbeidet. Resultatene av utredningen skal presenteres i en rapport. Rapporten skal skrives på norsk, men inneholde et sammendrag på engelsk. Landbruksdepartementet vil invitere de involverte aktørene til å gi skriftlige uttalelser til rapporten. Rapporten og de skriftlige uttalelsene vil brukes i oppfølgingen av utredningen.

Følgende aktiviteter og fremdriftsplan legges til grunn for arbeidet:

Aktivitet	4. kv 03	1. kv04	2 kv 04	3. kv 03	4. kv 04
1. Fastsette metode og fremdriftsplan	des 03				
2. Gjennomgang av bestemmelser og anbefalinger					
3. Kartlegging av tiltak og aktiviteter i Norge (inkl. intervjuer)					
4. GAP analyse og utkast til rapport					
5. Presentasjon av rapportutkast til aktørene			mai 04		
6. Ferdigstilling av rapport				juli 04	
7. Innhenting av uttalelser fra aktørene i skogsektoren				sept 04	

VEDLEGG 2: Informanter og orienterte aktører

Følgende institusjoner har vært kontinuerlig orientert om arbeidet med kartleggingen. De som er merket med (*) har bidratt med informasjon om norske tiltak, gitt skriftlige innspill på ulike utkast av rapporten eller deltatt på arbeidsseminaret som ble arrangert i mai 2004.

Myndigheter:

Landbrukdepartementet*
Miljøverndepartementet*
Direktoratet for naturforvaltning, DN*
Utenriksdepartementet, UD*
NORAD*
Statskog*
Forskningsrådet*
Sametinget

Fagmiljøer:

NINA*
Skogforsk*
NIJOS*
Fritjof Nansen Institutt*
Noragric*
NLH, INA*

Andre (Privat sektor og interesseorganisasjoner):

Norges skogeierforbund*
Norskog/Norwegian Forestry Group, NFG*
Treindustrien
Norske Skogindustrier
Skogbrukets landsforening*
Skogselskapet
Jenter i Skogbruket
Regnskogfondet*
Norges Naturvernforbund*
WWF Norge*
FRIFO - Friluftslivets fellesorganisasjon
Skogbrukets Kursinstitutt

VEDLEGG 3: Klassifisering av beslutninger og anbefalinger fra de internasjonale skogrelaterte prosessene på 16 tematiske områder

I de følgende tabellene angis koblingen mellom de seksten tematiske områdene med underpunkter og hver enkelt anbefaling/beslutning fra de ulike prosessene. Del 1 presenterer tiltaksforslag fra IPF/IFF, del 2 beslutninger fra UNFF, del 3 anbefalinger fra Skogprogrammet under CBD og del 4 resolusjonene fra MCPFE. Grupperingen i seksten tematiske områder er gitt av Landbruksdepartementet i oppdragsbeskrivelsen (vedlegg 1).

DEL 1: Kobling mellom tiltaksforslag fra IPF og IFF og de 16 tematiske områdene med underpunkter

IPF			IFF		
17	A	1.1, 10.6	9	A	14.6
	B	1.9		B	1.6
	C	1.9, 14.1, 14.6		C	14.6
	D	1.7, 7.1, 10.6		D	1.5
	E	1.7, 2.2, 5.5		E	1.6, 1.7, 14.3
	F	2.5		F	1.6
	G	14.8, 16.4		G	14.6, 14.8
	H	2.5	17	A	10.7, 16.4
	I	2.5		B	2.1, 10.6
27	A	3.1		C	10.1
	B	3.1		D	7.1, 10.6
	C	3.1, 6.1		E	16.8
28	A	8.5, 13.1, 16.4	18		2.1, 10.5
	B	12.1	19	A	10.4, 10.6
	C	3.1		B	2.5, 16.4
29	A	3.3	30	A	14.6, 14.8
	B	3.3		B	12.2, 14.3
	C	1.3, 8.7		C	14.2
30	A	2.1, 3.4		D	8.1, 8.3
	B	3.1, 14.3		E	14.1
31	A	3.1	41	A	15.4
	B	3.2		B	15.5
	C	5.6		C	8.6
40	A	4.1		D	8.6
	B	4.2		E	8.6, 15.3
	C	4.2, 4.3		F	15.3
	D	4.2		G	15.4
	E	2.5		H	11.1
	F	4.3	56	A	16.3
	G	4.1		B	1.2, 14.2
	H	4.3		C	16.2
	I	4.3		D	16.4
	J	4.1		E	16.3
	K	4.4, 5.5, 11.3		F	16.5
	L	4.4, 7.1		G	16.3
	M	4.4		H	16.3, 16.5
	N	4.1		I	16.3
	O	4.5		J	1.3, 4.3, 4.5
	P	4.1, 4.2		K	(ingen enighet)
	Q	4.5		L	16.3

	R	4.3		M	16.6
46	A	11.5		N	13.2, 16.6
	B	12.4		O	16.2
	C	9.2	64	A	3.1
	D	11.6		B	2.5
	E	11.6		C	1.3, 4.3, 8.7
	F	11.5		D	1.3, 13.3
	G	11.3		E	3.4, 16.4
50	A	6.2		F	2.3
	B	6.2		G	12.1
	C	6.1		H	8.6
	D	6.1, 7.1		I	15.2, 16.4
	E	6.2		J	14.1
58	A	10.4	65		14.4
	B (i)	1.1	66		2.5, 4.3
	(ii)	11.2, 12.2	67		8.4
	(iii)	12.2	74	A	4.5
	(iv)	11.1, 16.4		B	4.3
	(v)	9.2, 12.2		C	4.5
	(vi)	2.6, 8.6		D	4.2
	(vii)	5.5, 8.1	75		4.1, 4.5
	C	12.2, 16.1	84		9.3, 14.6
	D	16.1	85	A	9.2
	E	10.8		B	9.2, 9.3, 13.4
67	A	14.6		C	9.3
	B	14.3		D	9.3
	C	14.3		E	9.5
	D	1.9		F	9.4
	E	14.1		G	10.8
	F	14.1	86		9.6
	G	14.1	87		14.6, 16.4
68		14.1	88		9.5
69	A	1.4	89		9.5, 10.3
	B	14.2	90		9.4
	C	14.2	96	A	5.1, 5.2
	D	14.2		B	5.3
	E	14.2		C	5.5
70	A	1.1, 14.8, 16.4		D	5.2
	B	14.2	97	A	5.5, 14.6
	C	2.3, 14.1		B	5.3, 16.4
	D	14.1, 14.8		C	5.4
	E	16.4		D	5.3
71	A	14.7	98	A	5.5
	B	14.7		B	5.5
	C	14.1		C	5.5
77	A	16.3	107	A	8.1
	B	16.2		B	5.7
	C	16.3		C	5.7, 8.1
	D	14.2, 16.3		D	8.2, 16.4
	E	16.4, 16.5	115	A	1.2, 14.2
	F	2.3, 16.4		B	1.2, 14.2
	G	16.1		C	1.2, 3.2, 3.3
78	A	14.5		D	1.3, 13.3
	B	2.1		E	8.4
	C	16.8		F	1.8
89	A	10.6		G	3.3, 14.4

	B	10.7	121	A	8.5, 10.7
	C	5.7		B	8.1, 10.7
	D	10.2		C	3.1, 8.5, 13.2
	E	10.5		D	8.5, 8.6
	F	10.5	122	A	10.5, 12.2, 13.1
	G	10.4		B	8.7, 13.1, 14.2
	H	2.1, 8.1		C	3.1, 13.2
94	A	5.1, 5.3, 5.4		D	8.7, 13.1
	B	5.6		E	8.6
	C	5.5		F	8.6
	D	2.2, 5.3	129	A	9.7
104	A	8.1		B	9.7
	B	8.2		C	12.2
	C	5.7, 8.1		D	12.2
115	A	7.1, 10.6		E	14.6, 16.3
	B	7.1	139	A	16.7
	C	7.1		B	16.7
	D	7.1		C	16.8
	E	10.4	140	A	1.8
	F	7.2		B	16.7
128	A	15.1	141	A	16.7
	B	15.2		B	16.8
	C	1.4, 15.4		C	16.8
131	A	8.1, 8.5	142	A	2.4, 3.4
	B	16.1		B	1.8
132	A	15.7		C	10.4
	B	15.7	143		11.4, 16.4
	C	16.1	144		3.2, 11.4
133	A	15.5			
	B	15.5			
	C	15.6			
	D	15.5			
	E	15.5			
	F	15.6			
	G	15.5			
134	A	8.6			
	B	8.6			
135	A	15.3			
	B	15.3			
144		1.6			
145		16.8			
146	A	16.7			
	B	16.8			
	C	16.8			
	D	16.7			
	E	16.7			

DEL 2: Kobling mellom beslutninger ment for nasjonal oppfølging fra UNFF og de 16 tematiske områdene med underpunkter

Kartleggingen omfatter beslutninger til og med UNFF 3, i 2003, da kartleggingen av tiltak i Norge var nær avsluttet før UNFF 4 ble arrangert.

Sesjon og resolusjon	Paragraf	TEMA
UNFF1 2001		
Resolusjon 1/2 - Annex	6 - 10	10.1
Resolusjon 1/3	3	16.7, 16.8
UNFF2 2002		
Resolution 2/2		
A. Combating deforestation and forest degradation	1	3.1, 16.1
	2	1.5
	3	6.3, 16.3
	4	15.3
	5	15.4
	6	2.2
	7	16.3
B: Forest conservation and protection of unique types of forests and fragile ecosystems	1	9.4, 9.5
	2	9.4
	3	14.6
	4	14.6
	5	9.4
	6	16.3
C: Rehabilitation and conservation strategies for countries with low forest cover	1	11.5
	2	11.6
	3	16.3
D: Rehabilitation and restoration of degraded lands and the promotion of natural and planted forests	1	12.2
	2	16.1
	3	12.2
	4	16.3
E: Concepts, terminology and definitions	1	10.4
	2	10.4
	3	11.5
	4	10.4
UNFF3 2003		
Resolution 3/1: Economic aspects of forests	1	1.1
	2	15.2
	3	15.3
	4	1.2
	5	16.4
	6	10.6
	7	15.2
	8	15.5, 15.6
	9	16.6
	10	16.4
	11	16.7
	12	16.1
Resolution 3/2: Forest health and productivity	1	16.4
	2	6.3, 16.4
	3	6.3

	4	6.3
	5	6.3
	6	6.3
	7	6.1
Resolution 3/3: Maintaining forest cover to meet present and future needs	1	3.3, 16.4
	2	8.6
	3	8.6, 10.7
	4	11.4
	5	10.5
	6	12.2
	7	1.7
	8	13.5
	9	13.5
	10	13.5
	11	13.5
	12	13.5
	13	13.5
Resolution 3/4: Enhanced cooperation and policy and programme coordination	4	1.6, 16.8
	5	16.3, 16.5, 16.7
	8	1.2, 7.2, 9.1
	11	1.1, 1.9

DEL 3: Kobling mellom anbefalinger fra Skogprogrammet under CBD og de 16 tematiske områdene med underpunkter

Element 1				Element 2				Element 3			
Mål	Hensikt	Aktivitet	TEMA	Mål	Hensikt	Aktivitet	TEMA	Mål	Hensikt	Aktivitet	TEMA
1	1	A	9.1, 9.2	1	1	A	3.1	1	1	A	5.8
		B	9.1, 9.2			B	3.1			B	5.8
		C	9.1, 9.2			C	3.1			C	10.5
		D	9.1, 9.2		2	A	1.1, 3.2		2	A	10.5
		E	2.1, 2.5			B	10.4			B	10.7
		F	10.8			C	7.1			C	10.6
		G	2.5, 9.1			D	3.2, 16.4		3	A	5.8, 9.4
		H	5.9			E	1.1	2	1	A	7.1
		I	3.2, 6.4			F	1.1, 9.3			B	7.1
2	1	A	6.2, 6.3			G	1.1, 16.4	3	1	A	5.9, 9.2
		B	6.2, 6.3			H	14.6, 16.8			B	5.9
	2	A	6.1, 6.2			I	1.3			C	5.9, 9.8
		B	6.1, 6.2		3	A	1.2, 1.3			D	5.3, 5.9
		C	6.1, 6.2			B	1.2, 1.3	4	1	A	16.4
		D	6.1, 6.2			C	1.2, 1.3				
	3	A	5.7, 5.9			D	1.3, 2.5, 4.2				
		B	6.3, 9.2			E	1.3				
		C	9.2			F	5.1, 14.1				
		D	9.2			G	2.5				
		E	5.7, 5.9			H	3.3				
	4	A	9.2		4	A	15.3				
		B	6.3			B	15.3				
		C	9.2			C	15.3				
		D	6.3			D	1.4, 15.4				
		E	6.3			E	15.3				
		F	6.3			F	15.3				
		G	3.1, 6.3	2	1	A	1.2				
		H	6.3			B	5.8, 8.1				
		I	6.3			C	7.1, 8.1, 8.6				
	5	A	6.4			D	1.2				
	6	A	6.4			E	1.2				
		B	6.4			F	1.2				
		C	1.2			G	13.1				
		D	3.1, 6.4			H	15.2				
3	1	A	9.2, 12.1, 12.2			I	15.4				
		B	9.2, 12.2	3	1	A	2.4				
		C	12.3			B	8.2, 8.7				
	2	A	9.2			C	4.5				
		B	9.2			D	3.4				
	3	A	9.2, 9.4, 9.5			E	8.2				
		B	9.3, 9.4, 9.5			F	1.3, 4.5				
		C	9.3, 9.4,			G	2.4				

			9.5												
		D	9.2, 9.4, 9.5												
		E	9.5, 10.8												
		F	9.4												
4	1	A	4.1												
		B	3.3, 15.4												
		C	16.4												
		D	1.2												
		E	16.4												
		F	15.4, 15.6												
		G	1.2												
		H	1.2, 1.4												
	2	A	15.3												
		B	3.1, 13.1												
		C	1.2, 15.4												
		D	15.3												
	3	A	1.3, 15.2												
		B	1.3												
		C	2.5												
		D	8.2												
		E	4.4												
		F	4.2												
	4	A	5.1, 5.9												
		B	9.2												
		C	5.9												
		D	10.7												
		E	1.3												
		F	1.2, 5.9												
		G	1.1												
		H	9.2, 9.7												
5	1	A	1.3												
		B	4.3												
		C	4.3												

Mer generelle anbefalinger stilet til nasjonalt nivå besluttet på sjette partsmøte (COP6/22) og deres tilknytning til UNFF elementene:

Paragraf i COP6/22	ELEMENT i UNFF-klassifisering
11, 12, 14 og 15	16.7
16 og 17	14.6
18	16.7
20	14.6
28	3.3
29	1.4
30	15.1
31	4.5
32	16.6
33	9.6
34	7.2
35	1.4

DEL 4: Kobling mellom resolusjoner fra MCPFE og de 16 tematiske områdene med underpunkter

MCPFE resolusjoner samt en deklarasjon (Wien)	Paragraf (der ulike paragrafer angir konkrete forpliktelser)	TEMA
Strasbourg 1990		
S1: Nettverk av permanente prøveflater for overvåkning av skogøkosystemer		6.1
S2: Bevaring av genetiske ressurser i skog		5.8, 9.2
S3: Desentralisert Europeisk databank for skogbranner		6.3
S4: Tilpasse forvaltning av fjellskog til nye miljøbetingelser		9.7
S5: Utvide EUROSILVA nettverket for forskning på trefysiologi		5.1
S6: Europeisk nettverk for forskning på skogøkosystemer		5.8
Helsinki 1993		
H1: Generelle retningslinjer for bærekraftig forvaltning av skog i Europa		1.1
	13	1.1
	14	1.1
	15	8.6, 10.4, 15.4
	16	16.7
H2: Generelle retningslinjer for bevaring av biodiversitet i Europeiske skoger		9.2
	1	1.1
	2	5.8, 9.2
	3	9.2
	4	6.4
	5	1.1
	6	9.5, 9.7
	7	2.4
	8	16.3
	9	5.8
	10	5.8
	11	10.6
H3: Skogsamarbeid med land med overgangsøkonomi		16.5
H4: Strategier for en prosess for langsiktig tilpasning av skog i Europa til klimaendringer		5.8, 9.2
	1-7	5.8
	8	5.8
	9	10.4
	10	15.4
Lisboa 1998		
L1: Mennesker, skog og skogbruk – forsterking av sosio-økonomiske aspekter ved bærekraftig skogforvaltning		
	Del 1: 1	2.1
	2	8.7
	3	2.3, 8.1, 8.5, 15.7
	4	1.1, 1.2, 1.3, 8.3
	5	8.1, 10.7
	6	8.3
	7	2.5
	8	2.5
	9	8.6
	Del 2: 1	1.1, 2.1
	2	2.1
	3	2.3, 14.2
	4	2.5

	5	2.5
	6	8.3, 8.8
	7	8.1
	8	8.8
	9	8.1
	10	8.6
	11	15.5, 15.6
L2: Pan-Europeiske kriterier og indikatorer, samt retningslinjer på operasjonelt nivå, for bærekraftig skogforvaltning		
	1	7.1
	2	7.1
	3	10.4
	4	5.4
	5	1.1, 7.1
	6	10.4
	7	1.1, 2.4
	8	2.1, 2.5
Wien, 2003		
Wien Deklarasjonen: Europeiske skoger – felles nytte, delt ansvar	7	8.2, 8.3, 8.7
	8	14.2
	9	15.2, 15.4
	10	13.4
	11	8.1, 8.2
	12	8.7, 16.4
	13	1.7
	14	1.1, 1.8
	15	2.5, 14.6
	16	1.1
	17	5.1, 5.5
	18	16.7
	19	10.7, 16.3
	20	15.3
	21	6.3, 8.1, 8.3
	22	5.8, 6.4, 13.4
	23	16.7
	24	16.7
	25	7.1
	26	16.7
W1: Styrke synergier for bærekraftig skogforvaltning i Europa gjennom tverrsektorielt samarbeid og nasjonale skogprogrammer		
	5	1.1
	6	1.7
	7	1.1
	8	1.7
	9	1.9
	10	1.5
	11	1.5
W2: Styrke økonomiske aspekter ved bærekraftig skogforvaltning i Europa		
	7	8.1, 14.2, 15.3
	8	15.2, 15.4
	9	15.2, 15.7
	10	8.1, 8.6
	11	8.3
	12	5.1, 5.2
	13	8.8
	14	8.8
	15	1.8, 8.1
	16	8.3
	17	8.4, 14.1

	18	2.3
	19	2.3
W3: Bevare og styrke de sosiale og kulturelle dimensjoner av bærekraftig skogforvaltning i Europa		
	5	8.2
	6	8.2
	7	8.7
	8	8.2
	9	2.4, 8.2
	10	8.2
	11	5.1
W4: Bevare og utvikle skogbiologisk mangfold i Europa		
	4	9.7, 16.8
	5	1.1
	6	5.7, 15.2
	7	15.3, 15.4
	8	9.1
	9	9.2
	10	9.5
	11	6.4
	12	12.2, 12.3
	13	10.4, 10.6
	14	6.2
	15	9.2
	16	9.5
	17	5.8
	18	9.2
W5: Klimaendring og bærekraftig skogforvaltning i Europa		
	5	8.1, 8.3, 15.2
	6	5.8, 6.3
	7	5.8, 6.3
	8	6.3
	9	10.7
	10	5.8, 6.3, 16.7

VEDLEGG 4: Kartlagte norske tiltak

Dette vedlegget presenterer kartlagte norske tiltak som er relevante i forhold til internasjonale beslutninger og anbefalinger knyttet til skogsektoren. Planlagte og iverksatte tiltak er beskrevet i tilknytning til hvert enkelt underelement av de seksten tematiske områdene, jfr kapittel 3 i hovedrapporten. Det er ikke registrert tiltak under elementer med liten relevans for Norge (skraverte celler).

Tiltakene er kartlagt som bidrag i vurderingen av i hvor stor grad de internasjonale beslutningene og anbefalingene er fulgt opp fra norsk side (del 2 i kartleggingen, jfr prosjektbeskrivelsen i vedlegg 1).

Hvert tiltak er klassifisert i henhold til type tiltak, ansvarlig institusjon og grad av gjennomføring av tiltaket etter følgende inndeling:

Type tiltak: Offentlige tiltak er karakterisert som *juridisk, J*, og *ikke juridisk, IJ*. Tiltak i regi av andre grupper (privat sektor, NGO, mv) er karakterisert som *ikke offentlige, IO*. Noen tiltak er i grenseland og andre omfatter for eksempel både juridiske og ikke-juridiske element.

Ansvarlig angir hvilke institusjon/aktør som står for tiltaket (finansierer, *fin*, og/eller driver det, *op*).

Status for tiltaket: Hvert enkelt tiltak er klassifisert som *iverksatt, I* (omfatter igangsatte og gjennomførte tiltak, jfr prosjektbeskrivelse i vedlegg 1) og *planlagt, P*.

Det er viktig å se angitt status for hvert enkelt tiltak i sammenheng med omtale av tiltaket. For eksempel vil en handlingsplan ved godkjenning få status *iverksatt*, mens gjennomføring av enkeltelementer i handlingsplanen på samme tidspunkt i beste fall er *planlagt*.

Det er ellers viktig å merke seg at denne klassifiseringen angir status for det enkelte tiltak, og at det ikke er direkte sammenheng mellom status for enkelttiltak under et tematisk område og norsk oppfølging av samme område. Dette skyldes at hvert enkelt norske tiltak i større og mindre grad dekker de ulike aspektene ved et underelement/tematiske område. Eksempelvis vil et iverksatt tiltak med relevans for en liten del av et underelement bare i liten grad bidra til norsk oppfølging.

1. Formulering og implementering av nasjonale skogprogrammer		TILTAK				Kommentar
		Beskrivelse	Type	Ansvarlig	Status for tiltaket	
1.	Utvikle og implementere et helhetlig nasjonalt skogprogram som integrerer bevaring og bærekraftig bruk av skogressurser og -verdier på en måte som er konsistent med nasjonal, regional og lokal politikk og strategier	<p>Nasjonalt: Summen av Stortingsmeldingen om skogpolitikken, fra 1998, de skopolitiske retningslinjene som Stortinget legger til grunn, virkemidler i skogpolitikken, fylkesvise skogstrategier, kommunevise oversiktsplaner og Levende Skog-prosessen er referert til som elementer i et ("første-generasjons") norsk skogprogram. I Skogmeldingen ble behovet for en oversikt over skopolitiske tiltak, herunder planer for gjennomføring, kontroll og oppfølging, og jevnlig evalueringer som grunnlag for korreksjoner ut fra nye utfordringer, forskning, kunnskap og erfaringer, påpekt.</p> <p>I Europa: Samarbeid om Nasjonale skogprogrammer gjennom Ministerkonferansene for beskyttelse av Europas skoger, MCPFE, der Ministerkonferansen i 2003 vedtok prinsipper for Nasjonale skogprogrammer i Europa</p> <p>Bistand: Styrking av lands kapasitet til å utarbeide og gjennomføre nasjonale skogprogram er nevnt spesifikt i <i>Regjeringens Handlingsplan for landbruksutvikling i utvikelingspolitikken (18. 05.04)</i>.</p>	IJ	LD	I	
2.	Evaluere, utvikle og implementere et egnet institusjonelt og juridisk rammeverk, inkludert økonomiske virkemidler og skattepolitikk, for å fremme bærekraftig skogforvaltning	<p>Eksisterende institusjonelt og juridisk rammeverk, samt økonomiske støtteordninger, for skogforvaltning utgjør grunnstammen. Eksempler på nylige/pågående endringer:</p> <p>Institusjonelt: Overføring av myndighet til kommunalt nivå</p> <p>Juridisk rammeverk: Arbeidet med ny skogbrukslov, referansegruppe med bred deltagelse ga innspill i prosessen, høring.</p> <p>Annet lovverk av betydning for skogforvaltning: Plan og bygningslov, Produktkontrollen, Miljøinformasjonsloven, Vannressursloven, Naturvernloven og endringer som følger av Biomangfoldlovutvalg, Økonomiske virkemidler: Reduserte bevilgninger og endringer i hvilke tiltak som gis støtte og betingelser for støtte, inkludert økt fokus på miljøeffekter av tiltak. Kommunevise strategiplaner som grunnlag for tildelinger.</p> <p>Prosesen med frivillig vern er et nytt grep i arbeidet for å fremme bærekraftig skogforvatning</p> <p>Skattepolitikk: <i>St.meld nr29 (2003-2004) Om skattereformen</i> foreslår til dels omfattende endringer i skatteordninger for skogsektoren. Stortinget skal etter planen behandle saken i vårsesjonen 2004.</p>	IJ J J IJ/J	LD LD MD LD, FIN, MD MD, LD, FIN, skogeiere FIN	I I I I I/P P	

<p>3. Utvikle og implementere egnet politikk og mekanismer for å sikre eiendomsrettigheter, fremme rettfærdig fordeling av overskudd, og ivareta tilgang til og bruk av skogressurser for lokalsamfunn og/eller urbefolkning for å fremme bærekraftig skogforvaltning</p>	<p>Eiendomsrettigheter og tilgang til skogressurser er regulert gjennom eksisterende lover (Grunnloven, Friluftsløven, Lover om stats- og bygdeallmenninger), i tillegg er arbeidsmarkedet regulert. Av spesielle relevans for urbefolkning i Norge, er oppfølgingen av Samerettsutvalgets første delinnstilling med lovforslag til behandling i Stortinget (<i>Om lov om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke (Finnmarksloven)</i>).</p>	<p>J</p>	<p>I</p>
<p>4. Oppmuntre aktiviteter i private sektor som fremmer bærekraftig skogforvaltning, inkludert utvikle og implementere standarder for dette</p>	<p>Offentlig virkemiddelbruk er innrettet for å bidra til at bl.a skogeieres aktivitet skal fremme bærekraftig skogforvaltning. Viktige elementer er investerings-tilskudd, kompetansetiltak og resultatkontroll. Skogavgiftsordningen stimulerer private investeringer i primærskogbruket, mens Treprogrammet, initiert i Skogmeldingen, fokuserer lenger ute i næringskjeden, også mot privat sektor. Levende Skog prosessen utarbeidet nasjonale standarder for bærekraftig skogbruk i 1998, som bygger på kriterier og indikatorer utarbeidet av MCPFE. De nasjonale standardene benyttes i ISO 14000-sertifisering og skal sikre at skogforvaltningen skjer innen gitte rammer.</p>	<p>J + IJ</p>	<p>I</p>
<p>5. Utføre en systematisk nasjonal vurdering av tiltaksforslagene i IPF og IFF, og utveksle erfaringer med andre land om dette</p>	<p>Denne kartleggingen av internasjonale forpliktelser og nasjonale tiltak er iverksatt som ledd i systematisk nasjonal vurdering. Erfaringer utveksles med andre land både i MCPFE og gjennom FN sitt skogforum (UNFF).</p>	<p>IJ</p>	<p>I</p>
<p>6. Implementere tiltaksforslagene i IPF/IFF og annet skogrelaterte arbeid i internasjonale prosesser i en koordinert og integrert prosess.</p>	<p>Skjer gjennom arbeid i UNFF, CBD, ITTO, FAO-Norge støtter aktivt samordningen som skjer gjennom Partnerskap for skogorganisasjoner (CPF)</p>	<p>IJ</p>	<p>I</p>
<p>7. Evaluere nasjonale skogprogram løpende, inkludert erfaringer med kriterier og indikatorer, iverksetting, samt tverrsektoriell planlegging og koordinering.</p>	<p>Deler av elementene som inngår i skogprogrammet, jfr 1.1, evalueres og revideres jevnlig, blant annet gjennom årlige budsjettprosesser, resultatkontrollen, overvåkningsprogrammet for skog. Tverrsektoriell koordinering skjer f.eks gjennom miljøhandlingsplan, fokus på bioenergi, og skog og jordbruks bidrag i regionalutvikling. Pågående evaluering av Levende skog standardene, oppdrag fra LS</p>	<p>IJ</p>	<p>I</p>
<p>8. Fremskaffe generelle, tverrsektorielle og spesifikke råd til land om nasjonale skogprogram, skogpolitikk, og utforming og administrering av økonomiske instrumenter og skattepolitikk for å fremme bærekraftig skogforvaltning.</p>	<p>Europeisk samarbeid gjennom MCPFE, bl.a prinsipper for nasjonale skogprogrammer, jfr omtale i 1.1, er ett eksempel på råd til land</p> <p>Bistand: <i>Handlingsplan for landbruksutvikling i utviklingspolitikken</i> er styringsdokument for norsk landbruksrelatert bistand, der skog er nevnt i følgende sammenhenger: landbruksstilnyttet skogbruk (agro forestry), bærekraftig bruk av naturressurser, inkludert skogressurser, samt forskning på forvaltning av utmarksressurser, allmenninger og skogrettigheter. Bidrag til kapasitetsoppbygging for å utarbeide og gjennomføre nasjonale skogprogram er ett element.</p>	<p>IJ</p>	<p>I</p>

9. Bruke nasjonalt skogprogram som et rammeverk for støtte og koordinering av skogrelaterte aktiviteter, og sikre kobling mellom skogrelaterte aktiviteter og bærekraftig utvikling mer generelt	Jftr omtale i 1.1: Elementene i nasjonalt skogprogram er koblet med bærekraftig utvikling generelt gjennom bl.a satsing på bioenergi, utmark og økt bruk av tre.	IJ	LD (fin)/ Innovasjon Norge (op)	I
	Bistand: jfr omtale i 1.1 og 1.8 Utredning om kobling skog og fattigdomsreduksjon	IJ IJ	UD, Norad Norad (fin)/ Norgaric (op)	P/I I

<u>TILTAK</u>				
Beskrivelse	Type	Ansvarlig	Status for tiltaket	Kommentar
2. Fremme deltagelse fra allmennheten				
1. Konsultere interessenter for å identifisere hele spekteret av skogprodukter og tjenester, og gjøre skogrelatert informasjon og statusrapporter tilgjengelige for beslutningstakere og relevante interessenter.				
	Det er tradisjon for konsultasjon og invitasjon til innspill fra ulike interessenter i politikktutforming generelt. Arbeid med bioenergi, utmarksnæringer og økt bruk av tre fokuserer på et bredere spekter av skogens produkter og tjenester, og sprer informasjon. Landbruk Pluss vektlegger utvikling i landbruket tilpasset endringer i rammevilkår og lokale tilpasninger.	IJ	LD, Treprogramme t, m.fl	I
	Skogrelatert informasjon er tilgjengelig gjennom nettportaler og på nettsider hos bl.a NIJOS, NORSKOG, SSB, Skogforsk, SKI	IJ	NIJOS, NORSKOG, SSB, SKI, LD (fin)	I
	Samarbeid mellom det offentlige og private om frivillig vern, initiert av skogeierforbundet, gir rom for mer aktiv involvering av skogeiere	J/IJ	MD, LD, skogeiere	I
	Lov om rett til miljøinformasjon og deltakelse i offentlige beslutningsprosesser av betydning for miljøet (Miljøinformasjonsloven) har til formål å øke allmennhetens til miljøinformasjon mv	J	MD	I
	Verneplaner utarbeidet etter Naturvernforbundet er en omfattende prosess med stor grad av medvirkning fra flere nivå. Opprettelse av regionale og sentralt barskottvalg med representanter fra skognæringen, miljøvernorganisasjoner og forvaltning har stått sentralt. Videre er det aktive prosesser lokalt med møter og høringer før verneforslag sendes på sentral høring før endelig vedtak i Regjeringen	J/IJ	MD, DN, Fylkesmenn, Barskottvalg	I
	Miljøorganisasjoner arbeider for å fremme sine syn på spekteret av skogprodukter og –tjenester, mot beslutningstakere og allmennheten	IJ	WWFNorge, Naturvernforbu ndet	I

<p>2. Involvere interesserte aktører i formidling, planlegging, implementering, overvåking og evaluering av skogforskning.</p>	<p>Aktører involveres gjennom ulike seminarer, kurs, informasjonsvirksomhet</p> <p>Programstyrer med bred deltagelse, seminarer, etc i regi av forskningsprogrammer, mv. Utviklingsfondet Skogtiltaksfondet</p> <p>Kontaktkonferanse mellom forskere og forvaltning, regionalt, årlig ambulerende arrangement</p>	<p>IJ</p> <p>IJ</p> <p>IJ</p> <p>IJ</p>	<p>SKL, skogselskapet, mfl. Dels LD (fin)</p> <p>Forskningsrådet</p> <p>Skogtiltaksfondet</p> <p>LD, Skogforsk, NLH</p>	<p>I</p>	
<p>3. Legge til rette for lokal medvirkning av lokalsamfunn og skogetere, bl.a gjennom finansiell støtte.</p>	<p>Formelle organer for medvirkning: Allmeningsstyrer og fjellstyrer, som i henhold til lovverket beholder en del av inntekten til oppgaver bestemt utifra formålsparagraf</p> <p>Kommunalt selvstyre og overført myndighet på landbruksområdet</p> <p>Lokale interesserenter er involvert i prosesser med landskapsplanlegging etter Levende Skog</p> <p>Ulike aktører bidro i utvikling av Skogmeldingen og bidrar i fylkesvise skogstrategier og Levende Skog</p>	<p>J</p> <p>IJ</p> <p>IJ</p> <p>IJ</p>	<p>KRD, LD</p> <p>LS</p> <p>LD, aktører</p>	<p>I</p> <p>I</p> <p>I</p> <p>I</p>	
<p>4. Øke offentlighetens oppmerksomhet om de direkte og indirekte godene fra skog på lokalt, nasjonalt, regionalt og globalt nivå.</p>	<p>Nasjonalt: se pkt 2.1 og 2.2. Fokus på goder som rekreasjonsopplevelser (f.eks Statskog og Jeger og fiskeforbund), miljøgevinst ved bruk av tre (f.eks Treprogrammet, Trefokus, Treindustrien)</p>	<p>IJ/IO</p>	<p>Statsskog, Jeger og fiskeforbund, Treprogrammet, Trefokus, Treindustrien</p>	<p>I</p>	
	<p>Regnskogsfondets kampanjer i Norge og Europa med fokus på faren for at tropisk tømmertømmer stammer fra områder som ikke er bærekraftig drevet, og at dette truer lokale goder.</p>	<p>IO</p>	<p>Regnskogsfondet</p>	<p>I</p>	

<p>5. Forbedre samarbeid, koordinering og partnerskap for å støtte bærekraftig skogforvaltning innenfor et nasjonalt skogprogram, gjennom involvering av relevante interessenter inkludert urbefolkning, skogseiere, kvinner og lokalsamfunn i skogrelaterte beslutninger</p>	<p>Nasjonalt: Involvering av ulike interessenter i utarbeiding av Skogmeldingen, i arbeidet med ny skoglov, etc. Involvering av ulike interessenter gjennom kontaktutvalg/rentemiddelutvalg i fylker og kommuner Særskilte tiltak for å fremme kvinners deltagelse i skogsektoren, Jenter i Skogbruket, prosjektstøtte, forskningsprosjekter, mv Gjennom den ekstrabudsjettære støtte til FAO er skog et prioritert satsingsområde, særlig knyttet til gjennomføring av programmet "Participatory Forestry and Sustainable Livelihoods". Tre områder har vært særlig prioritert (mottar ca 8 mill kroner per år): - Å bidra til å utvikle bærekraftig lokalsamfunnsbasert næringsvirksomhet basert på skogprodukter - Å yte støtte til frivillige organisasjoner for å delta i utviklingen og gjennomføringen av nasjonale skogprogrammer og i reformen av nasjonal policy på skogområdet - Å bidra til organiseringen av lokalsamfunn og produsentorganisasjoner for å bygge merkevarer ("trademarks") og forbrukerpreferanser. <i>Handlingsplan for landbruksutvikling</i>, jfr 1.1 og 1.8, samt eksisterende bistandssamarbeid med kobling til nasjonale skogprogrammer Samarbeidsavtalen med Indonesia fra 2002 er et 'partnerskap' etter Johannesburg-definisjon Samarbeid med frivillige organisasjoner som arbeider med naturressursbruk, inkludert skog, i India og Etiopia Skogrelaterte prosjekter i forbindelse med støtte til gjenoppbygging på Balkan, Kosovo, Bosnia & Herzegovina, Serbia, Macedonia</p>	<p>LD Fylker/kommuner LD (delvis fin) JiS UD</p>	<p>I I I I</p>	<p>LD Fylker/kommuner LD (delvis fin) JiS UD</p>	<p>I I I I</p>	<p>I I I I</p>	<p>LD Fylker/kommuner LD (delvis fin) JiS UD</p>	<p>I I I I</p>	<p>LD Fylker/kommuner LD (delvis fin) JiS UD</p>	<p>I I I I</p>	<p>I I I I</p>	<p>LD Fylker/kommuner LD (delvis fin) JiS UD</p>	
<p>6. Fremme effektiv deltagelse i skogrelaterte beslutninger på alle nivå i land med lavt skogdekk.</p>						<p>LD Fylker/kommuner LD (delvis fin) JiS UD</p>	<p>I I I I</p>	<p>I I I I</p>	<p>LD Fylker/kommuner LD (delvis fin) JiS UD</p>	<p>I I I I</p>	<p>I I I I</p>	<p>I I I I</p>	<p>LD Fylker/kommuner LD (delvis fin) JiS UD</p>

3. Bekjempelse av avskoging og forringelse av skog		TILTAK				Kommentar
		Beskrivelse	Type	Ansvarlig	Status for tiltaket	
1. Analyserer historiske og underliggende årsaker til avskoging og forringelse av skog, inkluderte tap av biodiversitet, påvirket av grenseoverskridende/ luftbåren forurensning og prosesser utenfor skogsektoren.	Nasjonalt: Ulite forskningsprosjekter innen skoghistorie og tidligere på sur nedbør har bidratt med kunnskap om årsaker til avskoging og forringelse.	IJ	Skogforsk, andre forskn.inst	I		
	Landskogsakseringen viser utvikling i skogressurser fra 1918 til dags dato. Overvåkningsprogrammet for skogskader gir informasjon om grenseoverskridende/luftbåren forurensning. Prosjekter om skog og klima og effekter av klimaendringer, er aktuelle eksempler på utenforliggende årsaker med betydning for skogsektoren	IJ	NIJOS, Skogforsk, andre forskn.inst	I		
2. Assistere land for å studere de underliggende årsakene til avskoging og forvaltning som forringer skogene og integrere skogtemaer i fattigdomsbekjempelse, matsikkerhet og relaterte utviklingsprogram	Norad: Prosjekter i Uganda (skogsektorprogram har bidratt i utvikling av nasjonalt skogprogram), Tanzania (miljøprogram med skogrelevante elementer) Eco-restoration prosjekt i Kashmir, India (2003-06), Madagaskar, Nord-Korea	IJ	Norad	I		
	Norwegian Forestry Group: FAO og UD prosjekter på Balkan, Inter-American Development Bank prosjekter i Sentral-Amerika, og impacts prosjekt i Kina	IJ	Skogforsk NFG	I		
3. Utvikle og iverksette helhetlig nasjonal politikk, strategier, økonomiske instrumenter og mekanismer for å bekjempe avskoging og forringelse av skog.	Regnskogbevarende prosjekter i Brasil, Indonesia, Malaysia, Papua Ny Guinea og Sentral-Afrika (særlig DRC) med fokus på utdanning og organisering for indianere og andre skogsfolk, urbefolkningens rettigheter, alternative inntektskilder, og forsvar av leveområder. Total finansiering på ca 20 mill kroner, fordelt på offentlig og privat finansiering (ca-tall).	IO	Regnskogsfond et	I		
	Bidrag i policy prosjekter rettet mot lovverk og utprøvinger i rettssystemer i Brasil, Indonesia, Malaysia, Papua Ny Guinea	IO	Regnskogsfond et	I		
4. Skape oppmerksomhet om betydningen av temaer knyttet til avskoging og forringelse av skog, samt de ulike verdiene knyttet til skog.	Bidrag i policyprosjekter rettet mot skogforvaltning i Sentral-Amerika; Belize, Honduras, Guatemala	IO	NFG	I		
	Nasjonale og regionale/internasjonale kampanjer med fokus på betydning av regnskog, jfr beskrivelse under 2.4.	IO	Regnskogsfond et	I		
	Miljøorganisasjoners arbeid, jfr 2.1, nasjonalt og regionalt/globalt	IO	WWFNorge, Naturvernforbundet	I		

4. Tradisjonsbasert skogrelatert kunnskap		TILTAK				Kommentar
		Beskrivelse	Type	Ansvarlig	Status for tiltaket	
1. Samarbeide med og styrke kapasiteten til urbefolkningen og skogavhengige lokalsamfunn for å identifisere, kartlegge og fremme forståelsen for og anvendelsen av tradisjonsbasert skogrelatert kunnskap på lokalt, nasjonalt og internasjonalt nivå.	Skogbruksmuseet presenterer historisk utvikling i skogens betydning, og fremmer forståelse for tradisjonsbasert skogrelatert kunnskap. Fokus på kulturminner bidrar også til dette	IJ	Skogbruksmuseet	I		
	Treprogrammet, jfr omtale i 1.4 og 2.1, har bl.a prosjekter mot Riksanstikvaren og på lafting	IJ	Treprogrammet	I		
	Miljøbistand. Trondheimskonferanser, mv	IJ	MD, m.fl	I		
	Jfr Regnskogbevarende prosjekter beskrevet først under 3.2.	IO	Regnskogsfondet	I		
	Jfr Regnskogbevarende prosjekter beskrevet først under 3.2, og spesifikt arbeid med ny lov i Brasil som omfatter genetiske ressurser og tradisjonsbasert skogrelatert kunnskap.	IO	Regnskogsfondet	I		
2. Utvikle og implementere nasjonal lovgivning og politikk, inkludert bruk av intellektuelle eiendomsrettigheter, for å respektere, opprettholde, beskytte og anvende tradisjonsbasert skogrelatert kunnskap.	Genressurser er tema for nordisk samarbeid og i nasjonalt genressursutvalg	IJ		I		
	Nasjonalt med spesiell relevans for urbefolkning: "Til beste for samisk kultur, reindrift, næringsutøvelse og samfunnsliv" er foreslått som viktig element i den foreslåtte Finnmarksloven, jfr pkt 2.5.	J	Jusitidsdep	P		
3. Utvikle og implementere politikk og mekanismer for å støtte tradisjonsbaserte systemer for ressursbruk og sikre rettferdig deling av skogrelaterte goder, inkludert bruk av skoggenetiske ressurser, med lokalsamfunn, kvinner og urbefolkning, og dokumentere suksessfulle tilnæringer til dette.	Jfr Regnskogbevarende prosjekter beskrevet først under 3.2, direkte på tradisjonell ressursbruk og indirekte gjennom utdanning innen slike, samt dokumentering	IO	Regnskogsfondet	I		
	Prosjekt i Pakistan (Rural support program and poverty reduction) med elementer av rettighetsspørsmål og skogforvaltning	IJ	Norad (fin)/Noragric (op)	I		
4. Fremme forskning om og støtte til nettverk som fremmer tradisjonell skogrelatert kunnskap, og inkludere tradisjonsbasert skogrelatert kunnskap i opplæringsprogrammer for skogforvaltning.						
5. Legge til rette for arbeid under CBD og i andre relevante organisasjoner for å iverksette tiltak som anerkjenner, respekterer, beskytter og opprettholder tradisjonsbasert skogrelatert kunnskap	Nasjonalt: Biomangfoldlovutvalgets mandat henviser til CBDs fokus på sammenheng mellom bruk og vern, samt fordelingsspørsmål, og framholder at dette bør gjenspeiles i norsk regelverk. Utvalget skal etter planen avgi sin innstilling i juni 2004.	J	MD	P		
	Jfr Regnskogbevarende prosjekter beskrevet først under 3.2, og med spesiell fokus på tradisjonsbasert skogrelatert kunnskap i CBD	IO	Regnskogsfondet	I		

5. Skogrelatert vitenskapelig kunnskap		TILTAK			Kommentar
Beskrivelse	Type	Ansvarlig	Status for tiltaket		
1. Identifisere og prioritere behov for interdisiplinær skogforskning på nasjonalt nivå og for ulike økologiske regioner	IJ	LD, MD, DN, Forskningsrådet, skognæring	I		
2. Styrke skogforskningen ved formulering av nasjonal politikk, programmer og strategier og ved å koordinere ivertsettning av forskningsprogrammer med nasjonal tilslutning	IJ	Forskningsrådet	I		
3. Mobilisere ressurser, støtte felles initiativ i offentlig og privat sektor, bygge kapasitet og styrke institusjoner, nettverk og konsortium for skogforskning på lokalt, nasjonalt og internasjonalt nivå.	IJ	LD (fin.), Forskningsrådet, UD	I		
4. Videreutvikle og styrke tilgang til skogforskning og informasjonssystemer ved utnyttning av eksisterende mekanismer og nettverk.	IJ	LD, Forskningsrådet, Treprogrammet, aktører, LD, Forskningsrådet, LD, Skogtiltaksfond	I/P		
	J	UD	I		
	IJ	UD	I		
	IJ	Skogforsk, SKI, NIJOS, SSB, LD, forskningsinstitusjoner	I		
	IJ	LD, forskningsinstitusjoner	I/P		

5.	Styrke koblingen mellom skogforskning og skogrelatert politikk og planleggingsprosesser, samt øke støtte til skogrelaterte forskningsprogrammer i u-land.	Nasjonalt: Gjennom budsjettprosesser mv videreutvikles koblingen. Kartlegge trua arter i skog gjennom kartleggingsprosjekt og FoU, inkl. hotspots for trua arter i skog Bistand: Forskning er element i <i>Handlingsplan for landbruksutvikling</i> , jfr 1.1 og 1.8. Norge gir finansiell støtte til GEF (57 mill i 2004), som benyttes også til skogprosjekter	IJ IJ IJ	UFD, LD, MD, UD MD, LD, FD SD (Interdep.) UD, Norad	I I P
6.	Fremme forskning på og analyse av skogrelaterte konvensjoner for å adressere mangler i eksisterende kunnskap.	Handlingsplan Prioritering innen mat- og landbruksforskning, jfr pkt 5.1, påpeker behovet for mer kunnskap om regionale og internasjonale rammebetingelser. Prosjekter i gang ved NLH: endringer i rammebetingelser og effekter av internasjonale avtaler på skogforvaltning og miljøverdier.	IJ	LD NLH	I
7.	Utvide forskning om skogtaksering og overvåkning, effektive metoder for verdsetting av alle skogprodukter og – tjenester, og nytte og kostnader knyttet til bærekraftig skogforvaltning.	Skogtaksering og overvåkning: Elementer av metodeutvikling i ICP, jfr 6.1 Verdsetting: Ulike prosjekter innen verdsetting har bidratt med kunnskap om ulike elementer og tilnæringsmåter, betalingsvillighet, mv. Nytte og kostnader: Prosjekter innen miljøtilpasninger i skogbruket, behov for vern, livssyklusanalyser, etc	IJ	LD, SFT (fin) Forskningsrådet	I
8.	Utvikle og støtte forskning på biologisk mangfold i skog og samspill med henholdsvis økosystemfunksjoner og klimaendringer	Forskningsprogrammer: Biologisk mangfold - dynamikk, trusler og forvaltning, Landskap i endring, Klimaprogram, Skogprogram: Prosjekt eksempeler: "Land use and ecosystem function in Norwegian forest landscapes" (NLH), Miljøregistreringer i skog (Skogforsk), prosjekter ved universiteter, NINA, Skogforsk	IJ	LD, MD, etc (fin)/Forskning srådet, div. forskningsinstitusjoner	I

6. Skogens vitalitet og produktivitet		TILTAK			Kommentar
Beskrivelse	Type	Ansvarlig	Status for tiltaket		
1. Utvikle nasjonale takserings- og overvåkningsmetoder, utvide regionale programmer for å overvåke virkningen av luftbåren forurensing og andre negative påvirkninger på skogens helse, og skaffe faktisk informasjon om luftbåren forurensing og sykdomssmitte på tvers av landegrensene.	IJ/IJ	LD LD, SFT (fin.)/ Skogforsk, NIIOS, NILU (op)	I I		
	IJ	LD, SFT (fin.)/ Skogforsk, NIIOS, NILU (op)	I		
Undersøkelse av skadelige organismer ved tømmerimport	IJ	LD, Mattilsynet (fin)/Skogforsk (op)	I		

<p>2. Styrke internasjonalt samarbeid og benytte forebyggende tilnærming for å redusere langtrekkende luftforurensning og andre skadeeffekter (sykdom og skadedyr, villbrann, mv) på skog</p>	<p>Tiltak i forbindelse med FNs konvensjon om langtransporterte grenseoverskridende luftforurensninger (se 6.1) Undersøkelse av skadelige organismer ved tømmerimport, jfr 6.1</p> <p>Bistand: Under den ekstrabudsjettære støtten til FAO støttes et tverrgående samarbeid i organisasjonen på klimaendringer. Impacts prosjekt i Kina</p>	<p>IJ</p> <p>IJ</p>	<p>LD, Mattilsynet, Skogforsk</p> <p>UD</p> <p>NIJOS, SKogforsk</p>	<p>I</p>	
<p>3. Iverksette tiltak for å kartlegge og redusere negative effekter på skogens helse og vitalitet, av bl.a. klimaendring og skogbranner, gjennom tverrsektoriell tilnærming, både på nasjonalt, regionalt og globalt nivå</p>	<p>Kartlegging: OPS og ICP, jfr tidligere beskrivelse, inkludert fålegneseproblematikk. Prosjekt for kartlegging av effekter av skogbrann NFG prosjekt i Sentral-Amerika, skogforvaltning og barkbilleproblematikk; Belize, Honduras og Guatemala</p>	<p>IJ</p> <p>IJ</p> <p>IJ</p>	<p>Skogforsk, NIJOS Skogforsk NFG</p>	<p>I</p> <p>I</p> <p>I</p>	
<p>4. Dempe tap av bl.a. biologisk mangfold som skyldes oppdeling og omdisponering av arealer og mangel på naturlige forstyrrelser</p>	<p>Levende Skog, vern av skog, etc er eks på tiltak som demper effekt Miljøregistreringer gir grunnlag for å avdekke viktige områder i skog.</p> <p>Kommunevis kartlegging av biologisk mangfold kan gi informasjon om viktige områder og artsforekomster, samt på oversiktsnivå. Harmonisering med MiS (jfr St.meld. nr. 25 (2002-2003) kap 4.2). Verdssetting av naturtyper. Utvikle nøkler for å konvertere MiS-områder til naturtyper</p> <p>Jfr Regnskogbevarende prosjekter beskrevet først under 3.2, med fokus på at regnskog reservater forsvares</p>	<p>IJ</p> <p>IJ</p> <p>IJ</p> <p>(J)</p> <p>IJ</p> <p>IO</p>	<p>LS, MD, LD</p> <p>MiS, Siste sjanse</p> <p>MD, kommuner</p> <p>LD, MD</p> <p>Regnskogsfond et</p>	<p>I</p> <p>I</p> <p>I</p> <p>I</p> <p>I</p> <p>I</p>	

7. Kriterier og indikatorer for bærekraftig skogforvaltning		TILTAK				Kommentar
		Beskrivelse	Type	Ansvarlig	Status for tiltaket	
1. Videreutvikle og implementere kriterier og indikatorer for bærekraftig skogforvaltning nasjonalt og internasjonalt, og støtte bestrebelser på å harmonisere tilhørende begreper og definisjoner.	Mål og resultatrapportering i skogpolitikken skal bidra til bærekraftig skogforvaltning.	IJ	LD, NIJOS	I		
	Det er planlagt å bedre koblingen mellom nasjonal resultatrapportering i primærskogbruket og kriterier og indikatorer som er utviklet på Europeisk nivå. Levende skogs standarder, utviklet med bred deltagelse, fungerer gjennom bruk ved sertifisering som konkret oppfølging.	IJ	LD, NIJOS	I		
2. Oppmuntre, bla innenfor arbeidet knyttet til CBD, utviklingen av indikatorer for biodiversitet som er komplementære til eksisterende kriterier og indikatorer for bærekraftig skogforvaltning.	MIS kartlegging i flatene til Landsskogtakseringen	IJ	LD, NIJOS	I		
	Flere biomangfoldparametre inn i flatene til Landsskogtakseringen	IJ	LD, MD, interdep	P/I		
	Overvåke hotspots for rødlistearter i Landsskogtakseringens flater	IJ	LD	P/I		
	I Europa: MCPFE har lagt mye arbeid i utvikling og testing samt forbedring av sine kriterier og indikatorer. ECE Timber Section samler inn Europeiske data. Arbeid i regi av EEA på indikatorutvikling	IJ	LD	I		
	Bestrebelser på harmonisering av begreper er gjort mhp verneklassifisering i Europa, samarbeid mellom MCPFE og PEBLDS (strategi for biologisk og landskapsmessig mangfold, i regi av Europeiske miljøministere). Norge bidro med NIJOS-eksport finansiert av LD	IJ	DN	I		
	Relevante elementer i forskningsprosjekter, eks Cost Action E 25 og 27.	IJ	LD, MD	I		
		IJ	Skogforsk, m.fl	I		
	Nasjonalt, se 7.1, samt nasjonal rødliste med habitater og trusselfaktorer	(J)	ArtDataBanke	P		
	Nordiske samarbeid om indikatorer for bærekraftig utvikling er under utvikling, og Norge arbeider for at arbeidet på skog må være samkjørt med kriterier og indikatorer fra MCPFE-prosessen		n			
	Regionalt: Se pkt 7.1 omtale av MCPFE og PEBLDS, samt arbeid i regi av EEA.	IJ	LD, MD	I		
Bistand: Regnskogsfondet støtter arbeid i organisasjoner i samarbeidsland	IO	Regnskogsfondet	I			

		<u>TILTAK</u>				Kommentar
		Beskrivelse	Type	Ansvarlig	Status for tiltaket	
8. Økonomiske, sosiale og kulturelle aspekter ved skog						
1.	Forbedre innsamling og utveksling av informasjon om verdier av alle skogtjenester og -produkter, inkludert miljømessige og sosiale effekter av endret bruk av skog, til støtte for beslutninger knyttet til skogpolitikk og investeringer.	Omfattende datainnsamling innen ulike skogprodukter, og noe innen tjenester (karbonbinding, rekreasjonsbruk, mv). Basisdata samlet inn gjennom Landskogtakseringen, Overvåkningsprogrammet for skogskader, Resultatkontrollen, Skogstatistikk (avvirkning, skogkultur, eiendomsforhold, sysselsetting, etc), miljøregistreringer, etc. Prosjekter som Levende Skog og Nullområder har gitt informasjon om spesifikke biter. Forbedringer på gang, f.eks innen eiendomsforhold og sysselsetting. COST Action under oppstart på Forest, health and human welfare, inkludert rekreasjon Naturbasert turisme	IJ	NIJOS, SSB, NLH, Skogforsk	I	
2.	Klargjøre informasjon om metoder og databehov for verdsetting av skogens økonomiske, sosiale og kulturelle aspekter, og videreutvikle og styrke disse aspektene	Verdsetting av sosiale og kulturelle aspekter byr på fortsatte utfordringer, til tross for at forskningsprosjekter innen verdsetting har bidratt med en del informasjon Bistandsprosjekt: Catchment Forest Reserve i Tanzania	IO	NIJOS, SSB, NLH, NORSKOG Noragric	I	
3.	Analyse verdikjedene i skogsektoren, og sammenhengene mellom ulike næringsutnyting og skogens næringsmessige betydning lokalt til støtte for politiske beslutninger. Fremme nye produkter og innovasjon og entreprenørskap	Treprogrammet, jfr omtale under 1.4 og 2.1, bevilger midler til produktutvikling og effektivisering i verdikjeden, samt prosjekter innen skog- og trebransjen innenfor utdanning, informasjon og synliggjøring av bruk av tre Trefokus og Treindustrien har informasjonsprosjekter mv, jfr omtale i 1.4.	IJ	Innovasjon Norge	I	
4.	Gjennomgå sammenhengen mellom eiendomsrettigheter og avskoging og forringelse av skog	Frivillig vern er eksempel på at ny næringsmessig utnyttelse i skogsektoren	IJ	Trefokus, Treindustrien MD, skogeiere	I P/I	Lav aktualitet for Norge
5.	Forbedre innsamling av data og informasjonsspredning om tilbud og etterspørsel av treprodukter, andre skogbaserte produkter samt substitutter, og bruke dette i utvikling og iverksetting av nasjonale skogprogrammer og -strategier	Ulike prosjekter og initiativ gir kontinuerlig nye data, (livssyklusanalyser, substituttanalyser, etc). Prosjekter i regi av treindustrien på nye bruksområder for treprodukter og biprodukter, og for å styrke trevirkets posisjon i markeder	IJ/IO	Treprogrammet, NIJOS, SSB, NLH, Skogeierorganisasjoner, Prevista, Treindustrien, Treteknisk institutt	I	

<p>6. Analysere nytte og kostnader over livsløpet, inkludert miljøvirkninger, av skogprodukter samt substitutter, som basis for å gjennomgå politikk som har betydning for deres relative priser og for å utvikle insentiver til støtte for bærekraftig skogforvaltning</p>	<p>Ulike prosjekter og initiativ gir nye data (livssyklusanalyser, substituttanalyser, etc) Prosjekter i regi av treindustrien på nye bruksområder for treprodukter og biprodukter, og for å styrke trevirketets posisjon i markeder</p>	<p>IJ/IO</p>	<p>I</p>	<p>Treprogrammet, NIJOS, SSB, NLH, Skogteilerorganisasjoner, Prevista, Treteknisk institutt</p>
<p>7. Implementere politikk for å sikre eiendomsrettigheter og oppnå rettferdig fordeling av nytten av bærekraftig skogforvaltning for lokalsamfunn, skogteiere og urbefolkning</p>	<p>Nasjonalt er rettigheter mv regulert, jfr også pkt 1.3 Bistand: Prosjekter på eiendomsrettigheter med relevans for skog, eks i sørlige Afrika, Noragric-studie på kvinners eiendomsrettigheter Jfr Regnskogbevarende prosjekter beskrevet først under 3.2, med fokus på å beskytte, oppnå og/eller forvalte rettigheter til egne territorier for lokalsamfunn og urbefolkning</p>	<p>IJ IO</p>	<p>I I I</p>	<p>Norad, Noragric Regnskogfondet</p>
<p>8. Sikre utdanning og opplæring, samt styrke sikkerhetsforholdene, for å sikre kompetente skogteiere og ansatte framover</p>	<p>Kurstilbud og seminarer for skogteiere og funksjonærer Opplæring: Arbeide for at utdanningstilbud samsvarer med næringens behov og at rammebetingelser for opplæring er tilpasset skognæringens behov. Videreutvikle og stimulere lærlingordning i skogbruket og formidling av lærlingutveksling med andre land Tiltak innen arbeidsmiljø og sikkerhet, eks kontinuerlig arbeid med Helse, miljø og sikkerhet, Inkluderende arbeidsliv og for redusert sykefravær, Informasjon til skogteiere og skogbedrifter om sikkerhetsforhold ved skogsarbeid, og sikkerhetsruitiner</p>	<p>IJ IJ IJ IJ</p>	<p>I I I I</p>	<p>LD (fin)/ SKI (op). NORSKOG Skogbrukets Landsforening Skogbrukets Landsforening</p>

		<u>TILTAK</u>				Kommentar	
		Beskrivelse	Type	Ansvarlig	Status for tiltaket		
9. Vern av skog og beskyttelse av unike skogtyper og sårbare økosystemer	1. Utvikle metoder og strategier for økosystemtilnærming (definert under CBD) for all skog – i og utenfor vermede områder	Økosystemtilnærming er bakgrunn for Levende Skog kravet til landskapsøkologiske hensyn ved plantegging og forvaltning av teiger over 10.000 og at slike hensyn skal tas på tvers av eiendomsgrenser for mindre eiendommer	IJ	LS	I		
		Med utgangspunkt i MiS-registrering utarbeides det forvaltningsplaner basert på en økosystemtilnærming for biologisk viktige områder i hele eller deler av en kommune.	IJ	Skogeiere	I		
		Det pågår metodeutvikling innen registrering med sikte på mer 'overordnet' overvåkning, f.eks laser, satellitt og miljøregistreringer	IJ	NLH, Skogforsk	I		
		Metodeutvikling tilknyttet prosjektet "SatNat" med bruk av satellittdata for arealkartlegging og identifisering av viktige arealer for biologisk mangfold, også i skog. DN-utredning <i>in press</i>	IJ	DN, Norsk Romsenter	I		
		MCPFE arbeid på samordning økosystemtilnærming og bærekraftig skogforvaltning, i samarbeid med PEBLDS	IJ	LD	I		
		Ulike kartlegginger (miljøregistreringer i skog og naturtypekartlegging) bidrar til forbedret kunnskapsgrunnlag for ulike verdier i skog, inkludert truede arter	IJ	LD, MD, kommuner, div organisasjoner	I		
		Evaluering av skogvernet i Norge, 2002 anbefaler å øke vernet skog i Norge fra 1% av det produktive skogarealet til 4,6%.	IJ	MD, LD (fin.)/ NINA, Skogforsk (op)	I		
		Øke andelen vernet skog i Norge. St.meld. nr. 25 (2002-2003) anbefaler en langsiktig strategi for å øke vernet skog opp mot det nivået som 2002-evalueringen anbefaler. Faglige prioriteringer i Evalueringen legges til grunn. Budsjett 2004: 120 mill kroner	J	MD, DN	P		
		Arbeid med frivillig skogvern, samarbeid MD/DN – Norges Skogeierforbund (NSF). Med basis i anbefalingene fra "Evalueringen" arbeider DN og NSF med en utvidelse av skogvernet på frivillig basis. Skogvern blir da nærmest et "produkt" som skogeiere kan "selge" til staten.	IJ/J	MD (delfin.)/ DN, NSF	I		
		DN har også iverksatt et nasjonalt registreringsprogram hvor all statlig eid skog skal registreres og gis en vurdering av verneverdi. Dette arbeidet vil danne basis for eventuelt nytt skogvern på statlig grunn.	IJ	DN	I		
3. Utvikle og ta i bruk partnerskap for å engasjere skogeiere, privat sektor, urbefolkning og lokalsamfunn i planlegging	IJ	MD, DN, skogeiere, m.fl	I				

og forvaltning av skogreservater	Jfr Regnskogbevarende prosjekter beskrevet først under 3.2; partnerskap med urbefolkning og lokalsamfunn og også staten som skogeier	IO	Regnskogsfondet	I	
4. Utvikle og ta i bruk innovative metoder og bedre koordinering av bistand for effektiv finansiering, oppmuntring og gjennomføring av tverrsektoriell politikk for å støtte skogvern	Nasjonalt: Omfattende høringsprosesser ved skogvern. Samarbeid mellom miljøvermyndighetene og Skogierforbundet om frivillig skogvern. (Se 3.2 og 3.3.)				
5. Utvikle og ta i bruk metoder for å vurdere tilstrekkelighet, konsistens, tilstand og effektivitet av vernede områder og forvaltning av disse	Nasjonalt: Evaluering av skogvernet i Norge, 2002 (Se 9.2)	IJ	MD, LD (fin.)/ NINA, Skogforsk (op)	I	
6. Etablere felles verneområder og retningslinjer for samarbeid i forvaltning av økologisk viktige eller unike skoger på tvers av landegrensene	Europa: Arbeid i regi av MCPFE og PEBLDS på vernede områder, samt forskningssamarbeid i Cost Action E 25 og 27, bl.a på klassifisering av vern av skog	IJ	LD, MD Skogforsk, m.fl	I	
7. Prioritere rehabilitering og bærekraftig forvaltning av skog og trær i miljømessig kritiske områder i nasjonalt skogprogram. Oppmuntre samarbeid og samordning av aktiviteter i slike områder, inkludert systematisk innhenting og analyse av data	Enkelte eksisterende og planlagte verneområder med skog er tilstøtende til verneområder i naboland. Av konkrete vernesamarbeid der viktige skogområder er sentralt finnes to områder: Trilateral samarbeid mellom Norge, Russland og Finland om vern i Pasvik-Enare-området; Samlokalisering av verneverdig skog mellom Sverige og Norge (Østfold) i Lundsneset naturreservat og Trestickla Nationalpark. Eksisterende datainnsamling for skogutvikling nasjonalt, jfr 8.1, sørger for innhenting og analyse. Tilpassede tiltak iverksettes der skade oppdages, f.eks på geografisk avgrensede områder etter insektskade, forurensning eller andre naturkatastrofer. Arbeid med kystgranskog, etablering av vernskoggrenser, edellauvskog	J	MD, DN	I	
		IJ	LD, NIJOS	I	
		IJ/J	MD, DN, andre	I	

10. Overvåking, vurdering og rapportering; og begreper, terminologi og definisjoner		TILTAK			Kommentar
Beskrivelse	Type	Ansvarlig	Status for tiltaket		
1. Rapportere på gjennomføring av IPF/IFF tiltaksforslag	Årlige rapporter til FNs Skogforum, UNFF, på aktuelle tema. Rapportering i hht kriterier og indikatorer, jfr 7.1, til ministerkonferanser i MCPFE	IJ	LD	I	
2. Bidra med nasjonale data for tømmer og andre skogbaserte verdier til FAOs Global Forest Resource Assessments	Gjennomføring av IPF/IFF tiltaksforslagene er en viktig del av denne kartleggingen Ulik statistikkinnsamling, jfr omtale pkt 8.1. Skogstatistikk fra Statistisk Sentralbyrå, Landsskogtakseringen er viktige elementer	IJ	LD (fin)/NLH (op)	I	
		IJ	SSB, NIJOS	I	

<p>3. Delta i internasjonal utvikling av globale retningslinjer for konsistent nasjonal oversettelse og bruk av IUCNs kategorier for vernet skog</p>	<p>Deltagelse i regionalt arbeid med klassifisering av vernet skog i Europa, et samarbeid mellom MCPFE og PEBLDS, jfr omtalte pkt 7.1 og 7.2. Norge deltar også i kriterieutvikling gjennom aktiviteter knyttet til det Europeiske miljøbyrået (EEA) som arbeider med europeisk harmonisering av globale kriterier knyttet til bl.a. biologisk mangfold (herunder verneverdig skog).</p>	<p>IJ</p>	<p>LD, MD MD</p>	<p>I</p>
<p>4. Utvikle harmoniserte, kostnadseffektive og omfattende nasjonal rapportformat og datasystemer som inkluderer relevante kriterier og indikatorer for bærekraftig skogforvaltning, og sørge for synkronisering i rapportering for å redusere dobbeltarbeid</p>	<p>Innspill og bidrag gjennom relevante rapporteringer, jfr omtale i 7.1 og 7.2, samt 8.1. Nasjonal resultatrapportering legges om for å samsvare bedre med internasjonale rapporteringer, jfr omtale under 7.1. COST Action under oppstart på samordning av Landskogsaktivering i Europeiske land (metodeutvikling i taks/overvåking). FAO/ECE arbeider med harmonisering av definisjoner, norsk deltagelse i Team of specialists jfr 10.4</p>	<p>IJ</p>	<p>LD, SSB, NIJOS NIJOS</p>	<p>I P</p>
<p>5. Konsultere med landene om definisjoner for skogvurderinger og innsamling og analyse av skoginformasjon, inkludert Global Forest Resource Assessment, og gi tilbakemeldinger på resultatene</p>	<p>Jfr 10.4</p>			
<p>6. Overvåke, evaluere og rapportere på iverksettning av nasjonalt skogprogram, inkludert bruk av kriterier og indikatorer for å vurdere utvikling i skogtilstand og bærekraftig skogforvaltning</p>	<p>Diverse rapporteringer mv som omtalt under 8.1, 10.2 og 10.4. Andre nasjonale overvåkingsprogram som omfatter skog er ”Terrestrisk miljøovervåking” (TOV). MIS kartlegging i Landskogsaktiveringens flater. Flere biomangfold-parametre i Landskogsaktiveringens flater Samordne og delvis samlokalisere TOV-flater, OPS-flater og NIJOS sine intensivflater i skog for å få mer integrert overvåking i skog.</p>	<p>IJ IJ IJ</p>	<p>LD MD, LD MD, LD</p>	<p>I P/I P</p>
<p>7. Utarbeide nasjonal informasjon om bærekraftig skogforvaltning, inkludert ressurskartlegging i skog og statistikk for trevirke og andre produkter og tjenester fra skog. Bistå utviklingsland og land med overgangskonomier i datainnsamling og analyse for å sikre overvåking av skogressursene.</p>	<p>Nasjonalt: Se pkt 8.1, 10.2 og 10.6. Landskogsaktivering, resultatkontrollen og handelsstatistikk mv er viktige biter</p>	<p>IJ</p>	<p>NIJOS, SSB</p>	<p>I</p>
<p>8. Bidra til globalt og regionalt omfattende vurdering av nåværende status for vernede skogområder, for å bistå i etablering av bio-geografisk balanserte nettverk av vernet skog</p>	<p>Bistand: Ressursregistreringer i Uganda Serbia: Samarbeid med serbiske myndigheter, støtte til "National Forestry Inventory and establishment of GIS" (nok 7.6 mill i 2003). Kosovo: Ressursregistreringer avsluttet desember 2003. Jfr 10.3. Norge bidrar med vermedata til det Europeiske miljøbyråets (EEA) felles database for viktige naturområder (CDDA). Disse dataene inngår som kilde til flere internasjonale oversikter, bl.a. UNEP over vernete områder, også i skog.</p>	<p>IJ IJ</p>	<p>Norad, NLH/NFG UD (fin)/ NFG, NIJOS, Skogforsk (op) DN</p>	<p>I I I</p>

11. Rehabilitering og vernestrategier for land med lavt skogdekke		TILTAK				Kommentar
		Beskrivelse	Type	Ansvarlig	Status for tiltaket	
1.	Analysere og ta hensyn til relevante sosiale, økonomiske og miljømessige effekter, nytte og kostnad av substitutter for treprodukter og importerte skogprodukter.					Lav aktualitet for Norge
2.	Etablere og forvalte plantasjer for å øke produksjon av varer og tjenester fra skog, med omtanke for relevante sosiale, kulturelle, økonomiske og miljømessige hensyn i valg av arter, område og skjøtselsystem					
3.	Fremme forskning om rehabilitering og utvidelse av skog i tørre områder og tradisjonell skogrelatert kunnskap med full deltagelse fra urbefolkning og lokalsamfunn	IJ	UD (UNEP og ICRA)	I		Lav aktualitet for Norge
4.	Vurdere behov i utviklingsland og land med lavt skogdekke, støtte skogprogrammer og integrere skogaspekter i fattigdomsbekjempelse, befolknings-, mat- og miljøprogrammer	IJ	Norad (fin)/ Noragric (op) Skogforsk	I		
5.	Gjennomføre integrerte og koordinerte aktiviteter for å adressere forhold ved lavt skogdekke og skog i tørre områder på internasjonalt, nasjonalt og lokalt nivå, inkludert begrepsutvikling	IJ	Statiskog	I		
6.	Utvikle og støtte partnerskap som tar utgangspunkt i urbefolkning og lokalsamfunn, inkludert tradisjonelle levestett, for å redusere press på skog i tørre områder og fremme bærekraftig forvaltning og fornyelse av slik skog					

12. Rehabiliterer og restaurerer forringede arealer og fremme naturlig og plantede skoger		TILTAK				Kommentar
		Beskrivelse	Type	Ansvarlig	Status for tiltaket	
1.	Øke plantasjer med hensikt å redusere avskoging og forringelse av naturlig skog					Lav aktualitet for Norge
2.	Iverksette tiltak for etablering og beskyttelse av skog, inkludert rehabilitering av ødelagt skog, forvaltning av plantasjer og trær utenom skog, og utvidelse av vernearealer	J	MD	I		
3.	Øke bevissthet og spre data om økologiske, sosiale, kulturelle og økonomiske bidrag fra plantet og naturlig skog i miljømessig kritiske områder	J IO	LD Regnskogsfondet	I I		
4.	Analyserer erfaringer og overvåke trender i skog i tørre områder, inkludert biofysiske, sosiale, økonomiske og institusjonelle faktorer	IJ	WWFNorge, Naturvernforbundet	I		Lav aktualitet for Norge

		<u>TILTAK</u>				Kommentar
		Beskrivelse	Type	Ansvarlig	Status for tiltaket	
13. Opprettholde skogdekke for å møte nåværende og fremtidige behov						
1.	Iverksette tiltak og programmer rettet mot offentlige og private sektorer for å møte økende behov for trevirke og andre produkter og tjenester fra naturlig og plantet skog og trær utenom skog	Sikring av skogareal mot omdisponering gjennom Plan- og bygningslov og Skogbrukslov	J	MD, LD	I	
2.	Innarbeide informasjon og strategier om tilgang til og bruk av bioenergi og energieffektiv utnyttelse av trevirke, i planlegging av skog-, jordbruk- og energiprogrammer	Økonomiske virkemidler bidrar til at produkter og tjenester fra skog og trær blir opprettholdt Tiltak for økt bruk av bioenergi nasjonalt Bistand: <i>Handlingsplan for landbruksutvikling</i>	IJ IJ	LD LD, Innovasjon Norge UD	I I	
3.	Iverksette kontinuerlig tiltak for å anerkjenne og respektere eiendomsrettigheter, tilgang til og bærekraftig bruk av skogressurser for lokalsamfunn og urbefolkning	Nasjonalt lovverk, jfr omtale i 13.1. Jfr Regnskogbevarende prosjekter beskrevet først under 3.2	J	LD m.fl	I/P	
4.	Iverksette strategier for beskyttelse av alle skogrelaterte verdier, med spesiell oppmerksomhet mot biologisk mangfold	Nasjonalt: Generelt lovverk og politikk, inkludert reguleringer av miljøhensyn, sertifisering, mv. Pågående arbeid for å øke skogvernet, på grunnlag av evalueringen fra 2002. Gjennomføring av kartlegging av spesielt viktige naturtyper/biotoper for biologisk mangfold (MiS og det kommunale biomangfold kartleggingsprogrammet) Jfr Regnskogbevarende prosjekter beskrevet først under 3.2	J/IJ	MD, LD, DN, aktører	I	
5.	Benytte frivillige kriterier og indikatorer, tverrsektoriell tilnærming, og bred deltagelse inkludert av ungdom, i arbeidet for å opprettholde skogdekke, og integrere dette arbeidet i fattigdomsbekjempelse og utviklingsplaner	Jfr Regnskogbevarende prosjekter beskrevet først under 3.2 Jfr Regnskogbevarende prosjekter beskrevet først under 3.2	IJ	MD, LD, Skogforsk, andre	I	

14. Finansielle ressurser		TILTAK				Kommentar
Beskrivelse		Type	Ansvarlig	Status for tiltaket		
1.	Utforske og øke innovative finansielle mekanismer for å støtte bærekraftig skogforvaltning og nasjonale skogprogrammer	IU/I	LD, FIN	I		
	Nasjonalt: Økonomiske virkemidler, men reduserte bevilgninger, skogavgift og skatteforhold. Forslag til endringer i forbindelse med skattereformen, jfr 1.2, kan potensielt svekke økonomien i skognæringen					
	Bistand: Norge gir ca 57 mill NOK årlig til Global Environment Facility, som finansierer ulike typer miljøprosjekter. Noe til skogrelaterte prosjekter, men summen er ukjent	IJ	UD	I		
	Bistand: Årlig bilateral bistand til 'skogbruk' er i 2004 ca 30 mill, men det er også skogelementer i bistandsprosjekter som ikke fremkommer av statistikken. Sum til skogrelaterte prosjekter er ukjent.	IJ	DU/Norad	I		
2.	Oppmuntre private investeringer og reinvestering av avkastning fra skog i bærekraftig skogforvaltning og miljøforsvarlig teknologi, gjennom hensiktsmessig politikk, lovgivning, insentiver og mekanismer	IU/I	LD, FIN	I		
	Nasjonalt: Økonomiske virkemidler, men reduserte bevilgninger, skogavgift og skatteforhold. Skogavgiftssystemet fremmer reinvestering direkte.					
	Bistand: I forbindelse med presentasjon av Handlingsplan for landbruksutvikling i mai 2004 har Regjeringen uttalt et mål om å øke ressursene til landbruksutvikling vesentlig de kommende år.	IJ	UD	P		
3.	Identifisere og prioritere nødvendige ressurser for bærekraftig skogforvaltning, inkludert iversetning av IPF/IFF tiltaksforslagene					
	Nasjonalt: jfr omtale under 14.1 og 14.2					
4.	Styrke åpenhet i beslutning i internasjonale finansinstitusjoner og sikre at politikk og programmer støtter bærekraftig skogforvaltning	IJ	UD	I		
	Støtte til alliansen mellom Verdensbanken og WWF som et bidrag til utformingen av Verdensbankens skogstrategi, inkludert dialog og konsultasjon med det sivile samfunn					
	Påvirke utforming av Verdensbankens skogstrategi, med fokus på urfolks rettigheter, og på implementering bl.a i Sentral-Afrika	IO	Regnskogsfond et	I		
5.	Forbedre informasjonsflyten med sikte på styrket koordinering av bistand og finansielle bidrag fra offentlige og private ressurser for iversetning av nasjonale skogprogrammer	IJ	LD	I		
	Jft beskrivelse i 14.4					
	Støtte til spesifikke prosjekter, eks FAOs innretning mot nasjonale skogprogram					
	Jft beskrivelse i 14.4					
6.	Skape eller styrke partnerskap og internasjonalt samarbeid som gir økte finansielle ressurser for å gjennomføre bærekraftig skogforvaltning	IJ	UD	I		
	Bistand til landbruksutvikling. 40 mill kroner i ekstrasjuttetære midler til FAO i 2004, hvorav ca 8 mill til skogrelaterte problemstillinger					
	Bilateral bistand (i Afrika, Asia og Mellom-Amerika) med fokus på bærekraftig skogforvaltning, inkludert fungerende skogadministrasjon, tiltak mot avskoging og ulovlig hogst, sikring av biodiversitet og urfolks rettigheter.	IJ	UD	I		

7. Forsterke koordinering og samarbeid mellom giveland, internasjonale institusjoner og instrumenter relatert til skog og utforske hensiktsmessige indikatorer for overvåkning og evaluering av bistandsfinansierte skogprogrammer	Norge arbeider allment i internasjonale organisasjoners styrer og råd for å bedre samarbeidet og koordineringen mellom organisasjonene, og samordne politikken innenfor en bærekraftig ramme.	IJ	UD	I	
8. Støtte koordinert anvendelse av ressurser for bærekraftig skogforvaltning gjennom nasjonale skogprogrammer for å øke nyttevirking og effektivitet av tilgjengelige midler	Jfr omtale bl.a i 14.6 og 14.7				

<u>TILTAK</u>					
15. Internasjonal handel og bærekraftig skogforvaltning	Beskrivelse	Type	Ansvarlig	Status for tiltaket	Kommentar
2. Bedre markeds tilgang for skogprodukter og tjenester, ved reduksjon av handelshindre som toll og ikke-toll, i samsvar med internasjonale forpliktelser og for å fremme gjensidig forbindelse mellom miljø og handel	Norge har tilnærmet ingen toll på skog- og treprodukter Norge er part i den internasjonale avtalen om handel med tropisk tømmer og deltar i arbeidet i den internasjonale tropiske tømmerorganisasjonen, ITTO. ITTO mottar 155.000 kroner i 2004 samt en ekstraordinær bevilgning på ca 1 mill NOK. Arbeidet med å reforhandle nåværende avtale vil starte i juli i år. Nasjonalt: Statens innkjøpspolitikk klargjør at staten kun skal benytte tropiske byggematerialer med miljødeklarasjon basert på internasjonale ISO-standarder som ledd i arbeidet mot avskoging og ikke-bærekraftig hogst og handel MD har tatt initiativ til samarbeid med EU og nasjonalt overfor bransjer som innfører og benytter tropisk tømmer Regnskogsfondets kampanjer med fokus på faren for at tropisk tømmer stammer fra områder som ikke er bærekraftig drevet, jfr 2.4.	IJ	UD	I	
3. Styrke åpenhet i markeder for skogprodukter og –tjenester og iverksette tiltak for å redusere ulovlig handel i treprodukter og andre skogprodukter	Sertifisering letter avsetning av produkter fra Norge. Og statens innkjøpspolitikk, jfr 15.3, skal bidra til at produkter med miljødeklarasjon blir foretrukket framfor produkter med ukjent opprinnelse	IJ	AAD, Statsbygg og MD	I	
4. Iverksette politikk og aktiviteter for å lette handel med treprodukter og andre skogprodukter fra bærekraftig forvaltet skog		IO	Regnskogsfondet	I	
		IO	Skogteierorg, LS	I	

<p>5. Videreføre samarbeid omkring frivillig sertifisering og merkeordninger, inkludert studier av kobling med kriterier og indikatorer og deres effektivitet i å fremme bærekraftig skogforvaltning og utveksling av informasjon og erfaring med disse systemene</p>	<p>Norge deltar i PEFC gjennom sertifisering etter Levende skog standarder. Mer enn 99% av skogarealet omfattes av sertifisering etter ISO 14001 og Levende Skog</p>	<p>IJ</p>	<p>Skogteierorg.</p>	<p>I</p>	
<p>6. Støtte troverdighet, kostnadseffektivitet, åpenhet og deltagelse i sertifisering og merkeordninger, og sikre at de ikke medfører uberettigede handelshindringer</p>	<p>Kritisk gjennomgang av hvordan FSC sertifisering fungerte i 2002. Kampanje i Norge og Malaysia mot det offentlige sertifiseringssystemet for skog i Malaysia. Jfr 15.5</p>	<p>IO</p>	<p>Regnskogfondet</p>	<p>I</p>	
<p>7. Intensivere innsatsen og iverksette politikk for å fremme bærekraftig bruk av økonomisk utnyttede arter i nasjonale og internasjonale markeder</p>	<p>Nasjonalt fokus på nye næringer, eksempelvis bioenergi og utmark, og flere treslag, bl a gjennom Treprogrammet</p>	<p>IJ</p>	<p>LD, Innovasjon Norge</p>	<p>I</p>	
	<p>Regnskogbevarende prosjekter, jfr 3.2 m.fl, honningproduksjon, nøtter og oljer, samt håndverk etc.</p>	<p>IO</p>	<p>Regnskogfondet</p>	<p>I</p>	

16. Internasjonalt samarbeid innen kapasitetsbygging, og overføring av og tilgang til miljøvennlige teknologier for å understøtte bærekraftig skogforvaltning		TILTAK				Kommentar
		Beskrivelse	Type	Ansvarlig	Status for tiltaket	
1.	Støtte utviklingsland, bl.a gjennom kapasitetsbygging, i å utvide deres skogdekke, øke videreføring og lokalt basert foredling av trevirke og andre produkter, inkludert utnyttning av mindre brukte arter	<p>Elementer av kapasitetsbygging i alle bistandsprosjekter, spesielt i Norads studentutveksling, kvotestudenter og –stipendiater.</p> <p>Generelle utdannings og forskningssamarbeid med Etiopia, Malawi, Tanzania og Uganda, og Nepal</p> <p>Støtte til kapasitetsbyggingskomponenter i NEPAD, hvor bærekraftig skogforvaltning inngår som et element. Politisk prioritert tiltak i utviklingssammenheng. Viktig for å styrke nasjonal kapasitet til å gjennomføre internasjonale forpliktelser på miljøområdet.</p> <p>Serbia: Samarbeid med serbiske myndigheter, støtte til et prosjekt om modernisering av SME bedrifter i treforedlingsindustrien (nok 4,1 mill i 2003).</p>	IJ	Norad Norad (fin)/NLH, Noragric (op) UD (UNEP, NEPAD-sekr, AMCEN, AU og ECA) UD (fin)/NFG (op)	I I P I	
2.	Vurdere kapasitet mv for å ta i bruk egnet teknologi for å oppnå bærekraftig skogforvaltning, inkludert eventuelle kjønnsspesifikke hensyn		IJ			Lav aktualitet for Norge
3.	Styrke samarbeid og finansiering for å fremme tilgang til og overføring av miljømessig forsvarlige teknologier	Regnskogbevarende prosjekter, inkludert utvikling av og tilgang til miljømessig forsvarlig teknologi	IO	Regnskogsfondet	I	
4.	Støtte nasjonale skogprogrammer og kapasitetsbygging for å iverksette bærekraftig skogforvaltning og IPF/IFF tiltaksforslagene og aktiviteter under CBDs program på skog, inkludert styrke og støtte institusjoner involvert i forvaltning av skog, plantasjer og vernede områder, skogforskning og støtte til urbefolkning, skogavhengige lokalsamfunn og skogeiere	<p>Avtale med Indonesia om samarbeid for å redusere ulovlig hogst inngått i Johannesburg 2002. Seminar i Indonesia</p> <p>Bosnia: Støtte til Verdensbankprosjekt for utvikling av et rammeverk for skogbrukssektoren som næring. (nok 18,5 mill i perioden 1998 - 2002).</p> <p>Makedonia: Støtte til etablering av institusjonssamarbeid mellom Staatskog SF og Macedonian Forests for å fremme institusjonsutvikling og kunnskapsoverføring til Makedonia (nok 305.000 i 2002, nok 1,5 mill i 2003).</p> <p>Malawi: Prosjekter på fuelwood, avsluttet 2002</p> <p>Social Forestry Modell (med fokus på bedret bevaring av skog og trebevokste områder, mer bærekraftig bruk av skogressurser og bedret levestandard for lokalbefolkningen)</p> <p>Bidrag til norske myndigheter i samarbeidsavtale med Indonesia, inkludert i arbeid med lov om å forhindre ulovlig hogst (Begreper, urfolks rettigheter, samt Indonesias CBD forpliktelser)</p>	IJ IJ IJ IJ IJ IJ	UD, MD UD (fin) UD (fin)/Statsskog (op) Norad Norad (fin)/Noragric (op)	I I I I I I	

5. Spre miljøvennlige teknologier til sluttbrukere, særlig i utviklingsland og land med overgangøkonomier, inkludert gjennom kompetansetiltak	Bistand: De fleste bistandsprosjekter har elementer av miljøvennlig teknologi, inkl. prosjektene på Balkan. Eksempel med vid definisjon av 'miljøvennlig teknologi': Social Forestry Modell beskrevet under 16.4 Samarbeid med familieskogbruk i Europa, inkl. Baltiske land, og globalt, for å spre informasjon og bygge nettverk	IJ	Norad, ulike institusjoner	I
6. Styrke utdanning og opplæring for kvinner i utviklingsprogrammer, og sikre kvinner fordeler ved overføring av miljøvennlige teknologier	Kvinnefokus er inne i norsk bistand, inkludert i <i>Handlingsplan for landbruksutvikling</i>	IJ	Norskog, skogeierforbundet UD, Norad	I
7. Støtte skogrelatert arbeid i internasjonale og regionale organisasjoner og under relevante internasjonale instrumenter, og oppmuntre til bidrag i den skogpolitiske dialogen og samarbeid mellom ulike organisasjoner ved iverksetting av resultatene fra UNCED (Rio1992) og IPF/IFF prosessene	Finansiell støtte til Partnerskapet for skogspørsmål, Collaborative Partnership on Forests, et samarbeidsorgan for organisasjoner, institusjoner, sekretariater, mv som arbeider med skogspørsmål bla gjennom "Støtteordning for Nasjonale Skogprogram". Ekstrabudsjettær støtte til utviklingsformål relatert til skog gjennom FAO Finansiell støtte til Skogforum arrangementer, u-landsdeltagelse på møter, etc	IJ	UD	I
8. Utvikle og klargjøre ulike internasjonale institusjoner og instrumenter sine roller i skogrelatert arbeid for å bedre integrering og koordinering, og fjerne duplisering av innsats	Norge framholder Partnerskapet for skogspørsmål som viktigste samordningsorgan for skogspørsmål internasjonalt, og støtter deres arbeid for bedret koordinering.	IJ	UD, LD	I

Institutt for naturforvaltning

Postboks 5003, 1432 Ås

Tlf.: +47 64 94 89 00

E-post: ina@ina.nlh.no